John Carter Brown
Library
Brown University

1ère édit.

coll. complète

Très rare

Brunet — IV, 840

non cité par Harrisse
" " par Leclerc

56 ff. ch. + 11 ff. n. ch.

DE VNIVERSITATE LIBER, IN QVO Aſtronomiæ doctrineúe cœleſtis Compendium terræ aptatum, & ſecundum cœleſtis influxus ordinem præcipuarumq́ue Originum rationem totus orbis Terræ quatenus innotuit, cum Regnorum temporibus exponitur.

Sed ante omneis alias orbis parteis TERRA SANCTA ſummo, hoc eſt ampliſsimo cōpendio deſcribitur: cui Gallia ob primarium orbis nomen & Ius ſubſtituitur, eo quòd ambæ toti orbi legem ſunt daturæ.

Guilielmo Poſtello Reſtituto in Regni Euangelici aſſertionem authore.

E typographia Ioannis Gueullartij, ad Phœnicem, è regione collegij Remenſis.
M.D.LII.

R[illegible]

De vniuerſitate ſeu de Coſ-MOGRAPHIA COMPENDIVM.

RATIO HVIVS INSTITVTI.

QVVM ſit homini propoſitum, vt toto conatu debeat in ſummum ſuæ fœlicitatis ſcopum ferri, ſit autem ſumma ipſius fœlicitas in animi bonis latiſſimè cõquirendis conſtituta: ſatagendũ in primis illi eſt, vt veritatem ipſam via pręſtantiſſima aſſequatur. Tunc autem verum ipſum nos aſſequi certò ſcimus, quum non tantùm per cauſam, ſed propter cauſam maximè in rebus naturalibus & Diuinitus conditis ipſum cognoſcimus. Quũ itaq; in hoc naturæ tẽplo ſit nobis ita ob oculos conſtituta Coſmopœïa, vt in rerũ originibus earũque loco & tẽpore tandiu debeat humani ingenii occupatio verſari, quoad per cauſã & propter cauſã omniũ Deũ, ad eius videlicet laudẽ & honorẽ

ut maximè poterit fieri, cognoſcamus: neceſſe eſt quouſque principium, & cœlum & terram generali ſaltē comprehenſione concipiamus, nos in eo ſtudio verſari. Iam verò eo quòd pauci admodū philoſophi ſategerunt in prouidentiæ laudem & amorem, origines & cauſas rerū à ſe pertractatas cōuertere, ſategi Librum de Formatione ex Hebræis in Latinum vertere, & commentatione illuſtrare: quo uno & ſacris doctrinis & Platonicis Pythagoricisue in Timęo expoſitis ſūma & lux & cōcordia adfutura eſt, vt ſūma authoritas & ſūma ratio vnà conſonēt, ſicut ſūt vnà à Deo inſtitutę. Quū enī nullus doctrinæ autor nobis ipſo Abrahamo (qui illius doctrinæ de originibus primus aſſertor affirmatur) poſſit dari antiquior, meritò illius Liber rationalis ſūmo in precio habebitur, qui nobis religioſę veritatis parēs eſt conſtitutus. Licet enim Enoch ante ipſum de diuinis originibus profeticè ſcripſiſſe legatur: tamen nec eius opus legitur ita inſtitutum, nec extat in orbe Latino. Supereſt itaque, poſtquam principia & origines mundi tradidi ex Abrahami doctrinis, etiam Locū mundi & Tempus ipſius ita tradere: vt, nulla ibi fabuloſa, nulla falſa deſcribēs, ſatagam oſtendere, quomodo hactenus Deus non tantùm in vna aut altera prouincia, ſed in vniuerſo curam rerum humanarum ita habuit: vt toto in orbe ſint inexcuſabiles, qui illum ſicut Deum non glorificauerunt. Quum autem ea ſint in primo fauoris Diuini loco ponenda, quæ primò nata ſunt, & primis nobilioribusq; Zodiaci partibus ſunt ſuppoſita, opus eſt vt prima cura de illis populis Deo fuiſſe oſtendatur,

qui

qui primi in ordine & cœleſti aſpectu ſunt. Sic non tantùm per cauſam, ſed propter cauſam docere videbimur.

De cœli origine,eiuſque influxu & partibus.

COndito in ſuis Ideis ante omnia intellectui agenti & poſsibili impactis, mundo,ita vt ſalua conditionis à Deo dependētis ordine,mūdus ſit in ſapiētia creata contēporaneus Deo,ſenſim ex prima materia aſſurrexit mūdi moles in eā quā cernimus quātitatē.Extremitas itaq; ſubtiliſsima materiæ primæ ſuis corruptiuis accidentibus ſpoliata & defecata in decem Cœleſtium orbium molem eſt eleuata. Quatuor elementorum maſſa remanſit accidentibus corruptiuis obuoluta. Ignis vna parte ſeipſo in ordine elemētari ſubtilior,aër duplo,aqua triplo,& terra quadruplo ſeipſa ſubtilior,rarior, tenuior & defecatior illuc ſunt deuecta. Et ſic ex quatuor elementis conſurrexere decem orbes cœleſtes,qui nō tantùm ſunt veluti forma mundi,ſed ſinguli ſingulas habent intelligentias motrices:quarum arbitrio inequalis fit ſingulorum cœlorum influxus,vnde regionum mundi in eodem parallelo diuerſitas.Nam in eadem cœli ratione India eſt fœlicíſsima, Aethiopia arenoſa & infœlix.Et rurſus Peru & nouus orbis fœliciſsimus.Ex decem cœlis ſeptem primi ſic habēt. Luna,vt & cæteri ſex planetarum orbes,ab occaſu in ortum mouetur abſoluendo orbem 27. diebus,ſed ad ſolis coniunctionē rediens 30.die. Nogah, Cocab & ſol ā nuo curſu abſoluunt orbem. Maadim qui vehementiæ

fortitudinis, quæ, ſydus eſt, biennio hoc ipſum facit. TZedec vbi magiſtratuū & æquitatis religioſę vis reſidet. 12, annis. Saturnus ſiue Sabtai, qui à quiete & frigore, lentoréue & conſiſtentia nomē habet, 30. annis. Octaua ſſæra eodem motu renititur motui diurno, 106. ānis vno gradu, mouēs ſecum ſtellas fixas. Nona ſſæra ſeptē annorū mi libus ſuper polos poſitos in capite primi & ſeptimi ſiggni, abſoluit verſus polos mundi ſuum curſum, mouendo ſtellas orbis inferioris. Primum mobile ſeu decimum cælum omneis vnà ſecū quotidie rapit à mediæ noctis puncto aſcendendo ad meridiem, & a meridie deſcendēdo ad mediam noctem, vnde priſca Superorum et Inferorum ra tio. Quia opus eſt neceſſariò, vt ſub Deo omnia ordine fiant, & nil fiat omnino temerè, ſunt ſupra cœlum ordina ta decem intelligentiarum genera, omnia illa ordinantia vt in finem certum, quæ mediantibus totidem intelligētiis decē orbibus impactis, mouētur hic vt in locū. Omnes itaq; influxus cœleſtes fiūt in corpora & animas nō ratio nales, ab illis duplicibus intelligentiis ſed mediante mate ria cœli. Diuiditur autē primū mobile, & per cōſequens nouem inferiores ſſeræ, in quinque circulos parallelos, vnum obliquum, & duos ſibi ſemper ita tranſuerſos, vt ad ęquales angulos ſeſe mutuò ſemper interſecent. Ex parallelis primus eſt æquator diuidens ſſæram in duo ęqua lia, cuius poli ſunt poli mundi. Diuiditur in trecentas & 60 partes, quas gradus vocant, vt & ſinguli circuli præ cipuè maiores, qui ſunt Meridianus, AEquator, Horizō & Obliquus orbis, quarū partiū cuilibet in terra reſpōdēt

ſub

ſub maioribus circulis ſexaginta millia paſſuũ. Alij duo circuli proximi dicũtur, tropici, & ſunt termini hic maximorum, ille autem minimorum dierum. Maximi dies, ſunt in principio quarti menſis, minimi in principio ~~noni~~. Obliquus orbis tantùm declinat ab ęquatore quãtùm terminus maximorum & minimorũ dierum à mediocribus per 23. gradus videlicet. Itaque duo minimi circuli iuxta polos tantùm diſtant à polo mundi ſiue æquatoris, quãtùm diſtat ab eo obliquus orbis, vt nil aliud ſint quàm ſignum reuolutionis poli ipſius obliqui orbis. Meridianus circulus eſt maximus in 360. gradus diuiſus, tranſiens per polos mundi & per medium cœli vbiuis medio ſpatio inter ortum & occaſum collocabilis, quem cũ attigit ſol, in die meridies eſt: in nocte eſt media nox. Diuiditur *autem in quater 90 gradus ab HoriZonte, qui & finitor dicitur, eo quòd ſeparet partem cæli viſam à non viſa. Hic autem diuidit etiam æquatorem in quater nonaginta gradus, niſi his qui rectà ſub polis habitant, quibus ſemper HoriZon & æquator concurrunt. Sub obliquo orbe ferũtur ita ſeptem planetę, ut 12. ſignis aut menſibus diuidatur annus per eum. Primum itaq; ſignum eſt in æquinoctio verno. Secundum, tranſactis poſtea 30. gradibus. Itaque aſſignatis ſingulis ſignis aut menſibus, 30 gradibus ſunt abſoluti 360 gradus. Velim autem aut numeris, aut menſibus qui in ſacris ſunt, vocari omnes duodecim, eo quod ſunt 12. varij cœli influxus, quibus ſingulis ſingulæ præſunt intelligentiæ. Nomen à Iano qui & Noachus eſt, ipſi decimo menſi Ianuario remaneat oportet*

tet, eo quòd totus corporeæ naturæ orbis, & potiſsimùm genus humanũ hoc illi ipſi Noacho poſt Deũ debet quod ſupereſt aquis diluuii. Poſſumus autem ſine fabulis vocare primum, ſecundum, tertium, quartũ, quintum menſem &c. aut quintilem, ſextilem, ſeptilem vel ſeptembrẽ, octobrem, nouembrem, Ianuarium, vndecembrem & duodecembrem. Sed melius eſt aſsueſcere nominibus ſanctis, ita vt æquinoctij verni menſis fiat vnius & 30 dierum, & dicantur ſic in ordine, 1 Niſſan, 2 Aiar, 3 Siuan, 4 Tamuz, 5 Ab. 6 Elul. 7 Tiſri, 8 Cheſuã, 9 Chiſleu, 10 Ianuarius aut Noachius, 11 Sabat, 12 Adar. Iintelligo autẽ ſic inſtaurare annum, vt Ianuarius ſit cum primo ſigno accedentis ad nos ſolis, quando incipiunt dies creſcere, quod intercalatis illis 15. diebus quibus nunc deficimus ab æquinoctio, fiet. Nam nõ poteſt melius corrigi Calendarium, quàm vt vnà ſemper incedant menſes & ſigna. Ex iis autem angelicis influxibus intelligentiarum duodecim, ſũt inſtituti 12. patres legis naturæ, totidem legis ſcriptę & 12 legis gratiæ, donec ſint totidẽ reſtitutionis omnium. Sed ſunt ſub ſingulis ſeni miniſtri ita, vt reſultent 72 varii influxus particulares, dũ ſingula ſigna diuidũtur in ter denos gradus, vt præſint denis gradibus ad ſeptẽtrionẽ ſinguli angeli, ad meridiẽ ſinguli. Propterea ſunt 72. populi poſt diluuium, 72. animę intrantes AEgyptum, inſtauratæ in 72. ſenibus Moſis alumnis, 72 diſcipuli Chriſti, & totidem futuræ Concordię orbis. ſic ſtatutum enim eſt in cælo.

De

De temporis & dierum ratione.

LIcet cœlum ipſum (interim dum ſeptem naturæ conue nientibus interuallis, quos dies vocant, diuinitus & cœlitus omnia ſenſim ſunt de priuatione & materiæ potentia educta) innumeris fuiſſet ſæculis motum, tamen re uera nunquam potuiſſet eſſe temporis exiſtentia, niſi fuiſſet intra cælum incluſus intellectus numerator, hoc eſt, homo cuius cauſa ſunt omnia, qui ipſe numerum motus notaret. Nugantur itaque AEgyptij, qui multos annos ſupra ſacram cronologiam ponunt, quum nil geſti in illis probent, multo falſiora ſomniarũt Chaldæi cum ſuis 500 annorum milibus, ſed multo maximè & omnium impudẽtiſsime Ariſtoteles, & qui cũ eo ſẽſibilis mundi ponunt æternitatem, quia omnia ſunt inter homines ipſius tẽporis ſtabiliendi arbitros probanda. Nec mihi fabulę internecionum ſunt opponẽdæ. Nam in ſacris habemus diluuio vniuerſali ſuperiores memorias temporis. Subſcribendum itaque ſacris eſt. Tempus itaque quum ſit numerus motus cœleſtis obſeruati ſecundum aſpectum ſolis aut quarumuis ſtellarum à puncto in punctum redeuntium, certũ eſt tribus primis diebus Geneſeos nil temporis potuiſſe eo modo conſtitui. Quum autem intellectus numerator primus ſit Adam, certiſsimum etiam eſt licet quarto, quĩto, & ſexti diei maxima parte fuerit tempus, non fuiſſe tamen computatum niſi à ſabbathi veſpera, quæ erat in ſexti fine. Licet itaque, vt à principio ad primam diem omnino neceſſe eſt, poſset ſenſu ſpirituali admitti fuiſſe illa

ſeptem interualla creationis, longiſſimè antè, quoad natura ebuliuiſſet, & in eam quam nunc habet molem creuiſſet, tamen ſeptenario dierum interuallo fuiſſe ab intellectu primo numeratore ductum tempus ſeptem dierum, primò neceſſe eſt. Quum itaque primam integram viderit Adamus diem Sabbathi duce intellectu agente & reuelatione, opus eſt vt ſex dies ante ipſum collocarit. Quare dominica dies prima eſt. Sunt autem huiuſmodi dies horarum 24. ſinguli, ſed horę non ſunt ſemper æquales. Nam in minima die ſunt 12 horæ, & in maxima nocte illi coniuncta ſunt 12. ſed tanto longiores quanto breuiores erant diurnæ, & contrà. Et æquales & inęquales conueniunt in æquinoctiis. Ideo vnum anni ſolaris principium poſuerunt in verno æquinoctio, alterum lunaris anni eo quod luna in libra ſeptimóue menſe ſole in primo cõſtituto fuit conditus mundus, quia æqualitas eſt inequalitate prior, & ſimilaris pars diſſimilari. Vnde certum eſt ſenſim ab Aprilis ſeu primi menſis principio ſolem in obſeruatione anni fefelliſſe vſque ad 25. Martij ſeu duodecimi, vnde ſenſim à 1400. annis à 25 ad 10 diem venit. Quare omnia ſunt in ſua loca reponenda. Diei autem principium reuera à media nocte cum ſol aſcendit, capi debet: noctis autem, quum deſcendit. Sunt autem in ſacris hebdomades dierum, hebdomadarũ, menſium, annorum, de quibus alibi. Dies debent etiam exploſis fabulis & feriis dici prima, ſecunda, tertia &c. vt omnia inſtaurentur. Cæterum annus correctus conſtat 365 diebus, horis 5. minutis 45. ſecundis 24 ita erratum eſt ſingulis 106 an-

nis

nis vna die, quia Cæſaris calẽdariũ 5. minutis & 26. ſecũ dis fuit diminutũ. Vnde ſunt iam ab anno Domini 1545. Intercalandi dies 15. quorum ſinguli ſingulis 106 annis excreuere. Latini horam diuidunt in 50. minuta, ſed Hebræi longe ſecurius in 1080. partes ob facilitatem diuiſionis in $\frac{1}{2}$. 540. $\frac{1}{3}$. 360. $\frac{1}{4}$. 270. $\frac{1}{5}$. 216. $\frac{1}{6}$. 180. $\frac{1}{9}$. 120. ob id rationem optimam vnionis lunaris cum Aequinoctio ſeruãt, à qua nos abſumus iam per 5. dies. ſic eſt inſtaurandus etiam Chaldaicus aureúsue numerus quinque diebus ſuperius quàm ſit: & obſeruanda eſt ratio ſupputandi Hébraica, quæ à ſacris & non à Chaldæis eſt.

De Terræ & Aquæ globo, & de mutuo elementorum nexu.

IGnis in ſui ſubſtãtia nobis exponit quatuor elementorũ naturam. Quum enim interiores partes rerũ aduſtarũ & potiſsimũ ligni nigras faciat, nobis oſtendit verũ terræ colorẽ. Nam proprium coloris terræ nigredo eſt. Et quia terra eſt ſicciſsima, ideo ignis purã facit, & reſoluit in cineres, qui ſunt pura terra, ſicciſsima videlicet. In ſuperficie carbonis ruber eſt, & oſtendit aquæ naturã, quam in ſuo humido Deus finaliter inſtituit, vt in vita ſit rubra & ſanguis atque animæ ſedes. Nam alioqui aqua in ſe alba eſt. Sed ab igne ſiue à calido acquirit hunc colorem. Hæc duo tendunt deorſum, & vnum globum faciunt violato in aqua naturæ ordine. Nam debebat vndique terra inuolui aqua, ſicut aqua eſt ab aëre, & aër ab igne obuolutus circulariter. Vnde

merito homo tanquam animantium omnium rex dictus eſt à ſumma veritate piſcis. Quia niſi hic fuiſſet ordo naturæ violatus, aut nunquam fuiſſet, aut piſcis eſſet homo. Ignis cæruleus in radice flammæ tendens ſurſum, notat aërem priuatione & habitu nobis cæruleitatem oſtendētē. Flamma alba ignis igneus eſt. Nam ruber ignis non videtur niſi in aquæ ordine, ſiccus hic eſt & calidiſſimus. Aer calidus & potentia humidiſſimus. Aqua humida ſed frigidiſſima. Terra frigida ſed ſicciſſima, & ideo à calido incineratur. Sicut calidum vnitur cum humido ad vitæ baſim in ſanguine aut eius equiualentia conſtituendam, ſic agit aëris humiditas ſumme penetrans & calor moderatus in terræ ſiccitatem ſummã & frigiditatem mediocrem. Sicut itaque ignis calor ſummus & ſiccitas mediocris temperat frigorem ſummum & humiditatem aërea debiliorē in aqua, ſic fit temperamentũ inter aërem & terram, quæ eſt baſis & finis grauiũ in centro, ſicut ignis eſt baſis & finis leuium verſus cœlum.

Violato itaque à ſapientia Dei orbium elementorum ordine, ex duobus aquæ & terræ videlicet factum eſt vnũ. Concuſſa igitur terra, pars denſiſſima & ſaxis metalliſque ſcatens, quæque erat centro proxima, aſcendit, inq; montes eſt confirmata. Mari autem & aquis ceſſerunt ea loca, vnde editiores partes ſunt eleuatæ. Sed quia lõge maior copia aquæ quàm terræ erat, propterea opus fuit etiam diuino imperio dimoueri à terræ ſuperficie & arctari. Nã alioqui in mari videtur tanta eſſe aquæ ſublimitas, antequã ad 15. millia paſſuũ pergas, vt ſit quibuſ

libet

libet altiſſimis mõtibus ſublimior. Sed diuinitus à Deo, & à lunæ motu remouetur, ne operiat terrã. Eſt autẽ & mare ſyncera dulciſque aquæ ſupra mediam Aeris regionem in refrigerium naturæ & aquarum aſſidue cõſumi ſolitarum inſtaurationem. Vnde ſummę niues ſub polis, vbi nunquam ſol eleuat vapores: & ſummæ pluuiæ in India tota, quando ſol eſt in eorum vertice, ſecundo, tertio, quarto & quinto menſe. Vnde etiam pluuiæ labrotere in vere & autũno, quãdo nil aquæ rurſus aſcẽdere verſus cœlum videtur. Vnde ſunt curſus fontis Paradiſi. Sunt aquæ illæ actu ſuper firmamẽtum ſuũ in media regione aëris poſitũ, vbi eas aquas, quas aſſidue & vſus conſumit, & natura omnino funditus delet, vt in Alembicis vitreis videtur, Deus aſſidue ita multiplicat, vt aſsidue inſtaurando ponat ibi aquam & niuem ſicut lanã. Nam & in aqua & in terra eſt aſſiduum ſuæ inſtaurationis fermentum. Quod enim ex igne generentur elemẽta inferiora, falſum omnino eſt. Eſt enim motor & defecator & conſumptor ſolũ, nõ multiplicator. Conſumit enĩ vegetando & non inſtaurat. Terrę itaque & aquæ aut commune cẽtrum eſt, aut omnino proximũ. Nam & in itineribus & in lunæ globo videtur eorum vna iunctorum rotunditas & globus. Longitudo Terræ & aquæ vna eſt ab ortu in occaſum ſecundum Aequatorem & parallelos, atque climata, quę ex authoritate ſunt 19. citra, & totidem vltra lineã quæ eſt ſub æquatore. Alij ponunt 7. citra & 7. vltra. Paralleli ſunt illis dupli. Latitudo eſt ſecundum meridianum à polo ad polum. Vnde

quadriſariam diuiditur orbis Terræ in quater nonaginta gradus quaquauerſum tendentibus in ſſæra recta mediante finitore poſito ad Moluccarū meridianum, & ad finem terræ, vbi primum meridianum poſuit Ptolemæus, alioqui à circulo verticali & ab HoriZonte fit eadem diuiſio. Sed non ſolet ſic diuidi orbis.

Diuiſio terræ.

IN Aſiam, Africam, & Europam diuiſere olim orbē terræ, ſed quia à tribus Noachi Ianiue filiis poſt diluuiem vniuerſalem eſt primo habitata, ita vt Aſia fuerit vt maxima parte Semi, Africa Chami ſeu Chameſis, Europa Iapeti, melius eſt vocare Aſiā Samiam, Africā Chamiam aut Chameſiam, Europam autem Iapetiam, niſi velimus Aſiæ ideo nomen ſeruare, quia illud eſt impoſitum ab Aſia vxore Iapeti. cui Iapeto fuit vniuerſi ius conceſſum, quum Chamus fuerit conſtitutus ſeruus eius & illi acquirens, & preter ſuum ius Europæum, iuſſus fuit vt in Semi tabernaculis habitaret. Præter has tres partes ſupereſt apud Antipodes nouus orbis quæ eſt Athlãtis à Platone memorata, ſed de altero Iapeti nomine vocata. Nã Iapetus Atalus & Atlas vocaliũ vario vſu dictus eſt, vnde & occiduæ parti Africæ & toti mari Athlantico nomẽ impoſuit qui creditus eſt ibi ob aſtrorũ ſcientiã ſuſtinuiſſe cœlum, & propter doctrinam qua formauit vniuerſum, dictus eſt humani generis per ſe & per filiũ Prometheum (qui & Gomerus Gallus eſt) author

author. Aſia à Chameſia diuiditur mari rubro & linea ducta ab eo ad mare mediterraneũ, A Iapetia autẽ partim mari mediterraneo ad Aegeũ, Heleſpontũ, Boſſorũ, Euxinũ mare, et Meotida, adq; ãguſtijs Boſſori Cimerij trãſmiſſam paludẽ partim Tanai fluuio & Duuina, aut linea ducta à Męotide ad mare ſeptẽtrionale. Admittitur inter Iapetiam & Chameſiã mare Mediterraneum per Gibaltaris fretum, quò emittit mare mediterraneum eas aquas, quas à Põto ex Danubio, Boriſthene & Tanai, à Nilo, Bagrada, Pado, Rodano, Eberoq; magnis fluminibus recipit. Olĩ cooperuit hoc mare Numidię, Aegypti, Aſiæ minoris, Schythię, Theſſalię, & Gallię Ciſalpinæ partẽ ad Venetiã regionem pertinentẽ. Habet ſinus multos ſed celebriores verſus Iapetiã ad Galliã, Hadriã, Ioniam, Atticã, Theſſaliã, Propontidem, Pontũ & Męotida paludẽ, inde rurſus ad Pontum, & tranſmiſſa Aſia ad ſinum Iſſicum & Syriam. Inde iuxta Chameſiam ad Syrtes. Aſia admittit tria Maria intra ſe, Arabicũ, quod rubrum dixi, Perſicum & Caſpium, quod caret patenti exitu ex maximis fluminibus conflatum, Rha, Oxo, Iaxarte & ſimilibus. Præter illa, tres habet lacus in Media, quorum vnus ſalſiſſimus eſt & rotundo ſale in fundo abundans, tribus diebus à Tauriſio vrbe. Sic terra vndique mari alluitur. Nouus orbis à 50. gradu in latum verſus auſtrum vſque ad noſtrum polum patet, & mari vndique cingitur, habens ab ortu inſulas fortunatas, quas dicunt hodie Iſabellam & Hiſpaniolam cum multis alijs. Sic diuiditur

orbis terræ

orbis terræ biſariam, aut ſecundum cœlum in quatuor æqualia, aut ſecundum ſuas partes aqua nudatas, & ſic eſt Aſia, Chameſia, Iapetia, Athlantis. Vbique ſunt multæ inſulæ, ſed nuſquam gentium maior videtur copia, quàm in Moluccis poſitis ad orientalẽ Syrię partẽ. India citerior ad Calecutios multas habet. ſic & Septentrio, Athlantis, mare AEgeum & ſinus Hadriaticus. Verùm ſecundum rationem quinque parallelorum antiqui diuidebant vniuerſitatem in quinque Zonas, duas ad polos inhabitabiles ob frigus, mediam ob calorem. Duas eſſe habitabiles & contrarias omnino habere tempeſtates. Sed tota terra vbicunque ſit, eſt habitabilis, & nihil eſt, quin conſuetudine fiat tolerabile. Licet itaque ſub polis ſint ſeni menſes noctis, poſt totidem diei: tamen ſemper ibi habitant. In media Zona dies ſemper æquales nocti, tolerabilem ęſtum reddũt. Cæterum in habitabili illa quæ vltra dierum minorum tropicum eſt, omnino fere eſt continuum mare, nec quicquam terrę prominet niſi ad iuga Chameſiæ & Athlantidos. Eſt aliquid ſoli adhuc incogniti ſub polo Antipodum noſtrorum ſiue meridiano, quod quicquid id eſt ipſi athlantidi, qui fere cohæret, ad fretum Martini Bohemi coniungemus, eo quod de nouo orbe eſt. Alia item diuiſio noſtræ habitabilis fit ſecundum ſeptem climata. Sed reuera ſingulis locis vbi dies eſt vna hora maior quàm in alio magis æquinoctiali vicino, debet conſtitui clima, hoc eſt inclinatio vmbrę. Vnde à 12 horis ad 24. ſunt 12 climata ponenda, donec videlicet facta dies 24 horarum, & inde ad ſex menſes vſque, ſenſim creſcendo perdat

do perdat vmbrarum meridianarum rationes. Sic aut 24 Paralleli ſinguli horis dimidiatis, aut 36. ſinguli trientibus horarum, aut 48 ſinguli quadrantibus horarum reſpondentes debent poni.

De cœlo figendo, aut ſiſtendo in terra.

VEtuſta filoſofia finxit magnum hominem obuerſa ad Orientem facie, tergore ad occaſum poſito, dextra manu polum auſtralem, ſiniſtra aquilonarem monſtrante, quo voluere vniuerſum in quatuor plagas diuidi. Fixi ſemper manent poli. Ortus autem & occaſus ſunt incerti, nec poſſunt ob aſsiduum cœli motum conſtitui. Itaque ſunt termini ad aliquid. Nec enim poteſt dici ortus aut occaſus certus, niſi illius aut alterius populi adiunxeris. Diuina autem prouidentia mirabiliter noſtris temporibus dedit nobis figendi cœli argumentum certiſsimum. Ligula enim quadrantis horarij à magnete contacta nobis primum meridianum eſſe in fine Africæ & Europæ (quas Chameſiam & Iapetiam vocari volo) inſinuat, ita vt non niſi in eo loco oſtendat ſe filo meridiano ſubiectam. Deus ad hoc incogitantes Ptolemæum & Abilfedã Coſmografos impulit, vt oſtenderet id eſſe in cælo confirmatum, quod ipſi hac in parte conſtituiſſent, nempe priſcorum Abrahmanum & Noachitarum Chaldæorumúe libris profeticis inducti. Conſtitit itaque ſol ſuper meridianum Moluccarum, vbi eſt Syriæ orientalis Oriens, & Paradiſus terreſtris ſummáque orbis terreni fœlicitas.

Nam non ſtatim fuit intorta in hunc motum cœli machi na quum aſſurrexit, ſed ſingulis partibus orbis terræ influ xit ſuas proprietates, quas demũ vegetaret. Luna autem in oppoſitione in ſeptimo ſigno erat in occaſu. ſic confirma tis in terra Geniis aut Angelis facta eſt Regionum mun di proprietas. Vnde fit, vt licet idem cœlum, cum eodem influxu & lumine ſemper agat, tamẽ ſemper ſibi ſimilia in ſua diſſimilitudine, loca mundi relinquat & ſeruet, adeo vt licet hominibus ſuæ patrię diſpliceat cõditio, tamẽ nũquã mutetur. Quia Ariſtoteles noluit cũ ſuo præce ptore admittere creationem mũdi, nõ potuit videre hanc cœli ſtationẽ, quę neceſſaria alioqui eſt. Nã inter princi piũ & primã diem ſenſim Deus creauit materiã ex nihilo in Cœlũ & terrã. Ratione motus primi mobilis fit ortus & occaſus ſignorũ & ſtellarũ. Ratione autẽ ſolis ſuo lumine omnia corpora contenebrantis, fit etiã ortus, quũ ſtellas quas tegebat, reliquit extra radiorũ ſuorũ potẽtiã, fit Occaſus Heliacus, quũ radiis maioribus minores obli terat. Quũ itaque conſtituerimus cœlũ in ſui primordio fixo notatis tribus meridianis, vno ſuper Cãbalu, altero ſuper Orientalẽ Syriæ Babylonicæ partẽ, tertio in fine terræ (Nam quodlibet punctũ lõgitudinis ab alio differens meridianum habet differentẽ, qui poteſt & Meridiei etiã & occaſus nomine dici) opus eſt in terra conſtituere etiam ſingulis duodecim ſignis ſingulas regias aut ſedes regendi orbis vniuerſi gratia. Quarum ſedium primam ob diuinam electionem & primi ſigni fauorem oportet in Syria ſancta Ieroſolymis reponi, alteram in Galliis Ro

mæ

mæ in ſua iura collocatis à Iano orbis parente. Sic decreuit Deus cælum & Humana ratio.

Prouinciarum orbis ratio ex Cœlo conſtituta.

QVum ſcopus totius ſcripturę bene ordinatæ ſit, vt oſtẽdatur Deus habere rerum humanarũ curam, ſatagendum mihi eſt, vt ſecundùm electionem Dei & Cæli ipſius miniſtri influxum demonſtretur inſtitutio, duratio, ſucceſſus, euerſio poſſeſsionum huius mundi: quorum alterum mihi ex Semi, Iapeti & Chameſis progenie ex ſacris petita faciendum eſt, alterum ex cæleſti diſciplina tractandum. Moſes itaque & Ptolemæus erunt mihi pro meæ tractationis baſi in medium adducendi. Cæterum vt etiam his, qui ſunt in humaniorum literarum curriculo verſati, conſulatur, adferam poſt præcipua loca cõpendium Ptolemaicæ Geographiæ in medium, vt eam decerpſit ex Ptolemęo Glareanus, additis mutatiſque neceſſariis, obſeruationem demum etiam tabularum Ptolemæi ad rationes longitudinis & latitudinis accomodatam. Ptolemæus itaque quadripartiti ſecundo nobis eas regiones expoſuit, quę primariis duodecim cæli partibus ſunt ſuppoſitæ. Sed mira Dei prouidentia fecit, vt licet nuſquam viſa ſit cõcordare cum Sacra ſcriptura Aſtronomia, tamen quantumuis diſsitæ authoribus Diſciplinæ demonſtrent eandem rationem æternæ diſpoſitionis. Primi itaque populi mundi ſecundum ſacra in Iapeti

(cui ſolidum Monarchiæ mundi ius à Noacho conceſſum eſt) Proſapia ſunt Itali, Galli, Germani, & qui à Gallis primo proceſſere. Demum Scythæ, Medi, Iones, Hiſpani, Moſcouij, Thraces. Gallorum Gomeritarúmue propago ſunt Scythæ ſeu Rifæi & Thagormæi, qui populi Scythici ſunt. Ab Ionibus venere Aeoles, Cilices, Cyprij, Rodij Quum fuerit ipſe Chameſes per ipſam maledictionem exhæredatus, & factus in Republica mundi nullus, non eſt quod illius in ſacra ſucceſsione meminerimus. Nam & quæ habuit in parte, & quæ habuit præoccupatione, ſunt Semo & Iapeto acquiſita, eo quod nullus erat in Republica. Quum autem ſint omnia deducenda ad ius & poſſeſsionem Iapetitarum, ea relinquam in ſua loca in Ptolemęo tradẽda. Licet enim Chuſſæi ſunt à Chuſſo Aethiopes, MiZraim ſiue MiZir Aegyptij, Phutæi, Mauritani & Canaanæi à Canaan, tamen omnino nomina illius ſunt abolenda. Porro à Semo ſupererant Ioſefi temporibus pauca veſtigia nominũ, eo quod licet fuerit in primo iure mundi, ut qui erat Melchiſedec & ſummus naturæ Pontifex, tamen quicquid erat in illius poſſeſsione ad habitationem vſque, erat poſitum in Iapeti iuriſdictione. Arpacſad vocauit Chaldæos, à quorum regione vocatus fuit Abraham in terrã Sur ſiue Syriam, quæ ab Aſſur detracto Alef dicta eſt. Aelamitę Perſarũ clariſsimi populi ſunt ab Aelã. Arã eſt Syrorum pater, vnde & ad tempora vſque Auguſti quũ ſcripſit Strabo, Aramæi dicti ſunt. Sic enim dicit. Sunt admodũ coniuncti Armenij, Syri, & Arabes, ſiue

linguam

linguā ſiue ritus viuēdi ſiue corporū cernas lineamēta. Et paulò pòſt. Vocāt enī Arāmæos quos Syros dicimus. Hīc Erembos putant dici, pro nomine tribus populis communi. Lydi ſunt Ludi propago. Nam V, in Y verti facile ſolet. Heber eſt Hebræorum parens. Cæteros voluit nomine ignoto eſſe prouidētia præter vnum Huz, qui Huſſitidis Regionis fuit nomēclator, vnde Iob eſt agnitus. Sed de ijs ſuo loco. Quū autem Prouidentia mundum regi à Magiſtratu Duplici inſtituerit, Sacro ſiue Sacerdotali videlicet & temporali ſiue Ciuili, cuius vtriuſque iudex eſt miniſter, voluit etiam, vt prima iura mundi his magiſtratibus aſsignata & Diuini ordinis & Cæleſtis influxus rationem ita tenerent, vt iure Diuino, Cæleſti influxu, & humana ratione firmiſsime illud conſtitutū videatur. Quum itaque ſit nobis maxime ad eas orbis partes attēdendum, vnde nobis maxima prouenere compendia, particulari deſcriptione & originibus eas potiſſimum duas regiones attingemus quæ in Primogenitura mundi ſunt. Quum autem nil ſit clarius, fœlicius, aut magis admirandum ea prouincia, ex qua Ius profluxit diuinum, à quo potiſsimum vnius Dei cultus exortus eſt, quæque ipſa vicina & obnoxia ſummis mundi potētijs, nunquam tamē potuit aut externis religionibus aut principatibus ſubigi, quandiu electi habitatores in ea ſunt verſati ęquitate, quam illis diuinitus accepta lex præſcribebat: merito prima tractatione in ea verſabor, vt illam pridem ſcripſeram, additis ante tractationem eius cauſis.

Syriæ deſcriptionis Com-
PENDIVM, IN EVAN-gelii regni & Monarchiæ æternæ lucem & aſſertionem conſcriptum.

Quæ ſint Syrię ſanctę Chorografię in cōſideratione præponenda, vt quanti ſit ea tractatio, quiuis auditor aut lector facilè iudicet: & in quem ſcopum hæc ſit comparata, iudicando factis demonſtrare ſatagat.

SOlius penè regionis fœlicitate & fama inductus, quum lectorem regium ſtipendijs agerem, incœpi ad Syrię deſcribendæ tractationem attendere, donec ex illa cupidine, verus mihi ſcopus illius deſcriptionis affulſit. In hoc enim potiſsimū tum iudicaui hoc operis debere ſuſcipi, vt Chorografia & Topografia illius lucē adferret præſtantiſsimę totius orbis diſciplinæ, quæ in ſacrorum libris & eorum interpretatione vſuque poſita eſt. At verò, hoc tum feceram ex ſola authorum lectione diues, nunc autem quum ipſam regionem præſens inuiſerim, illíque deſcribendę, quandiu in illa egi, inſudarim, vt in amplo ſatis opere, De reconditiſsima orientis hiſtoria ſeu de Syriæ originibus traditum eſt, viſum eſt illi compendio, quod lector regius emiſeram, paucula quędam prælibare, & ſi quæ ſunt,

ſunt, aut mea, aut illorum, ex quibus deſumpſi culpa corrigenda (nam à Typografis ſunt fere non pauciora errata quàm verba) corrigere, donec opus in Syria ſcriptum prodeat. Nam mea ſcripta apud me nunc omnia non ſunt. Cur autem nunc rurſus in hanc curam deueniam, antequam ad deſcriptionem veniam, paucis aperire viſum eſt. Ante omnia enim inſtituti reddere rationem oportet. Locus in toto orbe ſublunari præſtantiſſimus fœliciſsimus, & admiratione digniſsimus eſt Paradiſus Terreſtris, quem conſtat ex ſacris fuiſſe ab initio plantatum poſitúmue in Oriente ipſius regionis, ex qua primum fuit vocatus Abraham. Atqui ab orientali Syriæ parte vocatus, ex Chaldæa venit in occiduã, in qua ſcripſit Moſes eius poſteritatis & neruus & vindex, vt inde ad Chriſtum ibidem ſibi promiſſum veniret. Quũ Meridianus circulus ſit baſis puncti Orientis & Occidentis: Syriam, cuius nobilior pars ſuo meridiano ſubiecta monſtrat Paradiſi locum, neceſſe eſt pro nobiliſsima parte mũdi conſtitui, & vt reuera eſt, haberi.

Quum vbiuis gentium (ſi quid ad pietatem facit locus) potuiſſet diuinitus ex Nemrodi impia Pyroſebiã vocatus Abrahã deſtinari, certiſsimũ eſt Syriã ſanctam, in quã fuit eductus, eſſe præſtãtiſsima & ad fundandam religionẽ aptiſsima cõſtitutiõe, & ad vniuerſi Baſim deſigendã prædeſtinatiõe. Nunquã Adã pulſus Paradiſo, in Syriã Iudęã, vnde aſſumptus fuerat, rediens voluiſſet per ſepulturã ſuã ibi primũ ſacrũ locũ mũdi facere, vt in omniũ ſanctorũ & ſũmorũ prĩcipum depoſitiõe videmus, &

in iure

in iure humano legimus poſitũ,niſi & diuinę & cœleſtis & humanę doctrinæ peritiſsimus ſciuiſſet ibi ſui peccati expiatorem debere naſci,& in ſuo vicariatu oportere ſuſcipi,quamuis in ſua perſona reprobatum ad quoduis tempus.

Cœli terræque dominus, & cuius ſunt omnia propria,nũquã voluiſſet Syriam ſacram PROPRIA *ſua vocari & eſſe, niſi celeberrimam totius mundi cogniti regionẽ eſſe, credi & probari vbiuis gentiũ voluiſſet.*

Ianus ille vniuerſi ſecundarius parens,quum ex Syria illa in arcam diluuiariam intraſſet, & rurſus ex Armenia vbi exitum eſt, in eandem antequam in Italiam veniret, rediſſet: nunquam ibidem conſtituiſſet pro ſummo mundi Pontifice Semum filium ſuum,qui & Melchiſedec, niſi ſummum & Dei & cœli & rationis ſummæ fauorem in eam procumbere vidiſſet,trium iuriſdictionum mundi peritiſsimus.

Ad quid vero ſummus primuſque cœli fauor & influxus, hoc eſt, prima Arietis facies, in eam procumberet, niſi vt ibi Baſim primæ potentię mundi, hoc eſt veræ religionis ſtatueret, & omnibus potentijs mundi redderet inuictam?.

Summis opibus,potentiæ neruis, imperijs,& principibus fretæ falſę Religiones,innumeriſque ſacrificibus & libris ritibuſque munitæ, quî factum eſt vt in toto orbe illi vni quam Moſes,Syriacus & Abrahamicus nobis tradidit, ita funditus ceſſerint,vt hodie Chriſtianiſmus, Iudaiſmus,Iſmaëliſmus Abrahamo natus, orbi imperet.

ret. A Syria enim duxerunt originem. Nam Turchæ & Tartari ſunt 10. tribus Iudæorum antea clauſorum in Arſareth. Et Muhamedes Iſmaëlitarum parens religioſus & nothus fuit Samaritanis ex Iudæa in Arabiã proſcriptis, toto decẽnio Meßias, vnde ſummã collegit Iſmaëlitarum potentiã. Cur ita à prouidentia conſultũ illi regioni eſt (donec chriſtiani veternum excuſſerint) vt quũ reges Perſarũ edicto ſtatuiſſẽt, niſi in toto orbe illis ſubdito omnes & ſinguli Chriſto homini deo & Syriacæ religionis vero inſtauratori conſeruatoríq; initiati eidẽ renunciaßent, occiderentur, vt ceſſantibus à Syria & vera pietate ibidem defendenda chriſtianis, Iſmaëlitæ ſemichriſtiani & ſemiiudæi ibidem ſe idololatris opponerent, & templũ Homari in locũ Solomonici ſeruatis chriſtianis eccleſiis & populis? Vt adulteratis nothi ſuccedentes, illos caſtigarent, probósque afflictionibus redderent, & cruce coacta.

Sed reuera in hoc eſt electa Syria, & tot tantisque dotibus ornata, vt ab Occidente ſummum mundique clarißimum regnum ex Gallia videlicet & Gomeritis excitaret, ad hoc vt poſita imperij Baſi ad Noachi Ianiue buſta omnia in Syria ipſa reſtituat, & tantam ibi ſub magiſtratu Melchiſedeciano fœlicitatem cõſtituat, quantam ibi ab æterno Deus adfuturam decreuerat, quando Chriſtum vt ſui illum ibi reciperent, ibidem miſerat, vel ſaltem poſt reſurrectionem in ſuis vicariis primis agnoſcerent. Hic vero eſt conſtituta totius mundi Baſis, Anchora, & Clauus totius orbis medius, vt licet vbiuis in

rotundo terrarum orbe poſsit dari & poni medium, tamen non niſi in arce montis Zion poſsit dari, poni & haberi vt demõſtratiue ſit ſcriptum: Deus, operatus eſt ſalutẽ in medio terræ, eo ꝙ ſummo voto Dei Cæli & humanæ cupidinis bene ordinatæ, ſumma fœlicitas ſit ibi deſtinata. Sed quum ſit certiſsimum fore, ut ſub Chriſto ipſo, qui Syriæ Proprietarius dici voluit, congregetur totus orbis, non tantum in vitam æternam, ſed vt Euuangelium regni ante conſummationem in toto orbe actu predicetur in vnitatem Fidei, quæ fides, viæ tantum eſt, & non amplius patriæ, opus eſt id ſecundum ſacrorum præſcripta fieri, poſito in Syria ſancta congregationis centro, ad quod centrum collocata ibidem Vicarij Chriſti ſede, ſicut Chriſtus pro Petro & ſucceſſoribus ſuis fieri prima & indefraudabili ſuo nutu voluntate, decreuerat, opus eſt vt ducto à Chriſtianiſsima mundi potentia in Syriam ſanctam principio ab altero videlicet Arietis aſpectu conducatur motus iſte congregationis. Sicut itaque in cælo videmus per primum mobile ſeminibus totius mundi per influxum vires dari, & demum per motum octauę ſſæræ & ſeptem planetarum ab occaſu in ortum motorum proprietates earumdem rerum, quas ſeminauit influendo ab ortu primum mobile, colligi in ſe, & in ſua reduci genera ipſis ſeptem planetis ſubiecta, ſecundum ſanctioris Magiæ diſciplinam: ſic opus eſt, vt ad literam intelligatur ſententia Profetę vbi ait: Ab oriente educam

ſemen

ſemen tuum, & ab Occidente congregabo te. Sicut enim videmus ex Paradiſo in Oriente poſito exiiſſe Adamum ad Syriam ſanctam, indéque Chriſtum per Petrum veniſſe Romam, & in ſumma ex Syria ſancta, quæ nobis eſt Orientalis, exiiſſe omnes religiones vnius Dei cultrices (quod eſt ſemen Dei) ad totius orbis habitationem, & maximè ad occaſum prodiiſſe, ſic neceſſe eſt, vt à Chriſtianiſſima totius orbis Occidui potentia congregetur ad Syriæ ſanctæ centrum, totus orbis.

Sicut enim ciuitas diaboli (cuius caput Nemrod finis autem Romanus Cæſar) ſenſim ex Babyloniis ſeu Aſſyriis ad Medos ſeu Perſas, & inde ad Græcos, & demum ad Romanos aßidue oppugnando ciuitatem Dei, donec Chriſti vicarius eſt Symonis magi & Neronis Cæſaris coloribus omnino tinctus, ab oriente in occaſum eſt profecta, prima iura mundi fidelibúſque debita præripiendo: ſic opus eſt vt Ciuitas Chriſti & Dei (quæ reuera nil quietis ad hanc diem habuit) ab occaſu in ortum proficiſcens, ad Chriſti proprietatem vniuerſum orbem terrarum congreget.

Hiſtoria itaque præterita in ſacris & eorum appendicibus poſita, & futura locorum & rerum omnium reſtitutio à Gallis ibi promouenda, ſunt duo Scopi deſcriptionis Syriacæ, vtì figura & figuratum.

De Syriæ nominibus & eorum etymo.

IN omnibus linguis mundi requiri ſolita, & in vna ſola primáque lingua mundi conſtituta Etymologiæ veritas nobis aperit Syriæ vocabulum, eſſe rei aut prouinciæ conforme. Nam vt videmus per veteris teſtamenti contextum, nullam plane totius mundi potentiam contra Abrahami poſteros quicquam poſt Ioſuem potuiſſe, niſi quum ipſi electi derelinquebant Deum, ita vt ſine vllis humani artificii muris eſſet ſolido muro Diuinitus comparato munita, ſic Deus voluit vt regio ipſa Dei murus diceretur שוריה Suriah. שור enim murus eſt. in nulla alia lingua mundi quicquam ſignificat. Arabes propago linguæ ſanctæ vocant Sſam, id eſt, primariam nominis denominationem, famam, & ſtabilitatem. Hoc tamen vocabulum hodie vulgares Damaſco attribuunt, quia habitatio Syriæ celeberrima eſt. Sed magis merito vocarint Damaſcum, quamuis ab Abrahami œconomo conditã Sſam per Sſin, quaſi veneficã, eo quod totius ſãctæ Syriæ & populi Dei deſtructio ex eo hactenus pendet, quod perditiſſimus princeps Achaz altare, & per conſequens Deum aut intelligentiam Damaſci traduxit, & poſuit intra templum Ieroſolymitanum. Terra Canaan eſt dicta ab aſſidua rerum humanarũ cura & diuinarum incuria, quã habuere Canaanæi in Chamo filio Noachi maledicti. Sed nominis Syrię ſunt aliæ multæ rationes. Nam à שרה Sarah quod dominari ſignificat, poteſt dici, eo quod abſolutè & ἀντωνομασικῶς dominiũ aut principatus totius mund

mūdi ſummus ea voce ſignificatur. Licet enim & ſint & olim fuerint inter Iudæos, Chriſtianos, Iſmaëlitas & Abrahmanes ſummi principes, tamen omnes coacti ſunt in ea verba doctrinæ ſanctæ iurare, quæ non niſi ab ipſa Syria ſancta ortum habuit. Eſt itaq; murus, ſtabilitas, & principatus primarius. Notat etiam vox Syria aut Suriah ſummā & diligentiſſimā prouidētiam aut circūſpectionem, qualis eſt in lege diuina ibidem data. Vnde & diuinorum canticorum fons eſt, vbi demum eſt exaratum & trituratum quicquid ſacroſancti Doctores bubus à Paulo comparati, diuini verbi toti orbi enucleare ſategerunt. Lingua autem Chaldaica, quæ in ſecundo genere veritatis eſt, habitationem per antonomaſiam, caſtra primaria, effuſionem ſummam, & diuinam ſatietatem nomine Syriæ intelligit. Quod ſumma omnia illi regioni tribuam, ideo facio, quia ſummus apex diuinæ voluntatis cœleſtis influentiæ & humanæ rationis authoritatiſque in ea verſatur. Quum autem in ſacris ſola intelligitur, vocatur ארץ ישראל*, hoc eſt, terra Iſraël, hoc eſt, eorum hominum qui ſumma charitatis violentia ſatagunt cum Deo luctari, & conformes Chriſto tam agendo quàm patiendo fieri. Talis autem eſt virtuti veræ addictorum congregatio diuini verbi luce prædita. Quum autem in ſacris cæteræ nominantur prouinciæ, quas ſub Syriæ nomine comprehendunt Coſmografi, tunc dicuntur* ארם *Aram, hoc eſt, ſublimis prouincia, vnde Strabo Arimos & Arimaos Syros vocatos olim fuiſſe notauit. Meſopotami-*

am vocant, vt poſtea dicam ארם נהרים, *hoc eſt fluuiorum Syriam. Occidua autem pars dicta eſt* פלשת *hoc eſt Palæſtina propagata gens à MiZraim, id eſt AEgyptiis per Patruſios, aut Arabiæ Petreæ populos. Sonat autem illa vox ruinę poſitionem apto genti vocabulo. Gręcia vocauit eam potiſsimùm plagam* φοινικίας *nomine, non à palmetorum abundantia, ſed per ſimilitudinem ad raritatem auis Fœnicis. Hæc enim vna prouincia ſemper ex ſeipſa affecta & deſtructa in eosdem conatus religionis toto mundo dandi reſurgit, & ſuis dogmatibus iam toto in orbe ſuſcitata eſt, quum in ſe periit. Omnes enim artes quibus humana vita redita eſt cultior ad Fœnicum inuentionem referũtur. Sed de Etymo ſatis. Quũ enim videamus, ſicut ex ea fons omnium ſummæ authoritatis legum, hoc eſt ſacrarum, quæ vnius veri dei cultum, docent proceſsit, ſic etiam Plinio, Mela, Strabone aliisque quamplurimis autoribus teſtibus omnes artes ex hac vna prouincia ſancta ad literas & doctrinas vſque eſſe natas, nullum eſt dubium quin ſicut Diuino, Cœleſti, & humano voto prima eſt, & ſicut primas Etymi ſui rationes ſeruat, ita effectus totius mundi præſtantiſsimos toti orbi parturiuit, & hinc oportet in ea omnia reſtitui.*

Quò tẽdat tantæ in vna prouincia excellentiæ ſcopus.

LIcet vniuerſi ſummus pontifex & Imperator Chriſtus ſuæ diuinitatis rationem omnipotentiſsimam,

&

& à nullo rationali Animante refutabilem demonſtrauit, quum & ſuæ proprietatis regno, & iure, & vita per ſuos (ſuapte tamen voluntate aſſentiente) priuatus adnihilatusque (quatenus ſummus Pontificatus Mundi, & ſumma monarchia mundi in eum committere potuerunt) dum & pontificatus Auiti ſedem fregit, & Romanam Monarchiam ſibi ſubegit, vt nunc videmus: tamen eius Regnum hactenus de hoc mundo nunquam ita fuit, vt vel ætatem vnam veræ libertatis in eius eccleſia videre licuerit: vnde ad eius poteſtatem in terra ſicut in Cœlo monſtrandam, neceſſe eſt diuinitus eius ſpiritu plenam, ſuſcitari potentiam Monarchiæ temporalis videlicet, quæ omnino ad Regnum Euangelii & Euangelium Regni ſit comparata, & ſummo pontifici aßiduo vindici euiſdem Regni ſit aßidua vindex. Quare ſcopus huius tractationis in hoc eſt, vt ſicut militem & vires corporeas in ſuam Monarchiam comparat Rex Chriſtianißimus, vt ſit optatiſsimæ pacis Eccleſię author, aſſertor, & conſeruator: ſic & nos qui ſub tam fœlicis principis legibus, & ſub ſummi populi mundi fatis in diſciplinarum omnium acquiſitione verſamur, eò contendamus, vt cordium vniuerſi victoria illi ad hoc comparetur, vt adhibito in primis ad regni Chriſti in proprietate Syriæ cõſtituti Baſim, animo, vniuerſum orbem in ſacram expeditionem & votis pertrahat & perſonis. Ad hoc enim in ſumma totius orbis vniuerſitate Chriſtus Romæ, Ieroſolymę, & Athenarum ſummum ſpecimen literas & diſciplinas

nas videlicet, vt in regno chriſtianiſsimo collocauit, vt fructus & finis earum in regni Chriſtianiſsimi Baſim tranſeat, per eas rationes quas ſubiungo.

Sic Josephus libro 1 vocat gomeritas gallos

Cur ad Gomeritas Gallos pertineat Syriam inſtaurare.

QVum ſit neceſſarium, vt(ſicut ab æterno Deus inſtituerat, humanus autem omnium gentium cõſenſus nullo modo ſuis votis defraudandus optat) ſit vnus in vno mundo, ſub vno Deo princeps, qui omnibus præſcribat, illius gentis & populi primario conſenſu eligatur, neceſſe eſt, penes quem omni fœlicitatis capite dotata ipſius regione primigeniorum mundi ius repoſuit, cuius nomen ſit totius orbis terræ antiquiſsimum. Qui fidem primariam ante Chriſti aduentum ſemper habuit, ad quẽ prima totius Europæ occupatio pertinet, Cui etiam vi armorum & ſecundariæ occupationis iure ſecundo ſucceſsit ſubacta Europa, Cui cœlum primarium influxum infundit, ad cuius ornamentum & inſignia, & ſacra vnctio eſt cœlitus demiſſa, de cuius inſignibus eſt ab æterno in ſacris conſtitutum, penes quem eſt nata, luſtrata & reformata Romanorum Monarchia, Cuius arma imponunt ſacris templi Dei myſterijs Coloſonem, de cuius Monarchia & antiquiſsimi ſacrorum interpretes, & ſinguli qui nunc ſunt in orbe populi, habent profetias ſibi certiſsimas, penes quem agit ſummus ille ordo, qui ſacris verum ſenſum diſtinxit, rationi ſummam veritatem

tatem

tatem adnexuit, hoc eſt, ſacram & Chriſto ſummam ſeruauit authoritatem. Cuius Rex ipſa electione miracula edit, ſummus autem eſt Eccleſiæ Dei vindex & Chriſtianiſsimus, cuius regio & gens eſt clariſsimis totius orbis commentariis illuſtrata. Cuius ordo ſacer etiã conflictu audentibus principibus præſcripſit, in cuius regione fuere & reges filoſofi & amatores ſapientiæ moderatores, cuius regionis Genius tam formidabilis Romano fuit, vt Romanos deſperatis rebus humanis ad ſupplicationes, & ad cogendum ſacroſanctum ærarium, & ſenes ſacerdotéſque alioqui immunes, ad militiam contra motum Gallorum cogeret: cuius regnum tam validè eſt diuinitus conſeruatum, vt aſsidua ſeptingentorum annorum impugnatione inſtar veræ virtutis & Eccleſiæ Chriſti ſit redditum viuacius potentiúſque. Quod regnum ope humana deſtitutum & ferè occiſum diuinitus excita puella reſtituit, in quo eſt ſumma totius orbis victoria & finalis quæ cordium eſt, vbi iam 700, annis agit ea facultas quæ tandiu Chriſto ſuum ius imperiúmque ſola aſſeruauit, ſacris veri ſenſus limites & coronam impoſuit, Antinomias & Antilogias interpretum omnium duce ratione enucleauit, rationem poſsibilem omnium ſacrorum tradidit, in ſumma cuius gentis princeps eſt in primo merito mundi, & ea de re ſummo donandus præmio. Vt itaque rationem interiorem reſtituere orbi Chriſtiano, & ante omneis patriæ meæ & primogenituræ in variis operibus explicare ſategi: ſic primi officij mundi rationem eſſe Gallis collatam

ad hoc, vt ius ſibi conceſſum in Carolo magno de ſede ſũmo potificatui eligenda de potentia in actum omnia in Syria reſtituendo deducant. Nam hoc eſt ante omnia curandum, vt ibi ſit ſumma ſedes, vnde & recta Ratio & locutio profluxit.

SYriæ regio vt eſt tam prophanis, quàm ſacris authoribus commendatiſsima, ſuáque fertilitate longe notiſſima, ita & penè ab omnibus eſt aut partim, aut in vniuerſum deſcripta. Itaque videar operam ſuperfluam in ea deſcribenda collocare, ſi priſcorum tantum imitari velim veſtigia. Verùm quòd ea regio ſit ab autoribus diuerſarum perſuaſionum pertractata, nulluſque ſit (quod licuerit videre) conatus ethnicorum, & noſtræ perſuaſionis hominum, quæ de illa ſcripſere, in vnum reducere: viſum eſt, quum vna eademque rerum veritas ab vtriſque quæratur, quantum noſtra in literis diligentia poterit præſtare, omnium conciliare placita. Primum itaque antiquiſſimos de ea ſcriptores: ſecundo vt tulerit ætas, ſum imitaturus, vt noſter labor lectores conciliandi leuet faſtidio. Quum verò potiſsimum meum ſit inſtitutum, iuuare noſtræ religionis ſtudioſos, inque verorum ſtudiorum fines cõducere, tamen vniuerſę Syriæ diuiſionem ex authoribus humanitatis tradere volo. Demum de illa quæ ad noſtrũ præcipuè inſtitutum facit, facilius tractauero.

SYria igitur, vt generali vocabulo intelligitur, finitur ab Ortu, flumine Tigri, ab occaſu mari noſtro, & AEgypti

pti parte, à Meridie Arabiis Petrea & Deſerta & mari Perſico, ab Aquilone Armenia maiore, & minore, monteúe Tauro, quanuis & Adiabæne, quæ illius eſt pars, vltra Tigrim fluuium ad Choatram, & Niphatem mõtes eſt, vt & Sophene aut Sophoſene in Armenia maiore (quę reuera vocabulum ab Arimis.i. Syris habet) illi à multis adſcribantur. Continet in vniuerſum regiones, ſecundum mare noſtrum incipiendo à Meridie, AEdumæam, Palęſtinam, quæ & Iudæa, Phœniciam, Damaſcenam, & Seleuciam Pieriã, à Septentrione Comagenem & Chalcitim, ab ortu Meſopotamiam, quæ & Aram neharim.i. Syria fluuiorum dicitur, quod ſit inter Euphratem & Tigrim media, atque Babyloniam, quę alias Chaldæa dici ſolet, & patrio vocabulo Chaſdai. à meridie habet Trachonitidem & Arabię partẽ. In media ipſa regione Chalybonitidẽ, Chalcidicam, Palmyrenam, Laodicenam, & Cœlem. At quia non de ſingulis illis dicere decreui, tantũ quæ in illis ad argumenti rationem facere videbuntur, attingam, in vnam Palæſtinæ, Iudęæue deſcriptionem ſtilum collaturus. Babylonia ab ortu habet Tigrim, & Euphratem iunctos, à meridie, mare Perſicum, ab occaſu eſt illi Arabia deſerta, & Meſopotamia, quæ illã itẽ à Septentrione cingit. Ex ea fuit noſtræ perſuaſionis princeps principiumque Abrahamus, qui oraculo diuino perſuaſus, preſentes reliquit opes, vt promiſſas ſequeretur, & etiam. 520. paſſuum milibus diſsitas quæreret. Illic eſt Orchoa, aliàs Hur Chaldæorũ, vbi erat magnum Pyræũ falſæ religionis fanũ. Ibi

ſlumine vtroque iuncto alluebatur Babylon, à Nemroto cœpta, Belo & Semiramide abſoluta, Nebucadnezar inſtaurata, olim 60.m.p. in ambitu habens, nunc deſerta, iuxta quam eſt nunc Bagdet, aliquando regia Calephorum, & Perſarum: nunc Turchæ illam Sophianis eripuere. Pars illius Pharſi.i. Perſia dicitur, quæ ſcilicet in ortum vergit. Nam Perſiam literæ, p, deffectu, dixere Barbari Pharſi & Pharuſi.

MEſopotamia etymo fines aperit, quaſi dicas mediſluuiam, niſi quia ad ſeptentriones habet montem Taurum, aut Armeniam maiorem. Clara eſt Niſibi, ſeu Niniue vrbe, à Nino ædificata, ad quam miſſus eſt Ionas Profeta. Huic à Borea imminet Aſſyria, olim pars illius. Nolo hic Carras Craſſi recitare, ne Romæ vrbi tam ſacris quàm opibus & artibus mundum ſpolianti refricem ſui meriti memoriam. Illam à Septentrione ſequitur Comagene terminata Euphrate, Armenia minore, Amano monte, Seleucia, Samoſata vrbe clariſsima. Seleucia, Chalibonitis, Chalcitis, Pieria, Palmyrena, ſuis vrbibus nomen prouinciæ ſibi peperere. Laodicææ & Apamææ eadem eſt ratio. Damaſcena, Cœle, Tracheia, vel Trachonitis ſunt in nobis propoſita Syria.

Hæc itaque ab occaſu habet mare noſtrum, à meridie Arabiam Petream, ab ortu deſertam à ſeptentrione Libanum: & quanuis Phœnicia habeat ampliorẽ apud aliquos authores deſcriptionem, tamen quia Ptolemæus

illam

illã Paleſting adiũgit,illũ magis decreui in ea parte ſequi.

Vniuerſa itaque Syria,quam terrę ſanctæ vocabulo nominamus,ab Ortu habet monteis Libano continuos, & partem Arabiæ, à Borea Libanum,& Lineam ductam ab eo ad mare: ab Occaſu mare noſtrum,ab Auſtro Arabiam Petream.In ea eſt ab ortu Trachonitis, à ſeptentrione Damaſcene, Phœnice, & Cœle: à meridie Idumæa,in littore maris noſtri citra Iordanem, Iudæa, quæ Galilęam,Samariam atque Palæſtinam comprehẽdit. Quarum omnium vt ſit tractatio clarior, ita deſcriptionem tradã, vt tempora tulere.Quum verò nil ex ſacris libris antiquius in ea habeamus Canaanæorũ reproborum hominum præoccupatione, qui illam habitatam cultámque pro Abrahamitis reddidere, de iſtis autem ſit tacendum,de introductis in illam Iſraelitis agemus: vbi nil memoria ſe offert dignius,quàm vt cognoſcamus illam in 12. tribus à Iehoſua diſtinctam,vt promiſſa Abrahæ hæreditas in filijs locum poſt 500. annos haberet. Primum itaque illarum poſitiones partium adinuicem collocabimus,ita tamen, vt ipſos ex AEgypto in promiſſam hæreditatem primum per 42. ſtationes Eccleſiæ curſum ſignificantes traducamus.

Relictis ergo peregrinationibus illis in ſuum locum, quas expectantes promißionem fecerunt, primùm afflictos laboribus filios Iacob in AEgypto in terra Goſſem accipio, deducóque per ſtathmos ſuos in terram promiſſam.

De pingui ergo ſolo collecti ſunt primo in Rahmeſſeſſ.

 id eſt,

id eſt, gaudij ſtrepitũ, donec in Sucoth, tabernacula videlicet trãſitoria, hinc fortiores perfectioréſq; venere in Ethan. Inde ad principũ ora Phehachirot, è regione turris Magdal, ad Bahal Tzephon. Indéq; recedente diuino præſcripto maris æſtu, per ſiccas arenas pro littore trãſiuere Iam Suph, mare rubrũ, ſeu Caricoſum, aliàs rubrum. cõtinuóque trium dierum itinere, dum regem ſubmerſum per deſerta ſicca fugiunt, veniunt in Marah amarorem, & laboris & aquæ amaræ illic repertæ. Inde in Elim arietum fortiúmue: vbi & palmas & aquam habuere. à quo loco iuxta ſinum extremum maris rubri quod iam Suph dictũ eſt, id eſt caricoſum, in Sin deſertum inimicitiarum, vnde Daphca pulſatio eſt ſecuta: à quo loco Alus fermentauit illis manna & coturnices in deſertis Sin, inde Rephidim videre manus remittendo. Duodecima verò ſtatio fuit illis in Sinai tertio menſe à quo iam diſceſſerant ab AEgypto, aut vt præciſius obſeruemus. 50. die. Illic legem à deo Moſeph recepit, venerunt verò à Sinai ad Sepulchra cõcupiſcentiæ Kiberoh hatauah, vnde in Chatz eroth atria ſcilicet, vt Retimah in deſerto Pharan, irẽt Rimon Pharetz, ſecãdo mala punica, vnde in Lebna lateres, atque Reſſa & Cahalta eccleſiã, 20. in Sepher pulchram, poſt in Harada miraculũ ſcilicet, vnde Machhalot, Thahath, Tharah, Mathca, Haſmonah, Maſſeroth, Bene Iahacan, Gadgad, Iethbatha, Ebrona, 32. in Aſion gheber portũ maris rubri ad Hailan, vnde ad Tzin, Hor, Tzelmona, Phunon, Oboth, Hie, Haebanin, ad Dibbon gad, inde Almon Deblataiema, Habarin in tranſitu torrentis

Arnon,

Arnon, in monte verò Abarim ſublatus Moſes deſyderatus eſt rapiēte ipſum nube. Moab, Abel ſitim vbi Balahā volens maledicere, præſagiuit de Chriſto. Totis itaq; 40. annis ille populus à Deo ſeruatus in ſolitudine, ſua meruit ingratitudine, vt tantū Ioſue Hebræus & Cheleb ingrederentur terrā ſanctam, ad quā explorandā miſſus fuerat Chaleb. Cognita ergo regione inter Bethabara & AEgla tranſiuere ſicco pede fluēta Iordanis nō lōge à mari mortuo aut ſalſo, ſeu ab Aſphaltite lacu, & Iericuntē ampliſsimā ciuitatem euerterunt. Deuicta demū maiori illius regionis parte, Ioſue ſingulis tribubus præter Leuiticā (cui ſuæ oblationes & domus ſatis amplum pro ſacris pręmiū putauit, Moſis ſequutus mentem) ſuas terræ ſanctę portiones adiudicauit, quæ vndecim fuere. Nam duodecimā partem Enakim dedit Chalebo. Quā diuiſionē vt melius poſsim explicare, ſuiſq; terminare finibus, viſum eſt paucis celebriores partes Palęſtinæ prius deſcribere. Littoris ſecundū mare noſtrū extenſio eſt ab Aquilone in Lybonotū. Extenditur verò per 160. m. p. vt inquit Hieronymus illius admodū diligens explorator. Ea verò lōgitudo recta linea, à fōtibus Iordanis, ſeu à Dan in Berſabee aut Berſammā, eadē menſura obſeruatur, niſi quia nauigantibus littorū anfractus reddit aliquanto longiores vias. Latitudo verò ipſa eſt à Syrbonitide palude, quæ ipſa parū, in Auſtrum à Rinocorura abeſt, per deſerta ad montem Tzehir & mare mortuum, 103. ferè milium paſſuum Italicorum. A Tzidone ad Damaſcum per Libanum montem vſque in Hermon (quem Alſadanum & Hippon videtur appellare Ptol.) Septentrionalis latitudo

titudo penè par priori eſt,niſi quòd aliquantò anguſtior. Secundum verò Hippon montem orientis parte limes eſt, vſque ad petram Arabiæ. Ille quidem mons à noſtris ſacris dictus Galhad, Abarim, ad Moabitarum monteis dicitur. Montibus itaq; ferè tota regio clauditur, à Meridie habet Melanes monteis,quos nos Sinai & Horeb vocamus,celebres legis inſtitutione:præterea Moabitarum ad meridiem maris mortui,ab ortu & ſeptentrione quos diximus. Mons verò qui in Ieruſalem eſt, coniunctus eſt, teſte Paulo,per ramenta ipſis montibus Sinai,mons enim Sinai per ſua ramenta in ſeptentrionē ferè vſque ad Galilæam protenditur,quæ eſt ad 40. ſaltem millia paſſuum vltra Ieruſalem. In media verò nil montis eſt celebrius Thaboreo,Carmelo(cuius Tabor aut Itabyrius videtur Ptolemæo pars eſſe)atque Ephraimio. Primus habens adnexam NaZaret non longius à mari diſtat 45.milibus paſſ.à Solymis duplo. Alter,mare attingit, protenditur tertius,veluti ſecundi ramentum inter Samariam & Iordanem. Sunt & alij quidam fama quàm re ipſa maiores. Verùm poſt fines atq; monteis deſcriptos, quibus aquis alluatur, præcipuè eſt tradendum. Nullas habet nobiliores ipſo Iordane flumine, qui illam penè ab ortu terminat,ortus duplici ſcaturigine, Ior & Dan, vnde nomen,aut vt alij volunt, Phiala fonte non longè hinc diſtante, à quo per cæcum alueum in alterum fontem procedit curſus. A fontibus verò diſtans ferè 40.m.p. deuenit in lacum authoribus humanitatis Smechonitidos nomine vocatum, quiq; à noſtris vocatur

Meron

Moron palus: à quo loco, vbi ſingulis æſtatibus aquæ extra alueum ſiccari ſolent, venit in alterum magnum quidem illum, ita vt maris nomen ipſis obtinuerit. Primi vocabant lacum Genezar, poſteriores Tyberiadis, alij Galilææ, in quo partem Torrentis Ciſon ab occaſu recipit. Alluit lacus ille plures vrbes, & vicos, ſed celebriores quum extabant ab occaſu Capernaum, & Tyberiada, ab ortu GeneZar, vnde primum nomen ſtagno. Inde item per alia ſexaginta milia paſſuum deuenit in lacum Aſphaltidem, aut mare mortuum, adhuc vltionẽ diuinā redolentem. in eo enim erant quinque ciuitates, quæ ſuo ſcelere ſunt ſubmerſæ. Lacus eſt verſus meridiem extenſus ad 90. M. paſſ. duplo ſeſqualtero ambitu, nunquā latus vltra 30. M. paſſ. In eo perdit aquas ſaluberrimas fluuius, odióque bituminoſi lacus cæco alueo perire mauult, quàm aquas miraculoſas miſcere peſtilentibus.

De ſuis ergo poßeßionibus deturbatis nationibus Chananæorum (præter Ghebaonitas) occiſiſque Chananæis, ſcilicet Iebuſæis, PhereZæis, AEmorræis, aliiſque illis adnexis aut fauentibus nationibus, diuiſa eſt terra ipſis quibus erat promiſſa.

Antequam tranſirent Iordanem, Moſes conſtituerat Ioſue, & cęteris ducibus, vt pars illa quæ eſt vltra Iordanẽ ad Hippon montem, cederet tribui Reubenitarū, Gadæorum, & dimidiæ Menaſſæorum, quia illi erant induſtrij homines, paſcendiſque animalibus, quibus illa regio plurimum pabuli adfert, aptißimi. Hodie à Nomadibus Arabibus potißimum colitur ea pars.

F. *Nouem*

Nouem verò tribubus & dimidię Menaſſæorum, quæ ſunt citra flumẽ. In Trachonitide ergo, quæ & Ituræa eſt, fuere paſcua Menaſſeh, iuxta illos Gaditę, inde ad Bethabarã & Aroër, quę in montibus eſt, ad Arnon torrentem & reliqua quæ Arabiã attingunt deſertam, habitarunt Reubenitarũ familiæ. His qui habitarunt citra fluuium, hoc fuit omnibus commune, quod mari noſtro alluũtur ab occaſu hoc ordine, à meridie ad ſeptẽtriones, aut vt dixi, ab Africo in Aquilonẽ, præter Beniaminitas, qui à Ierichunte Ieroſolimam vſque tantum ſunt progreßi, Simeonitæ, Iehuditæ, Danitæ, Ephraimæi, Manaſſęi, Aſſeritæ, Zabulonitæ, Nephtalitæ, quibus ſi addes Bẽiaminitas, Gadæos, & Reubenitas, tribus. II. cõpleueris, illis accedens duodecima leuitarum, quibus ſuæ vrbes ſunt aßignatæ, imponet colophonem. Verũ quia non ſatis videor aßignaſſe rem ipſam, niſi & limites omnium pręfiniuero, tradendi imprimis illi mihi videntur. Simeonitæ igitur habent à meridie deſertũ Sin, quod Arabiæ arenas hodie dicunt, & torrentem AEgypti, id eſt, Syrbonitidem paludẽ, ab ortu lineam à Berſamma aut Berſabee ad Bethlehem, & inde ad Gazam nouam. Quàm verò numeroſas vrbes, populoſáſque temporibus Ioſue habuerũt, vt non poteſt videri, niſi nomine ita parum refert. Conſtitutis enim tribubus, illis aßignabimus, non quas vrbes illi tunc habuere, ſed quas tẽpore Chriſti Ieſu, Ioſephi, Hieronymi, & noſtro, habere regiones cognitę ſunt. Libido enim pręedonum orbi imperitantium, aut funditus quotidie vrbes delet, aut ſemidirutis nomina noua confingit de ſui

ſceleris

ſceleris memoria.Iudæ tribus fuit,2.loco, ab auſtro finita ſuperiori ac reliqua deſerti parte,ab ortu mari ſalſo aut bituminoſo & Iordane,ſeptentrionẽ claudit Beniamin & Dan. In tam paruo terræ angulo fuiſſe ſine vicis & villis,104.vrbes mihi cum miraculo relinquit argumentũ & populoſæ prouinciæ & nunc effœtæ aut neglectæ in eo ſolo naturæ.In hac eſt celeberrima Bethlehem Chriſti natalicijs clara, olim vrbs, nũc vicus exiguus.Beniaminitarũ pars,quæ Sclymam habuit, à meridie Iudæ proximam, à ſeptentrione Ephraimeã,ab occaſu Danicam, ab ortu Iordanem,pars,vt inquit Ioſephus,mole minima,ſed opibus excellens.Illi Dan ad occaſum eſt, inter Ephrahim & Iudam,ſequens ab ortu Iordane, Aquilone Manaſſæorũ ſorte dimidia clauditur. Manaſſe inter hanc & Carmelum montem eſt ad Scythopolim vſque,quæ illi ab aurora eſt,cui continui Aſeritæ, Zebulonitas partim à ſeptentrione habẽtes,hi ab ortu Nephtalæos, illi ad Manaſſæos, & Itureos, his montes ſolem orientem tegunt, ſecundum Gaditas & Reubenitas,qui ad Aſphaltitem lacum ſunt. Hæc de finibus. Nunc de vrbibus & rebus cæteris celebrioribus in tota Syria eſt dicendum, vbi non obſeruabimus qua in tribu ſingula ſint, quáque occaſione celebrata(eſſet enim infiniti inſtituti iſta perſequi) verum nobiliora nulla prætermittentur.Sed antequam ad particularia nomina vrbiũ venio,conandũ eſt, vt prouincias in quarũ nomine nobis & authoribus humanitatis conuenit, noſtris aptemus tribubus.In Idumęa ergo eſt pars trib' Simeõ,& pars Iudæ quæ ſcilicet ad mõtes vergit.Iudaitę &

Bẽiaminitæ cũ Dan & Ephraim occupãt Palæſtinã, quæ proprie Iudæa eſt. Samariæ Ephraim adſcribebatur & Manaſſeh. Galilæa vicina eſt duobus lacubus, Phœnicia mari proxima ad radices Libani mõtis, quà procurrit in ortum inter Libanum & Antilibanum eſt. Cœle Syria Trachonitidi, quæ HutZ ſancta voce dicitur, proxima eſt. Noſtris verò, præter dictos, ſunt in ortu Moabitę, & Ammonitæ, ad orientalem plagam maris ſalſi. Plinio vero erant Eſſeni, continentia inſignes, ad occiduã illius partem non longè ab Enghedi. Decapolitanam etiam à decem vrbibus vocauit partem illam quæ Damaſco proxima eſt. A noſtri littoris finibus veluti à notiori & celebriori vtriſque authoribus plaga, incipiam deſcribere, à parte AEgypti vicina exordium ducens. Quia limes eſt notior à torrente AEgypti, ſeu a Syrbonitide palude, inde in Rhinocoruram, quæ in littore è regione Berſeba eſt, tendo. Ea vero dicta eſt a naribus mutilatis, qua pœna proſcriptos AEgypto AEthiopes victores in illam mittebant. Illam ſequitur Anthedon GaZę celeberrimæ vrbi vicina, quæ in nomine Gazara priſci ſeruat reliquias. Clara eſt Sanſonis facinoribus, portu Maioma, vicinis eremis ab Hilarione ad 6. m. p. inde cultis. Thabatha vicus 5. m. paſſ. diſtans, ortu illius nobilis. Inde ad 12. m. p. eſt Berſeba, aut berſamme dicta Ptol. limes illius terræ ad Auſtrum: in qua collocanda & Iacobus Zieglerus vir Mathematicorum eloquentiſſimus, mihi in ſua Palæſtina erraſſe videtur. Locat enim poſt GaZã verſus vrſas, quum reuera verſus meridiem tendat, quam

inpar-

in partem etſi collocauit Vuolphangus Vuuiſſemburgus, in ſua diſtantia admodum aberrauit, facit enim vt plus quam 50.m. paſſuum diſtet. eam nunc Gyblin vocari cõtendunt. ibi hodie præter arcem Arabum nil ſupereſſe videtur. inde ad 6.m. paſſuum eſt Aſchelon, quæ & nunc nomen ſeruat, fortiſsima ciuitas, forma ſemicirculi portum ambiens. A quo loco ſecundum littus 12.m.p. abeſt Aſdod, Azotus dicta, olim vrbs, nunc vicus ruinis magnitudinem teſtans. Accaron ſita in promõtorio Iannetorum Ptol. olim vocabulo vrbem, nunc villam repræſentat. Quam ſtatim ſequitur poſt. 15. paſſuũ.m. Geth, quondam etiam vrbs, nunc vicus Ybelim, diſtans in eandem plagam 12.m.p. a Ioppe antiquiſsima, quæ nunc Iaffa eſt, multis clara nominibus, ſed nullo nobiliori, quã appulſu peregrinorum occidentalium Ieroſolymam contendentium. Hodie autem funditus eſt euerſa, licet ſit tam illuſtris vt ante generale diluuiũ à Iapeto parẽte Gomeri Galliȩ primi habitatoris, & qui generis humani reparator creditus eſt, ſit condita. Enos enim quæ & Enoch in Libano, & Ioppe ſolæ ante diluuium fuiſſe leguntur, illa in Beroſo, hȩc in Plinio: illa à Caino primo, genito, hæc à Iapeto primigenio ſecundo. Inde enim vix per 60. p.m. diſtant Solymi. à Geth in euronotum eſt Bethſemes. i. domus ſolis, vrbs in biblijs clara, non longè à Iamnijs 6. aut 8.m.p. diſtans, à quo loco in ortum mõs viſitur clarus ortu & ſepulchro Macchabæorum, Modin vocatus. Sequens ab Iapha ſinus excipit Cæſaream Paleſtinȩ, dictam Stratonis & Philippi, quæ olim erat

Palæſtinę vniuerſæ metropolis, ſeu Archiepiſcope. Non longè ab illa erat olim Dor Dora Ptol. inquit Hieronymus, ſuo ſeculo diruta. Credidit falſo Hieronymus Accaron antea dictam, quam turrim Stratonis, à quo & Cæſarea in honorem Cæſaris, prius Apollonia Plinio, poſtremo Flauia colonia a Veſpaſiano. Nobiliſsima ē domibus & fide Philippi & Centurionis, qui accerſiuit petrum à Ioppe. Ptolemęus tamen inter turrim Stratonis & Ioppem in medio ſinu locat Apolloniā veluti diuerſam. Iuxta verſus Iannæos ſic olim à Iano duplicata media litera nuncupatos in vitis inuentę memoriam, qui 40. hominum m. in bellum educere poterant, ponit Strabo Gadaram, quam non eſt dubium vocari in ſacris Gęzarah, quum Gazara & Gaza maxime diſtent, & litera z. facilè in d. migret. Antipatris ab Herode nomine patris dicta, quæ nunc Arſur verſus auſtrū paulò ad 12. m.p. eſt. Iuxta quam ad ortum eadem ferè ſpatio eſt Manathat, alias Cathoë ad montem Saron, vel Sarona, vel Ephrahin fortiſsimum Arabum caſtrum. A Iaffa in ortum ad 6. paſſ. m. eſt Dioſpolis, olim Lydda, Dorcadis ſuſcitatione celebris. inde verſus ortum ad duas horas itineris erat Lobna, paulò verſus auſtrum erat Lachis duæ Bethoronim, Haialon & Gabaon Acheda; & Maceda, olim vrbes, nunc nomina. A quo loco ſecus Helene monumentum aditur caput Palæſtinæ Ieruſalem. Sed redeo ad littus. E regione ferè Cæſaræa eſt inſula quędam, in qua hodie caſtrū quoddā eſt ædificatū Mahumeticis hominibus habitatū olim peregrinorū dictum.

Dor

Dor vel Dorã olim alluebat fluuius Chorſeus, alias torrens Ciſon vocatus. Ciſon oritur ex mõtibus Ephrain & campis Galilæenſibus, & partim in lacum Tyberiadis, partim in mare noſtrum fluit, Ad illius ripas iuxta montẽ Carmelũ, qui nũc Carmene eſt, locus eſt celebris, in quo falſos profetas diuina vltione occidit Elias, qui ſui monumenta etiamnum in fine occiduo ipſius montis ſeruat Carmelitarum, vnde in totum orbem ordo ſerpſit, vrbes eremis præferens.

Vulgares peregrini non longe ab eo vrbẽ quandã Cayphа nomine adſcribunt, aut nouam nomine aut priſcis ignotam, niſi quæ olim Aca, poſtea Ptolemais nunc priſco nomine Acon, & Aca mutauerit nomẽ in Caipha. Ita enim nautæ certiſsimi authores tradunt. Acca ipſa, vtut vocetur, erat munitiſsima. 12. milibus diſtans à Carmelo verſus Boream, quo ab ea ſpatio aberat Ecdippa, in eo loco vbi nũc eſt caſtrum Labarti, par demũ in eandẽ partem ſpatio eſt Iſthmus Tyriorũ, in loco quẽ Sandaliũ vocant, vbi arx eſt munitiſsima, & erat vrbs cœlo ſoloq; fœliciſsima: vitibus, fructibus omnis generis, frumẽtóque abundans, ex qua coloniæ in totam Aphricam tranſlatæ. Sacræ literæ, Hebraica voce TZor nominant, tzade vero Hebræorum ſolet frequenter in t. tranſire. Hodie vulgari vocabulo Suri vocant, non ita longè ab Acri promõtorio. Habet iuxta ſe ad occidentem, arcẽ munitiſsimam totius Syriæ, quã tamẽ Muhamedici deuicere. Ante. 300 proximè actos annos erat Archiepiſcope ſub ſe habens Beryttenſem, Acanenſem, Sidonienſem, Paneenſémque

ſémque eccleſias, nunc nomina illa & ambiuntur & redimuntur ab epiſcopes cupidis. Non longè eo diſtat puteus ille viuentium aquarum, de quo ob pulchritudinẽ ſit mentio in ſcripturis. TZidon olim erat ſequenti ordine, nunc vicus ruinis, & nomine inſignis Said nomine. Illi a tergo imminet mons Antilibanus dictus, vulgo Abelinas, Cœlæ Syrię terminus. Illinc verſus mediterranea eſt ſacchari, ſeu mellis cannæ copia, vici nobiles caſtra munita, erat & Sarephta Sidoniorũ, nũc mutatam crederim in eam quam Safet hodie vocant, quæq; Iudæis habitatur hominibus. Nam & loco proxima eſt Sydonijs verſus mediterraneas regiones, & nomine ſatis eſt adhuc affinis, vt ex Sareſta (quod vocabulum non ſine myſterio alioqui Galliam ſonat, vt in Habdia legitur) detracto R ſit vocata Saffat. ſic enim vocant Iudæi. Videtur ad occaſum ipſius lacus Moron ſuper montem. Inter illas duas, Leon fluuius excurrit. Vltra ipſas ad 9. horas itineris eſt Berythus ſeruans hodie Baruthi nomen. Biblos Giblet dicta eſt, ſequenti in littore diſtans ſex horis a ſuperiori, quam ad æquale ferè ſpatium ſequitur Botrys, nunc & diruta à Chriſtianis, & Botrum vocata, inde a. 9. m. paſſuum eſt inſula Roncino dicta, vbi Nephros vrbs & caſtrum fortiſſimum, inde ad leucas. 3. erat Tripolis illa celeberrima, ampliſſimáque, nec minus opulenta, quæ ea ſemper eſt vſa fœlicitate, antequam proximis bellis ruinas pateretur. Habebat hominum omnia genera, opumque, ſed præcipuè ſerico abundabat. Illam à ſeptentrione ambit Adonis

fluuius

fluuius pro magnitudine amœniſſimus, qui Libano monte profluens, fons hortorum fluens de Libano, ob irrigandi delicias, dici creditur. Vno hoſtio ponit aquas vltra Berythum. 6.m.paſſuum. creditur pars ſeptentrionalis eſſe Eleutherus fluuius vterque enim Libano oritur. Sed poſterior Arquæ vocabulum habet, Arados & Antarados, celebres Orthorſiáque, & Balanæ, quam Bagnias hodie dicunt, faciunt finem ab Aquilonibus, littori phœnicum. Seruant aliæ nomen. Celebris eſt Arados inſignibus pyramidibus. verum inſula Arados à Tortoſa, id eſt Orthoſia nomen ſeruat. Sed nunc mihi Libanus petendus eſt verſus luciferum, ſi tamen prius de flumine Eleuthero in Cœle Syria orto, addidero eſſe apud Strabonem finẽ Phœniciæ, vnde quum Velanã, vel Velenam vrbem alluat, dicatúrque eo nomine, adducor magis vt credam ita nomen mutatum. Nam oritur ex Damaſcena regione. Ego interim nolo obmittere vitrearias arenas (quanuis præter ſacrarum argumentum ſunt) quæ in littore Syriæ inter Acam & Tyrum repertæ ſunt ex caſu, demum Sidoni fuſionem recipiunt. Plinius ait ad radices montis Carmeli ex palude Cãdebœa naſci flumen Belum. 5. Paſſuum.m. amari potu inſalubrem, limoſum, vadoſum, profundum, cæremoniis ſacrum, quod non niſi refuſo mari arenas fluctibus purgatas fateatur vitreas. Littus in quo ſunt. 5. m. Paſſuum tantum eſt. Nolo hic immorari in caſu ſuppoſiti à nautis nitri, igne tum cum arenis liquefacti, vnde rei vulgariſſimæ origo, quum noſtris, aut lapilli, aut arenæ, aut petræ ſalſæ, aut cineres filicis, aut herbæ alcali, ſint in

melioris vitri vſu. Verùm quum hodie nulla inſalubris aqua illic reperiatur, niſi timerem mea coniectura offendere quoſdam, crederem, ſanè lubens illas aquas mitigatas, ab eo qui Hiericuntis fontem ſale & precibus ex amaro ſalubrem reddidit, & iſtas vt ſequacibus vtiles eſſent etiã mitigatas, inque vſum conuerſas humanum, eo argumento, quòd fontes illi qui ſunt ad puteum aquarum viuentiũ videantur non longè à Candebœa illa palude abeſſe, & preterea nulla in parte Syriæ, quàm illic ſalubriores ſint. Libanus ergo Hebraicè dicitur ab albedine niuiũ ibi ſemper durantium, & eo quòd plantationis ſummarum arborum, Cedrorũ videlicet, qui ſummis hominibus in ſacris cõparantur, baſis eſt. Vniuerſæ autem animantium à Deo dependentium Naturæ Laban ſiue ſummæ & excelſæ potentiæ Albedo eſt origo & maximè hominis tam in ortu quã in nutrimento. A ſeptentrione autem corpus eſt ſicut ab Auſtro animus, Eam Moſis auditores Etymi de Labano aut Lybano monte rationẽ adferunt, & certè mirum eſt, quum ſit (ſi ad ſummos montes conferatur) humilis, tamen aßiduè in regione calidißima totis triginta æſtatibus vix vnquã niues ponit. Sic non niſi Chyli & ſeminis albi conſtantia duramus. Nõ longius. 12. p.m. à mari incipiens, abit in ortũ per. 1500. ſtadia. i.m.paſſ. 187. ad Palmyrenam vſque regionem, cui interiacente Cæleſyria, quæ nunc Boca & Bocalbalbec dicitur à Balbec, quę olim erat Heliopolis, obtenditur Antilibanus, olim muro iunctus. Ex ipſo oritur Antilibano, & Libano, inter medios montes currens à vicinia Balbechæ vrbis Iordani fluuius

fluuius,qui inde in lacus abiens Merom,Tyberiadis,Aſphaltidis finem,vt dixi,facit. Humilis Syria nihil habet Damaſco nobilius,tam loci amœnitate, cœli ſolique fœlicitate celebris, quàm immutatione Pauli noſtræ perſuaſionis principis. Regio illa mõtibus intercæpta Straboni,lata. 200. ſtadia,longa à mari ad Trachonitidem duplo: quà ad Damaſcum pertinet,irrigatur flumine Chryſorrhoa,qui in irrigationes conſumitur, Lyco flumine ab occaſu,& Iordane,vnde apud ipſum eſſet in Cœle aut totus Iordanis,aut illius pars, vt reuera eſt. Pingunt enim non pauci & apte amplum,riuum in illum à Damaſcena regione deſcendentẽ, vt & ab occaſu paulo vltra mõtem Antilibanum paruum Iordanem,qui reuera maximus eſt.Ibi eſt Heliopolis,Cęſarea, Abyla, Hierapolis, Chalcis.Cæſaraæ plura nomina differentia fuere Lachis aut Lais, Laiſedan, Dan, Cæſaræa Philippi Tetrarchæ illius regionis, Panęas, Neronia,quod nomen à Nebulone non obtinuit:aiunt hodie Bellenam dici,& ab Euangeliſtis Maggedan & Dalmanuta. Ante illam concurrũt fontes duo, Iordanis & aquæ, quæ ab Syris Arabice Mædam,id eſt,aquę Dan dicuntur,inde dimidio itinere verſus Ptolemaida ſunt ruinæ Antiop vrbis quę dicebatur Haſſor,quum à Ioſue eſt euerſa.Non paulo lõgius in Libonotum eſt Arx Thuron munitiſſima.Verum antequã paulo longius diſcedo à Libano monte,nolo obmittere vrbem à tergo illius ſitam,ad ſeptentriones Paradiſus nomine,quæ ob amœnitatem Hortorũ, qui Hebraice Pardeſim,Græcè παράδεισοι dicũtur, nomen habet,à qua ferè ad

60.m.paſſ.in eandem plagã eſt, Antiochia vicina Chalcidi, clariſsima epiſcope Petri, & Egnatij, quam ab ortu Chalibo, nunc Halap reſpicit, itinere diurno diſtãs. Sed redeo ad Iordanis fluẽta, quũ in ortu illius celebrius Tracheis montibus, Galhad, Tzebir, Hermon, Hebarim, Moabi, quo ſunt ordine dicti, nil ſit. Ab occidua parte aquarum Meron non longè ab Aſſor vrbe locus eſt facinore Iabelis in Siſarem clarus, inde ad 6. paſſuum milia eſt Zebul caſtrum à Zabulonitarum tribu, quæ illic finem habebat dominij, dictũ: etiámnũ fortè & munitũ, à quo ſi in notum tendas, occurret intra treis horas Sephet, locus pulcherrimus arce munitiſsima, poſtea deflectendo verſus Boreã, ad 12. milia paſſuum, ſe Cades Nephtalim offeret, olim populoſa, nunc præter arces, ſuis ruinis clara. Quæ fuerit olim Sephet ſupra indicaui. Iam ſum proximus locis à Chriſto frequentiſsimè frequentatis, inde enim, à Sephet ſcilicet, in loco decliui ortum verſus eſt mons in maris, lacúſue Tyberiadis littore occiduo nobilis.

In eo enim quum in regione, in qua natus eſt, ſit, docuit diſcipulos mundum contemnere, orare: prædicauit, quinque milia hominum pauit, paucis panibus, & piſcibus. Ibi ſpecimina diuinitatis celeberrima edidit.

Diſtat tantùm ſtadio à lacu mons miraculi panum, quũque ſit paruus, mirum tamen quod proſpiciat & totum lacum, & regionem Trachonitidem. Illinc non longè erat Capharnaum fons, vrbs, regióq; literis ſacris cognita, nunc nomen & ruinæ. Nollem hic obmittere, quòd fontem Capernaum credidere multi eſſe Nili ſcaturiginem

turiginem. eo quòd fons ille ſolus piſces Coracino ſimiles poſt Nilum cognoſcitur producere. Verùm lacus Tyberiadis amplitudo eſt proſequēda. GenetZar lacus (quē mare Cinereth biblia dicunt) 40. ſtadia latitudine patens, 100. longitudine. preter lacuū morem claris aquis, frigidis, nunquam ab æſtu maceratis eſt, ob idque ſalubribus & potabilibus. Alluebat olim præclaras vrbes multas, nunc ferè tantùm nomina, arcibus & vicis paucis aſsignata. Habebat olim in ipſo ingreſſu fluminis Iuliada vrbem, quam quidem volunt eſſe Bethſar, vnde conſtat duas eſſe, ſi hic vna ſit. Regio tota, vt vult Ioſephus, dicebatur Genetzara ea de re mirabilis, quod quum omni genere fructuum abundet, nullique cedat regioni fertilitate, vuam tamen & ficum totis decem menſibus ipſa ferat, quum alioqui eſſe biferas & triferas arbores, præcipuè ficum & Muzā, in ipſa Syria ſit vulgare. Muſæ autem fructus vſque adeo mirabilis & pulchritudine & guſtu eſt, vt Natura in cæteris vincere induſtriam ſategerit, in hoc vno fructu edendo ſeipſam ſuperare viſa ſit. Arbor eſt humilior palma folijs tantùm in cacumine productis, ſed tam amplis, vt vno ſolo poſsis penulam homini, poſito in medium capite, facere. Fructus racematim inſtar palmarum veniens ad cucumerum ferè magnitudinem tanta eſt quum maturuit dulcedine, vt ſolus vini & appetentiam & gratiam conciliet.

Ipſi Capharnaum aut Capernaum erat proxima Betſaiedah ex qua Petrus & Andreas orti, quæ vtraque hodie etymi rationem ſeruat piſcationis, aut venationis

officinam. Nam ſunt ædiculæ piſcatorum. E regione erat Chorozain, cui maledicebat Chriſtus. Erant & Taricheæ, ſuo excidio claræ, vltra amnem, regio Huſſitæa eſt in Trachonitide, in qua Tzueta, quam Pyramis Iobi honeſtat, Themam, Gaulon, Seleucia, eæque paulo verſus Aquilones. In noſtro littore eſt Magdalum vicinum. 6. m. paſſ. à Bethania, nobile ſua Magdalena & affinibus. Tribus paſſuum m. verſus occaſum, erat Nephtalim ciuitas, nunc Siziz Arabes vocant, non longius tribus horis pediti diſtans à Bethulię monte, vbi etiam hodie Datni, vel Dotain caſtrum errore Ioſephi priſci clarum viſitur. Nunc quum ſit proxima noſtra deſcriptio Nazareth, antequam de ſaluatoris incunabulis dico, percurro orientalem plagam fluminis ſcilicet Moabitarum, aut duas tribus Quedar, Gedarah, Ghemala, Aſtaroh, Rhamah ghilead ſunt e regione ſtagni ad ortum. Pella præterea & Amathus, atque ab illa Aquilonia. Geras Ephron Machanain verſus torrentē Ieboc. Debir quę & Cariath Sepher. i. academia, vocata eſt, Chesbon, Aroer in homonymo torrente, Lybias, Macherus, Callirrhoë, Serim, Norim petra deſerti, Iaſmoth, Boſor, veniunt in fines Aſhaltitis lacus. Nunc paßim cętera mediterranea. Nil Galilæa habet magis celebre loco conceptionis ſaluatoris noſtri I E S V CHRISTI vico Nazareth ſcilicet, in qua nata eſt ſancta M A R I A inſtauratæ naturæ principium. Vicus eſt humilis, in quo mundi autor arbiterque voluit ſuæ temporaneæ originis ducere incunabula. In Galilæa

læa gentium ad viam maris eſt ſita, vt prædixerat vates, populis, qui in tenebris ambulabant, Galilæis ſcilicet & Samaritanis, qui iam à lege Dei deſciuerant, temporibus Rhehabani, quique in monte Gazirim religionis placita ſeruabant. Vicus ille ad radices montis Thabor. 6.m.p. plus minus ſitus eſt. Qui mons clariſs. eſſe poteſt diuinitatis argumento, quod in ſe Chriſtus oſtendit. Inde ad Sephoram vrbem ſunt tres leucæ, ex ea putatur ortus aut oriundus Ioſephus politicus pater Chriſti. Montes Hermonij, Endor, planicies Galilææ vel Eſdrelon, torrens Ciſon, ad pedes Itaborij profluens, ambiunt prędictum vicum, ciuitas Naim eſt in ramento Hermonij maioris ad occaſum ſita, reſpiciens Nazareth ab auſtro. Si inde verſus Euronotum eas erit campus Sabæus, vel planities Samaritana obuia, in cuius parte ſeptentrionali eſt Suna, vel Tzion, occidua autem Aphecenſes ruinę viſuntur, in ortu verſus mare Bethſan, iuxta montes Ghelboë qui contigui ſunt Samaritanis. differunt quidem montes Ghelboë & Hermon ſecundum latitudinem tantum, ſed prior auſtralis eſt iuxta Bethſan ad occ. vicus eſt Zerecin, qui creditur olim fuiſſe Ieſrael, in monte Ghelboë. Non hinc longè diſtat Salim, vbi Iohannes Baptiſta fungebatur officio intinctionis, & adhortationis ad pœnitentiam. Ennon illi eſt vicina borealis. Quanuis ruinæ Sebaſtopoleos, quæ olim erat Samaria, veluti ſecunda Ieruſalem tantum relinquant priſcę nobilitatis argumentum, tamen ideo mihi referendæ videntur, quod rerum humanarum conditionem maxime repre-

mè repręſentent, vt quæ maxima ſint, nuſquam ſint. Ex reliquiis illius loci ſupereſt Eccleſia Ioanni Baptiſtæ dicata, quum locus ſit alioqui amœniſsimus & adhuc columnis Herodiani Palatij viſendus, & ex arcis loco clariorem Phœnicis partem proſpectans. Inde ad ſex mil. paſſ. verſus ortum erat Thirſah prima Samarię regia ante Somron Samariámue. Sichemij & Bethelij intra. 8. m. p. ſunt, loca vicina montibus vbi primum falſę religioīs primitias publicè locādas curauit Ierobohā. Sichem verò Neapolis aut Napolotza dicitur. Intra iactum arcus erant Thebæ Syriæ, in quibus ne caſa quidē manſit, Mons Ggebal & Garizim clari ſacris Samaritanis. præterea duo fontes, vnus ex quo à Samaritana, vitę cuſtos aquas poſtulauit, alter ex quo torrens Cherith, iuxta quod non longè corui pauerunt Heliam.

Inde breui verſus ortum itinere, eſt Ierichus palmetis, aquíſque medicatis, ac ſuis clara ruinis, habens eregionè Galgala, vbi fuit prima Iudæorum caſtrametatio. Inde Eſſenorum gens commendatæ caſtitatis erat in occidua Aſphaltidis parte, infra quos erat Engheddi, & Maceda caſtrum.

Redeunti inde ad ſiniſtram relinquitur Herodium, quæ olim Thacuah erat, veniendoq́ue in Hai reperitur mons ille in quo Chriſtus inſultus Sathanæ verbo ieiunioq́ue fregit, perq́ue Bethaniam Elia Capitolia, ſeu Hieroſolyma aditur, hæc verò nulla non parte ſui celeberrima à meridie habet, poſt Boſrath Bethlehem terram Iudah nō minimam inter principes eius, ex qua exiit dux qui ſuum

hodie

hodie Iſrael in æternũ recturus regit IESVS Chriſtus.

De vtraque puto melius ſilere, quàm pauca ſcribere, quum ipſe Plinius nulli addictus perſuaſioni illam clariſſimam vrbium orientis dixerit, iſtam longè ante vates ſacri celebrauerint. Vltra magis ad auſtrum erat vallis Mamre, illuſtris ſepulchro Adami, & primo loco ſacro aut religioſo mundi, vnde tam ſedulo Abraham voluit illius loci ſpeluncam à Cananæo Chetteo redimi, vt ibi proprietatis Chriſti, qui ſummus erat ſui generis apex, Baſis in Ieruſalem profectura poneretur. Cæterum locus ille ſepulturæ ſacerrimus eſt Iſmaëlitis, qui illic poſito ad Abrahami imitationem Xenodochio volunt eſſe Mecheh cechiuc, hoc eſt parua Meccah quam loco alterius adeunt. Chebron, Ramah meridiana, mons Chermel interior, Cades Barne, finis terræ ſanctæ ſecundum montes Arabum vel Aedumæorum, in quibus eſt Tzeghir. Partem Lybonoti atque occiduam Solymorũ obtegũt, proximè quidem Cariathiebarim, ſaltuum ciuitas, verſus Eglon, Betſur, Gerare, Siceleg, & Berſammam. Lacis eſt verſus Gheth, paulò verſus ſolem deciduum, & ſabbathi itinere Emmaus, nunc Nicopol, quæ verſus auſtrũ habet torrentem Sorred baptiſmo Enuchi clarum, hinc venis per Bethſemes ad Accaronitas & Iabneos, quos Ethnico vocabulo Iãneos & Iannetas dici indicauimus.

Rhama ſeu Rhamata medio eſt itinere inter Iopenſes & Solymos, quæ in bello contra Gazelum fuit diruta. Rhama tertia eſt Bethelis vicina, ſic verò dictæ ſunt Syriace, quod ſint in editis locis ſitæ. Bethel verò ipſa re-

ſpicit ab Aelia ſeptẽtriones, demum per Gabaah, & Ghebaon, & Haialon adit vrbem. Eſſem prolixior in tranſcribendis à ſacra ſcriptura nominibus vrbium, ſi aliud quàm nomina eſſent: verùm quum rerũ bona pars à Recutitis primo, ſecundo à Medis, Perſis, Aſſyrijs, AEgyptijs, Macedonibus, Rhomanis, Tartaris, Turchis, Mauris, Chriſtianis, & in ſumma ab omni ferè orbe ſit euerſa, locáque nuda reliquerit, videbor feciſſe ſatis, ſi hoc Enchiridio, antiquorum noſtræ perſuaſionis autorum peregrinationes elucidauero. Primum itaque Chriſti autoris, ſecundò Pauli, & Petri amplificatorum maximorum noſtræ religionis adſcribam, vt clare liqueat, quantum pro fragilitate noſtra ærumnarum ſuſtinuerint, ita tamen vt ſi qua in re præcedenti fui paulo breuior, ſuo loco ſingula aperiam.

Peregrinatio CHRISTI ſecundum Matthæum.

NAtus eſt IESVS in Bethlehem, vnde timore Herodis tyranni ſeceſſit in partes AEgypti mater, ſuaſu Angeli, inque eum locum iuit, vt credunt, vbi eſt hortus Balſamo nobilis, donec Herodes à Magis illuſus occideret bimos in Bethlehem & Rhama meridiana, à qua pridem audiuerat vlulatum vates diuinus, inde poſt furorem rediit in Nazareth vicum matris in Galilæa, à qua seceſſit verſus Iordanem Baptiſmi cauſa, vnde fuiſſe in Salim ad Ioannem vero eſt ſimile. Spiritus demum illum in deſertum, templi pinnaculum, montem, quem Carentane

rentane dicunt, duxit: vnde rediens, item Nazareth illam (quum nemo ſit propheta in patria) reliquit, vt ſecederet in Galilęam ad Capharnaum, ambularétque iuxta mare Tyberiadis ſcilicet, vnde pererrata tota Galilæa, conſcendit montem illum, de quo dixi iuxta lacum Genetzaret, à quo ſecundò dum lepra infectũ curaſſet, eſt vocatus in Caphernaum à Centurione, qui fide operam Chriſti præueniens, Paralyticum filium ſanatum vidit, inde adiẽs Petri domum, Betſaidam, ſocrum illius febri liberauit. Voluit verò & vltra lacũ trãsfretare, vt ventis cõtrariis & mari æſtuoſo imperans, ſuæ diuinitatis argumentum ederet, traiecto itaq; lacu, venit in Genetzar, quam alij Geraſen vocant, vbi immundos ſpiritus humanis corporibus eiecit. Traiectione inde repetita redit domum, ſed interim principis filiam, ſuſcitando, cæcos duos lumine donando, & in ipſius ædibus Paralytico demiſſo curato, opera naturę inſtaurabat. Templum inde proximum ſabbatho adiens Capharnaum, vt Ion. 6. F. aridã hominis manum inſtaurat: vnde ſecedens ob Phariſæos infenſos, mutum, cæcum dęmonióque correptum ſanum facit, repetitáq; itẽ domo, pergit ad lacũ, vbi vim obſcure ſcriptorũ diſcipulis aperit, inque deſertũ vadens, paſcit ample turbã 5000. hominum duobus piſcibus, & panibus. 5. quibus peractis turbæ iam importunæ fugitantior, petit Genetzar, vltra lacum, à quo loco per mediam Galilæam petit Tyron, & Sydona maritimas vrbes, vt illis eſſet melius, quàm Chorozain & Betzaiedę. Ibique curauit filiam Chananææ, quæ à Dęmone agebatur. Inde verò item repedando re-

petit ſtagnum, & montem ſolitum. Mare enim Galilææ, cum lacu Genetzar idem eſt, ibique item extemplo ſanatis omnibus, & aucta quã quotidie nobis multiplicat natura, pauit ſeptẽ panibus, & paucis piſcibus. 4000. *hominum, indéque ſoluens, venit Maggedam, verſus Iericunta, vbi petiuere Phariſæi ſignum, vnde illorũ inuidia recedens traiecto lacu venit Cęſaræam, à qua montẽ Thabor adiens, diuinitatis exemplũ tribus ex ſuis monſtrauit.*

Agens verò aliquot dies in Galilæa, ſuperato Iordadane, venit è regione Iudaicæ tribus, vnde petit Aeliam, à qua (non acceptus ſacrificulis) petit partes Iericuntęi buſti, vbi cæcos duos luce donat. Rediens inde in Salem trãſit per vicũ Betphage & ortũ oliuarum, quæ loca ſita ſunt ad ortum Solymę, intrans demũ Hieroſolymã, vir abiectus & fimbriatis exoſus, audet (vt ſub quo quũ libet tremunt vniuerſa) purgare patris templum negociatoribus. Petit item Bethaniam, à qua rurſus Hieruſalem & templum, vnde tertio Bethaniam redit, inque oliuarum montem & villam Gehſemani, inde per torrentem Quidron vrbis colluuiem, quæ ortu Iordanem petit, trahitur in ius, in vrbẽ ad quam ſeruandam venerat, ſupplicio demum afficitur in monte Caluariæ, olim extra vrbem verſus Caurum. In inſtaurata verò vrbe fuit mons ille cinctus muris, ibique nunc eſt templum Sepulchri & Crucis.

Poſt reſurrectionem vero viſit ſuos in Galilæam, vt prædixerat. Hactenus Matthęus, verum quia Ioannes proſequitur multis, quæ alij obmiſere, ante peregrinationẽ ſecundum Lucam, non tradam quę addidit.

Vt

Vt Lucas ſcripſit, Chriſti peregrinatio.

NAta MARIA & deſponſata in Nazareth, viſitauit cognatam HeliZabet in terra Iuda (loco Bethlehemæ proximo) ſexto à conceptione menſe, repetita inde domo, profeſſuri nomina ſub Cyrino adierunt Bethlehem, vbi ſuæ familiæ Dauidicæ ſubſcriberentur Ioſeph & Maria, illicque concurrente magna admodũ turba, Maria paupercula diuerſorio occupato coacta eſt in publico ſtabulo foris tum & media in lapicidinæ fouea vt nunc locus viſitur, & à Iacobo fratre domini in Euangelij capite à nobis ex Græcis verſo ſcriptum eſt, coacta eſt inquam partum mundi arbitrum edere, quo in loco commorata, ad tempus purgationis, curauit deferri in templum, vt ſub lege à lege ſoluturus per circũciſionem eſſet 8. die, 40. demum ipſa Hieroſolymam abijt, purgationis gratia, Symeoniſque ſacerdotis & vatis in vlnas expoſuit primogenituræ ius ſoluens domino. Vnde Nazareth ſuam patriam petiuerunt, quotannis tamen templum maius ſemel voti gratia viſendo, donec anno duodecimo inſciis parentibus, incepit iuuenis IESVS ſui ſpecimem inter legis arbitros edere, vbi tandiu manſit, vt parentes domo exire ad ſe quęrendum, coëgerit: inde rediens cum matre in Galilæam, diutius in illis locis cõuerſatus, baptiZatur à Iohãne, iuxta Salim in Ennon ad fluenta Iordanis: vnde actus à ſpiritu in montẽ deſertum, templi pinnaculum tranſfertur, ieiunatque in monte. 40. dies, more Moſis & Eliæ. Indeque per Ieruſalẽ

ruſalem tranſiens, rediit in NaZareth, à qua pro beneficiis nebulones ſacrilegè eum eiecerunt, in montem trahendo, vt præcipitarent profetam in patria non probatũ, vnde effugiens Caphernaum petiit, vbi in templo docẽs fuit, antequam Simonis in Betſaida domũ abiret, in qua ſocrum à febre vindicaret, vnde conſcenſo nauigio petiit Genetzar, indéque in deſertum paralyticum curaturus ſe contulit, à quo diſcedens loco, per ſata tranſiens media in Galilæa, venit in ſolitum montem oraturus, quod vbi peregit, diſcipuloſque inſtruxit, repetit Capernaum curaturus Centurionis filium, indéque in ciuitatem Naim mõti Thaborio oppoſitam, vbi viduæ filius eſt vitę reſtitutus, abacturuſque dęmonium ab homine, Genetzar repetit, & intrat in domum Iairi principis Synagogæ filiã curaturus. Inde vero diſceſſit in deſertum Bethſaidę ad Boræam partem ſtagni, petit Thabor montem diuinæ naturæ ſigna præcipuis diſcipulis oſtenſurus, vnde digrediens, langoreſque curans innumeros, petit Hieroſolymam, indeque adit quoddam caſtrum (quod Bethaniæ aut Magdali, ob amicitiam ſuſpicor) tranſit hinc per varia loca veniens in Salem, ibique in domo principis Phariſæorum ſabbatho curans Hydropicum, beneficio iram ingratorum Phariſæorum ſuſcitauit. Inde ergo digreſſus venit in Samariam, ingreſſuſque caſtellum. 10. lepra infectos purgauit, hinc repetit Ieruſalem, & vſque Iericuntis buſta iuit, vnde Hieroſolymam repetens, à plebe & pueris honores diuinos habuit, adienſque inde, poſt longam exhortationem in templo, & cœnani cum diſcipulis

pulis ſumptam, hortum à ſe frequentari ſolitum, proditore Iuda domeſtico traditur, & affligitur, atque poſt reſurrectionem adparet diſcipulis, euntibus in Emmaus, indéque bis videtur à toto cœtu diſcipulorum, editque, ne ſpectrum crederent: confirmatiſque illis, & promiſſo Paracleto in Bethaniam concedens, præſente cœtu credentium, cœlum petiuit. Ioannes addit viſum fuiſſe ſecundò, id eſt, poſt Hieroſolymitanam apparitionem, ad mare Galilæum, ſeu Tyberiadis, ipſique Petro priſtino vitæ inſtituto intento conſilium melioris piſcationis dediſſe, vbi item comedit cum diſcipulis. Diuerſi vero nil habet Ioannes, niſi quod loco illo in quo dicunt verſatū fuiſſe IESVM in Galilæa, in Cana Galilææ (qui locus non longè à Nazaret verſus ſeptentriones ſeruat ſui veſtigia) fuiſſe bis exponit, & vbi aiunt cæteri Samariam inuiſiſſe, dicit fuiſſe in vrbem Sichar, vbi petiuit mulierem aquam, aquæ viuæ largitor, qua miſeram noſtram ſitim ſedare ſua miſericordia dignetur. Nunc Apoſtoli quomodo prouinciam executi ſint, duoque præcipue Colophones Petrus & Paulus videndum.

Peregrinatio Petri.

PAuca admodum de Petro ſacra ſcriptura tradit, vnde ab Actibus, & Epiſtolis Paulinis, atque Eccleſiaſticæ hiſtoriæ contextu mihi ſcribenda peregrinatio eius videtur. Natus eſt Betſaidæ vico ſito ad littus maris Galilæi, exercuitque cum fratre Andrea piſcationem,

nem, donec à Chriſto in piſcationem hominum mundi illecebris immerſorum deligerentur. Cæterum fuit ſemper aßiduus Chriſto comes quoad vixit. poſt mortem ergo IESV ſubſedit parum Hieroſolymis, vt ſepulchrum inuiſeret, clauſuſque cum cæteris confirmaretur à Chriſto ſuſcitato, vnde natale repetens ſolum, cum fratre habuit item obuium dominum antequam ex monte in cælum tenderet. Neglecta ergo arte paterna, totus abſente domini perſona, in opus fertur, Hieroſolymiſque inculcat verbum, poſt demiſſum à patre paracletum, inſiſtitque donec afflictus ſit Stephanus, indeque cathenas effugiens, petit Samariam, prouinciæque Samaritanæ bonam partem docendo pererrat. Inde item in Palæſtinæas vrbes ſeminans petit Lyddam & Iopem, quibus in locis, ſuſcitata Dorcade & epularũ diſcrimine ſublato, à Centurione vocatur in Cæſaræam, vnde ipſis intinctis repetit Ieruſalem, vbi ab Herode coniectus in carcerem liberatúſque ab angelo venit, in domum Bethaniæ (vt vero ſimile eſt) viſere Mariam matrem Ioannis. illic enim priſca erat eccleſia à Chriſto inſtituta, inde vero peragrata item Samaria repetiuit Hieroſolymam, quum de conſilio circunciſionis ageretur, quo in conuentu (vbi illum præfuiſſe Lucas teſtatur) nil amplius addit cæteris. Ex ratione vero manſionis quam in ſua Canonica. id eſt, de Põticis, Bithynis, Galatis, Cappadocibus, Aſiaticiſque facit Euſebius Hieronymus, & plerique, alij coniectantur illos vidiſſe, ad quos ſcribat, quod reuera coniectari eſt. Fuiſſe autem Romæ & ibi ſacro ſan-

ctum

ctum Chriſti vicariatum inſtituiſſe (licet vt & Paulum, ſæpius æquum fuerit à Roma repetere terrã ſanctam cõfirmandorum fratrum gratia) ita per totius Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſententiam conſtat, vt ſi quis illud neget, perinde faciat, vt ſi quis neget ipſum Chriſtum fuiſſe Ieroſolymis. Nam quiſquis Latinæ aut Romanæ Eccleſiæ ſucceſſum & vniuerſalem detrectare contendit: & ſatagit orbis cõſenſum, vnà & conciliorũ omnium authoritatem eleuat, & ſacra in dubium reuocat, atque adeo Chriſtum ſenſim è medio tollit. Fuiſſe verò Antiochiæ preter conſenſum eccleſiæ, & Paulus ad Galatas ſcribens, teſtatur: quo vero rempore, aut Antiochiam, aut Rhomam adierit, non ita per ſacra conſtat. Si quis ſcire deſyderet, legat Rhoffenſem in refutationibus Veleni, qui Petrum non fuiſſe Rhomæ ſuadere conatus eſt. Dionyſius Areopagites dicit eadem die à Nerone Petrum, & Paulum martyrij palma donatos. Tantum de Petro.

Pauli peregrinatio.

P*AVLVS natus oppido Giſchalis, quod in Iudæa eſſe Hieronymus dicit, in Galilæa vero oſtendit prope Tyberiada & Sephorim Ioſephus: ſubacto à Romanis oppido ipſe cum parentibus deductus Tharſum ciuitatis Rhomæ iure eſt donatus, vnde Hieroſolymam ſtudij gratia remiſſus, profecit vehementer ſub præceptore Gamaliele, vt tenuiori adhuc ætate, illi daretur prouincia de legis arbitrio perquirendi, quod opus vt in Chriſtianos ex-*

ercere incipit, Damaſcũ adiens, ex Paulo Saulus fit, Baptiſatus ab Anania, vt ipſe de ſe ſcribit in epiſtola ad Galatas, abijt in Arabiam prouinciam Damaſco confinem, deinde reuiſit Damaſcum, trienniòque exacto viſit Petrũ Hieroſolimis, à quo in parteis iens Ciliciȩ & Pãphiliæ poſt annos. 14. viſit item Hieroſolymos, vbi redarguit Iudaizanteis, ac ſtatim Antiochiæ ipſi Petro, quia reprehenſibilis erat, in faciem reſtitit. Sed paucis de ſe iſta tradidit, quæ Lucas peregrinationis eius comes ita tradit. Profectum à Damaſco Hieroſolymam, ſi ſtatim, an tardiùs, non liquet. Inde Cæſaræam Philippi contendens, Tarſum petiuit, indéque comite Barnaba repetit Antiochiam Syriæ, vbi donatus Apoſtoli nomine Seleuciam eodem comite adit, vnde in Cyprum breui traiectu iuit, Salaminámque vrbem in inſulȩ ortu ſitam, primò, ſecundò Paphum, quȩ in occiduo latere iacet. à qua ſoluẽs, petit Pergam Pamphiliæ, Antiochiam Piſidiæ, Iconium quæ ſola in nomine Gognia ſupereſſe videtur. Lyſtram, Derbem, quæ Lycaoniȩ adſcribuntur. Verum quum in Lyſtra lapidibus recutiti impetiuiſſent, viſa Derba redijt eadem via qua iuerat, ad Pergam vſque, à qua ſecundũ littus Attaliam, quȩ nunc eſt Sattalia, petiuit: tandem Antiochiam & Syriam reuiſurus, totámque Phœniciam, & Palæſtinam, vt fratribus ſuam probaret diligentiam. repetit ergo Solymos tertiò, propter conſilium de circunſione, quo peracto Antiochia pérque Syriam, Ciliciámque (ſine nauigio vt credibile eſt) tranſiens, Derbẽ reuiſit, Lyſtrámque, vbi ob multitudinem recutitorum coactus fuit circun-

circuncidere Barnabam: prouinciáſque Aſiæ minoris Galatiam, Myſiam, Phrygiam, Aſiam minorem (in qua vetuit Spiritus prædicari) atque Troadem inſtitutis formãs diuinis, traiecto mari Aegeo venit in inſulã Samothracem Lemno & Imbro vicinam, vnde Neapolim, Philippos, Amphipolin, Apolloniã, Theſſalonicam, Berrhoeam, Athenas, Corinthum per Cenchreas in iſthmo ſitas, adiit. quibus in locis poſtquam Chriſtum plantaſſet, tranſmiſſo mari AEgeo, iterum repetit Aſiam minorem Epheſo appellens, votique gratia attonſus, relictis Priſcilla, & Aquila Epheſi, nauigio contendit Cæſaræam: ex qua votum ſoluturus Solymæum templum viſitat. Voto peracto Antiochia Piſidiæ viſitur, vnde Epheſum regreſſus ſoluit in Macedoniã, in qua Philippopolim ſecundò ſalutans, ſuperato Heleſponto Troadem repetit, vbi Eutychum reſtituit ad vitã. Circumiénſque regionẽ, Aſſum Troadis vrbem videndo tranſit in Mitylenẽ inſulam, à qua nauigio Borea ſecundo Chion, Samum, inſulas AEgæi maris præcipuas, Myletũ vrbem in cõtinenti ſitã, attingens Coũ venit inſulam Hippocrate alumno clarã, inde Rhodum inſulã. Patarã vrbem ſecundo Zephyro appellunt, à qua per cætera littora & vrbes Tyrus aditur, deinde Acca quæ & Ptolemais, poſtea Cæſaræa Sratonis, ac poſtremo Hieruſalem. 4. petitur, vbi vinctus ob ſeditionẽ à recutitis deuotis excitatã mittitur Cæſaræam, in qua, vt calumnias ſuæ gentis effugeret, Cæſarem appellauit, ad quẽ præſidis Felicis iuſſu cũ delecta hominũ manu hoc modo ductus eſt. A Cæſaræa Sydonem venit, hinc Myram

Iij. *Lyciæ*

Lyciæ, deinde ſecundũ Rhodum ad Cnidum promontorium, vnde legendo auſtralia littora Cretę immanitate aduerſi uenti, à Cauris ſunt penè fame enecati, donec fracta rate omnes in Melitam natatu euaſerint incolumes. Illic abacta à corpore uipera eſt à Paulo. Inde Syracuſas Rhegiumque per Scyllam & Charybdim, prætergreſſi Neapolim Puteolóſque uenit Rhomã, ubi uerbum Dei ſumma cum conſtãtia aſſeruit, donec illum Nero de medio cum Petro tolleret. Scripſerat iampridem ipſis Rhomanis è Corintho per Phœbem miniſtram eccleſiæ Cenchreenſis. Ipſis uero Corinthis primam ſcripſit Philippopoli per Stephanam, Fortunatum, & Achaicum & Timotheum. Secundam autem eodem loco ſcripſerat per Lucam & Titum. Quum uero iam eſſet Rhomæ Galatis ſequentibus quam ex ordine ſcripſit. utraque uero Theſſalonicenſium ab Attica profecta eſt Timotheo ex Laodicæa Phrygiæ, prima: ſecunda Rhoma, cũ ſecundo illi eſſet apud Neronem agendum de capite, Philemoni item Rhoma per Oneſimum & Nicopoli Macedoniæ ad Titum, Hebræis item ex Italia, quæ omnia notata uolui, ut hominis in re Chriſti promouenda diligentia uideretur. Si quis uidere cupit cæterorum Apoſtolorũ peregrinationes, is poterit apud Philalethem, uirum bene doctum, & quod nomen fert uidere. Hactenus.

De

De Gallia, ſiue Gomeria.

QVisquis reuera Galliam pro ſua priſca magnitudine vellet ſcribere, proculdubio vniuerſum orbem terrarum ſcriberet. Si enim perpēdimus Ius illius Gentis, quę à primogenito mundi huius dependet, iure vniuerſitas ab ea nomen acceperit. Vnde factū eſt, vt quū nil populi dari poſsit ipſis Gōbris (quos vmbros ideo dicunt, quòd diluuij pluuijs ſuperſtites eſſent antiquiſsimique totius orbis) tamen à Gallis ortum habent teſte Solino. Itaque nullum nomen prius eſt Gallico Sed diuini beneficij gratia, vt aſsidua illius memoria haberetur, factum eſt, vt penes ſolos Gomeri alumnos hoc nominis ſeruaretur. Vnde Beroſus ſcriptum reliquit, qui erant ex poſteritate Galli, illos Auito nomine Ianus pater Gallos vocari voluit. Quum itaque vniuerſum genus humanum ſit Diluuio ereptū, & inde Galli nomine vocandum voluit Naturæ conſeruatæ mediator Ianus, vt nomen illud nobiliſsimum mundi in ſolius primogeniturę domo poſteris & principatu ſeruaretur. Sed quum in præfatione, cur de Fœnicum literis ſcripſerim, ſint expoſitę multę cauſę, quare Gallia ſit in primo loco poſt terram ſanctam celebranda, remiſſo ad illas lectore erit ex ordine vt ipſius Chorografiam attingam.

Quum Celtarū Cimbrorúmue nomine omnes Europęi populi ſint olim nominati in tota Græcorum antiquitate, non eſt dubium, quin Galliæ nomine Hiſpania, Gallia,

Italia,

Italia, Britannia & Germania ſaltem debeat intelligi. Cimbros & Cimmerios populos vocatos fuiſſe à Gomero Gallorum parente, eſt etiam apud Galliæ aduerſarios certiſsimum. Sed quum ita ſit iam à ſeptingentis annis à prouidentia ita conſeruatum Galliæ regnum, vt ab Imperij Romani Gallis etiam ablati uiribus, non potuerit debilitari aut frangi illud quicquid Cæſar olim in Galliæ primariæ limitibus poſuit, ſatis fuerit ibi fines poſuiſſe prouinciæ diuinitus, ad conſeruandam diluuij memoriam ordinatæ, ubi olim ſunt poſiti.

Galliæ itaque ab ortu alpibus & Rheno flumine, ab auſtro Mediterraneo mari & Pyrenæi montis parte, ab Aquilone mari oceano Britannogallo, ab occaſu oceano Athlantico & obliquis montibus Pyrenæis terminatur. Prouincias autem ab ortu habet Prouinciam, Sauoiam Heluetiam aut Suiciam, Breſsiam, Borgoniam, Lorraniam, Campaniam, Haynauum, Cliuiam, Flandriam, ab Aquilone Picardiam, Norminiam, Britanniam, ab occaſu rurſus Britanniam, Andes ſeu Angierſam, Poïctauiam, Sanctongiam, Aquienam ſeu Vaſconiam, à meridie rurſus Vaſconiam ad monteis Pyreneos, Bierniam, Ruſsillonen, Delfinatum in medio ad meridiem eſt Velaiorum, Foreſtanorum, Aluernorum, Lemouicorum, Perigordorum & Angoleſmenſium ditio. Poſt Poictauos rurſus ſunt Burgeſii, Borboneſii, Beauiolij, Lugdunenſes, & rurſus ſub Burgundis Franccomitatus, Auxerrii, Niuernenſes, Berrij, Iurſii & ſuper Angierſos Vendoſmij, Beauſsij, Gaſtinenſes, & poſt Senonas

Galli,

Galli Valoiſiue & iuxta illos Perchij, Driuſii, & ad Britannos Manſii. Sicuti ſinguli ſcriptores vſi ſunt nominibus ſuo ſæculo vſitatis, ita volui noſtro ſæculo cõmunibus vti. Poſitis itaque his nominibus, vt ſint conſyderationis noſtrę Baſis, eſt ab ipſis originibus videndum vndenam priſca nomina ſint impoſita. Licet itaque Frãciæ nomine nunc vocatur Gallia, quod nomen eſt à principibus ex Francis primò in Galliam receptis impoſitum, tamen etiam quingentis annis obtinuit poſt acceptos Francos principes, vt adhuc Galli vocarentur. Nam temporibus Caroli Magni ſcribit Deſyderius Rex Lõgobardorũ, in Priuilegio aut Chronologia potius inſcripta in Marmore Viterbij, ſe non eſſe deſtructorem Italiæ, ſicut apud Gallos illum, vt ait, calumniabatur Hadrianus Papa ille qui Carolo magno ius Eligendi confirmandíque Pontificis ſummi & ſedem vbiuis ſtatuendi conceſsit. Licet itaque principes Franci fuerint pridem in Galliam accœpti, & ea conditione recepti, vt Legem à populo acciperent ſui ſanguinis in Fœminis exhæredatricem, populus autem nomen Francorum pro Gallo reciperet, tamen priſcum illud nomen nunquam potuit aboleri, eo quòd diuini miraculi memoriam in ſe retinet. Et certè eſt illud omnino concedendum, ſemper partes illius, qui dat legem accipienti incommodã fortiores eſſe quàm qui dat Nomen. Quum autem Lex Gallica aut Salica (ſiqui velint de nomine contendere) ſit ſummopere ipſis regibus damnoſa, vt quæ ſanguinis eorum dimidium deſtruit, quod ad ius coronæ attinet, non eſt

dubium

dubium, quin impoſita olim ſit regibus à populo, iam ſic à legis diuinæ peritiſsimo profeta Noacho inſtructo per Iapetum & Gomerum eius primogenitos. Itaque videtur reuera quàm fuerit ſemper diuina prouidentia conſeruatrix noſtri nominis. Quanuis enim multi ſcribant Francum aut Francionem Hectoris filium ſuper Celtas regnaſſe, tamen tantum abeſt, vt quicquam mutationis attulerit, vt Cæſar nuſquam vocabuli Francorum meminerit. Tota itaque Europa tunc nomine Celtarum dicebatur ad Græciam vſque. Vnde Francus in Auſtriam irrumpens dictus eſt Celtis imperaſſe. In cauſſa nominis mutati fuere Romani. Quum enim Valentiniani Cæſaris tempore, Galli ob ſingularem virtutem, qua Alanorum gentem fregerant, anno à Chriſto nato 367. fuiſsent decennio immunitate donati, atque poſt decennium graui exercitu premerentur vt ſoluerēt, tunc in partes Galliæ Belgicę ad 24. millia hominum Gallorum conceſſere, vbi iam ferè Franci per ſexcentos annos belligerabantur aſsiduè cum Francis Belgæ. Quū itaque attriuiſſent omnino Romanorum exercitum Theodoſii temporibus vnà coniuncti & Franci & Galli, tunc in vnum ita coaluerunt, vt Principes tunc ex Francis aſsumpti dederint nomen, quod vix poſt quingentos annos obtinuit: populus autem & nobilitas dederit legē hinc in hanc vſque diem ſeruari ſolitam. Quod autem ſcribit poſt multos alios Nicolaus Gillius tunc primū incœpiſſe Francos legibus uti, quis credat? ſiue Gallos ſiue Francos dicas, eſt omnino impoſsibile. Si quidem

Galli

Galli iam à diluuio 1130.annis celebres ad tempus vſque videlicet deſtructæ Troiæ 430.annis ante Romam à Romulo inſtauratã fuerant ſemper toto in orbe celeberrimi & maximi. Franci autem à Troianis orti & iam à 2793. anno mundi ad 4351. Germanico ſiue Celtico imperio clari per annos 1558. non poterant non habere literas & leges iam ampliſsimas, vt notauit ex Hunibaldo Trithemius. Eſt itaque intelligendum vt legibus tunc comunibus & Gallis & Francis vti cœperint. Interim quàm eſſent potentes Galli eo tempore quo principum caruere memoria ſatis patet, quum temporibus Tarquinij Priſci ſexcenta hominum bellatorum millia emiſerint, Cæſaris autem temporibus fuerint ſupra trecentos, populi illi qui omnes Gallorum nomine in Gallia vocarentur ſine vlla planè Francorum memoria. Curia itaq; ſuprema nõ habet memorias originũ regni niſi poſtquam in vnum coaluere & Galli dantes regibus legem duriſsimam, & Franci principes, qui populo nomen honorandum dabant. Si quidem Dardanus à Iani Saturníque eius hoſpitis iure Italico, in Aſiam occiſo Iaſio delatus, vt ibi Iapetus inciperet Semi fratris habitare tabernacula, à fundata, aucta & deſtructa Troia per poſteros poſtliminio redijt in Francis à Franco Francionéue Hectoris filio nuncupatis, & ſuper Celtarum in tota Europa ſparſorum nomen replantatis. Sic ſeruat ſua iura prouidentia & proſcribendo merentes, & per eos acquirendo fraudatæ poſteritati deperdita. Sic nomen primæ ſummæque tranſmigrationis mundi Gallorum

K. *dico,*

dico, non eſt a Galla ſiue lacte, vt mentiuntur Græci (nã ſunt adhuc candidiores Gallis populi) nec a Galathe, qui diu poſt diluuiũ fuit, ſed a Galah quod tranſmigrari & fluctibus vndiſq; circunuolui ſignificat in prima lingua mundi, ita vt ſit Auitum mundi nomen, quod fuit inditum a Iano poſteritati ipſius Gomeri, a cuius vocabulo Cimbri & Cimmerij, Cymbrium & Gomari dicti ſunt in Bactrorũ finibus, quò miſerat Ianus aliquot ex Gomeri Galli filijs, vt ſeruarent ibi Iapeti Monarchæ iura. Et aliquid maius de ſacris aſſumam: Gallia reuera eſt vniuerſi reuelatio, in qua prouincia nunc videmus factum, vt non tantum duce Fide & authoritate, ſed multòmagis duce ratione & intellectu ſenſim ſit reuelatum, detectum & apertum, quicquid vnquam fuit in ſecretiſsimis Semi ſiue Melchiſedeci tabernaculis ſacris videlicet ſcripturis, quarum iuriſdictio eſt data Abrahamitis per Melchiſedeci benedictionem. Chriſtianiſsimis enim Chriſtianiſsimos oportuit adeſſe ſenſus, ſicut olim Druidibus certiſsimã de immortalitate fidem, donec verior a Meſsia de Semi prodiret tabernaculis Goneriam, hoc eſt Conſummationem perfectiſsimam in Gallia acceptura & in totum orbem tanti miraculi rationem tranſfuſura. Eſt & reuolutionis Gens, in qua Deus, quod ab æterno decreuerat reſtituere, & duce ratione inſtaurare decreuit, vt ea omnia in quibus Deus ſua fraudatus intentione fuit.

Poſt Gallicum & generale nomen, Celtarum eſt clariſſimum àGarumna ad Sequanam aut Frubium, qui nũc

Soma

Soma vocatur, impoſitum à Celtæ filio Bardi iunioris & à Iapeto decimo. Drius genti & ciuitati & religioni nomen impoſuit. Sarron & Bardi Filoſoficis ſcholis. Samothes, hoc eſt Cæleſtis nomen Ditis, hoc eſt regni inferorum & occidentis habuit clariſsimum vſque ad Cæſaris tempora. Namnes ciuitati Armoricæ, Longo ſeu lango Celticæ. Illa Nantes, hæc autem Langres vocatur. A Belgio decimo quinto rege Belgica, à Narbone 13. Narbonenſis, quæ ad occaſum ob aquarum curſum Aquitania dicta eſt. Allobrox 17. Sauoijs, qui olim dicebantur Allobroges dedit vocabulum. Pariſii à Paride 19. rege, Remi à Remo 24. & Lugdunenſes à Lugdo 14. Sunt clariſsimę ciuitates & populi. Non diſplicet quòd Celtæ regi ſit impoſitum nomen ab vſtione ſiue conflagratione Faetontia. Nam קלה *reuera ſignificat torrere. Hinc Græci Gallicum nomen immutarunt. Charta in cæteris eſt adhibenda.*

Vniuerſi orbis ſecundum PTOLEMAEVM EXPOSITIO & ad rationes Cœleſtes applicatio.

De Europa & partibus eius maioribus.

AB Europæ deſcriptione omnes authores inceperunt, tanquam ab ea, quæ eſſet notior ac magis culta, & in qua fuit ſemper ſummum vitæ ornamentum & prima iuriſdictio. Tota olim Celtica dicta eſt, & primo qua-

dranti cœli ſubeſſe Arieti, Leoni, Sagittario. Deniq; maximè celebrata, cū ob Macedonū imperiū, tum ob Romanorū potentiā. Strabo etiam lib. 2. multas præterea rationes adfert. Hāc Ptolemæus libris duobus, videlicet ſecūdo & tertio, deſcripſit, in vtroq; regiones denas ſeptenas enumerans. Ita ut in vniuerſum regiones Europæ ſint 34. tabulæ uero decē. Sunt autē regiones hoc ordine, Hybernia inſula Britannica, Albion ſimiliter inſula Britānica: Hiſpania Bęthica, Hiſpania Luſitania, Hiſpania Taraconēſis: Gallia Aquitanica, Gallia Lugdunenſis, Gallia Bèlgica, Gallia Narbonēſis: Germania magna, Rhætia, Vindelicia, Noricū, Pānonia ſuperior, Pānonia inferior, Illyris & Dalmatia. Hactenus ex libro ſecūdo apud Ptolemæū, ſequēte verò libro rurſus 17. hæ: Italia, Cyrnus, Sardinia, Sicilia, Sarmatia in Europa, Taurica Cherſoneſus, Iazyges Metanaſtæ, Dacia, Myſia ſuperior, Myſia inferior, Thracia, Cherſoneſus, Macedonia, Epeirus, Achaia, Peloponneſus, & Creta inſula.

De regionibus quæ libris ſecundo ac tertio apud Ptolemęū cōtinētur. Et primū de īſulis Britānicis.

CVm autē in deſcribēdo orbe, ingeniū ac induſtriā Ptolemæi nemo vicerit, operæpreciū viſum eſt nobis illuc iuuentutem velut ad fontem, & perfectum huius negocij artificē dirigere. Perſtrinximus itaq; regionū generales fines ad illius præſcriptionē, paucula adijciētes rerum vel priſcarū, vel noſtræ ætatis, inſigniūq; locorū quædam nomina, vt videlicet tædiū iuuētutis alleuaremus. Porrò nec in artificio ſolū eximius Ptolemæus, ſed in ordine quo-

que

que admirabilis, ita regiones deinceps texuit, vt à ſiniſtris ad dextra, hoc eſt, ob occaſu ad ortũ: deinde à magis ſeptentrionalibus ad auſtralia pergeret. Ideóque ab Hybernia inſula maxime Septentrionali atq; occidẽtali incepit.

Hybernia itaque inſula à ſeptẽtrione Hyperboreo alluitur Oceano, ab occaſu Occidentali, à meridie Vergiuo, ab ortu Hybernico. Hodie dicitur Irland. Paret autem Anglorum regi. Homines ſunt agreſtes. In ea fabulantur eſſe D. Patricij purgatorium. De hac miranda ſcribit Pomponius Mela. Prima Europę tabula

Albion à ſeptentrione habet Oceanum Deucalionium, ab occaſu Hybernicum & Vergiuum, à meridie Britannicum, ab ortu Germanicum. In ea neque montes ſunt, neque paludes, authore Ptolemæo. Sed refragatur experientia. Hodie in duo regna diuiſa eſt inſula, Angliæ, & Scotiæ: quibus populis non admodum conuenit. Inſula triquetra eſt apud Cæſarem & Strabonem. De ea copioſè tractat Cæſar libro 5. de bello Gallico. Inſulæ adiacent his Orchades triginta numero, & Thyle Septentrionis vltima apud veteres.

Subeſt Arieti. à Bruto autem agnoſcit origines 1100. annis à diluuio quũ à Gallis pridem ante fuiſſet orta & eloquentia docta, nomen habet alioqui ab vniuerſi angulo, Anglia. Saxones eam impetiuere 493. anno Chriſti, qui partim obtinuere Longit. à 7. g. ad 33. 25. Latitud. à 51. g. ad 63. 11. Dies maxima 18. horum medius parallelus ad meridianum eſt vt 11. ad 20.

De Hiſpania.

Continentis prima portio ad occaſum, eſt Hiſpania, quæ à Septentrione Cantabrico, ab occaſu occiduo clauditur Oceano, à meridie freto Herculeo, & mari noſtro, ab ortu Pyrenæis montibus, qui Galliam ac Hiſpaniam diſterminant. Strabo lib. 3. corio bubulo adſimilat.

Hæc treis in parteis à Ptolomęo diuiditur, In Bęticam, Luſitaniam, & Taraconenſem.

Bætica à Bęti fluuio denominata, fines habet à Septentrione Luſitaniam, diuiſam ab ea fluuio Ana: ab occaſu Oceanum occiduum, à meridie fretum Herculeum & mare noſtrum, ab ortu lineam, quæ à Balearea ciuitate ad Anam ducitur. Hęc regio hodie regnum Granatæ dicitur, clarum Hiſpali emporio.

Luſitania à Septentrione habet Taracoēnſem Hiſpaniam, diuiſam ab ea flumine Durio, ab occaſu Oceanum occiduum, à meridie Anam flumen, ab ortu lineam ab Ana ad Durium ductam. Hanc regionem aliquantò maiorem facit Strabo, & noſtra quoque ætas. Portugalia enim vocatur, regnum nobile, cuius ſolertia factum eſt, vt ab Hiſpania in Indiam hodie nauigetur. Ciuitas regia in ea eſt Vlyſbona, quam Plinius Olyßipponem vocat.

Taraconenſis Hiſpania, plus quàm dupla ad priores, à Septentrione Oceanum Cantabricum, ab occaſu occiduū habet, Luſitaniam, Bæticámque: à meridie mare Ibericū, ſiue noſtrum, ab ortu Pyrenæos montes ac Galliam. Hāc ſecat amnis Iberus, à quo olim Romani Hiſpaniam citeriorem ac vlteriorem diuiſerunt. Hæc natio hodie quatuor habet regna, Caſtellę, Galliciæ, Nauarræ, ac Tarraconię, ab inclyta Scipionum ciuitate. præclariſſimi in Hiſpania populi Celtiberi, ac eorum vrbs Numantia, quæ Romanis decem annis reſtitit, tandem à Scipione inferiore expugnata. Item Saguntbum oppidum inſigni clade ſub Annibale clarum, & Carthago noua à Scipione ſuperiore

expugnata

expugnata clariſsimæ ſunt Barcino & Valentia ciuitas. Porrò Hiſpania Romanis obſtitit plus ducentis annis, ſub Auguſto primùm perdomita. Inſulæ duæ adiecent Hiſpaniæ Baleares, maior & minor, quæ hodie etiam inde Maiorica ac Minorica vocantur, & Gadis in extremo Oceano Herculi ſacra. Item Herculis columna in Bætica, Calpe.

Subeſt Sagittario. Habuit olim reges poſt Tubalem primũ, ad Romanos vſque. Inde Gotthos & vandalos, poſtea Mauros ſiue Iſmaëlitas, vltimò indigenas. Ad tempus vſque Troiæ euerſæ 24. reges habuere, quorum decimus nomine Hiſpanus Hiſpaniam, Heſperus 12. Heſperiam, 17. Luſus Luſitaniam Bætus 6. Bęticam. Iberus 2. Iberiam condidit. Long. à 2. ad 20. 18. lat. à 36 ad 46. 10. Dies 14. hor. ad 16. parallel. ad mer. vt 3. ad 4.

De Gallia.

SEquitur Gallia poſt Pyrenæos monteis, inter Hiſpaniã Germaniámque, & duo maria, Oceanum & mare noſtrum ſita. Quam C. Cæſar, & veteres omnes in partes tres diuiſerunt, Aquitaniam, Celticam (quæ propriè Gallia) & Belgicam. Aquitania à Celtis diuiditur Garumna flumine, Celtæ à Belgis flumine Sequana, Denique Belgæ à Germanis flumine Rheno. Hic enim eſt antiquus limes Gallorum & Germanorum apud omnes authores. Atque hæc diuiſio fuit Antiqua. Auguſtus autem Cæſar Aquitanis adiecit quicquid inter Garumnã & Ligerim amnes eſt populorum. Tum reliquos Celtas in Galliam Lugdunenſem & Narbonenſem diuiſit, adiecta Narbonenſi prouincia vetere, quam antea Romani tenuerant, quęque hodie adhuc nomen tenet. Hanc diuiſionem poſteriores ſecuti ſunt Geographi, præcipuè vero Ptolemæus. Eam nos quoque nunc proſequemur. TertiEuaropę tabula

Aqui-

Aquitania igitur habet ab occaſu Oceanum Aquitanicum, à Septentrione & ortu Lugdunenſem Galliam, flumine Ligeri diſcretam, à meridie partim Pyrenæos monteis, Partim Narbonenſem Galliam.

Lugdunenſis à ſeptentrione Oceanum Britannicum ſpectat, ab occaſu partim Oceanum, partim Aquitaniam iuxta dictos limites: Ab ortu Belgicam, diuiſam ab ea flumine Sequana, à meridie Narbonenſem galliam.

Denique Belgica à ſeptentrione Britannicum habet Oceanum, ab occaſu Lugdunenſem, ab ortu Germaniã magnam, diuiſam ab ea flumine Rheno, à meridie Narbonenſem Galliam.

Poſtremò Narbonenſis Gallia, à ſeptentrione Lugdunenſi ac Belgica concluditur, ab occaſu Pyrenæis montibus ac Aquitania, ab ortu Alpibus, à meridie mari Gallico. Hic lectorem admonere volumus, in deſcriptione Galliæ, quod ad loca attinet, plus tribuendum C. Cæſari, quàm Ptolemæo. Quippe Cęſar regionem peragrauit ac vidit. Fuit enim diligentiſsimus in locis deſcribendis Cęſar. Porrò Ptolemęus id non egit, vt omnia priuata loca ad amuſsim pingeret, ſed vt regionum in genere veram phantaſiam ac formam oculis ſubiiceret. Sequani igitur, Rauraci, Heluetij, Leuci, & Lingones, viciníque populi, nequaquam Belgis ſunt adſcribendi, ſed Celtis: etiamſi aliter tradidit Ptolemæus. Item Dubis, quem Cæſar Alduaſdubim vocat, Arar, & Rhodanus, non ex eiſdem montibus originem ducunt. Nec Auenticum, aut ciuitas Equeſtris, Sequanorum ciuitates ſunt, etiamſi ita exhibuit

hibuit nobis Ptolemęus:ſed Heluetiorum,vt de Auentico Cornelius Tacitus lib. 17. docet. Hoc idem de ciuitate Equeſtri ſatis patet ex ſitu Heluetiorum, à Cæſare deſcripto. Gallorum omnium fortiſsimi (ait Cæſar) Belgę, maximæ famę Celtæ. Cæſar totam Galliam decennio ſubegit,ait Strabo.Flumina Gallia habet opportuniſsima in vtraque maria,& noſtrum & Oceanum.Eam Franci,origine Germani, magna ex parte occupauere, præter Belgicæ maritimam oram, & eam,qua Rhenum attingit:prętérque Lothoringos, & Heluetios, qui hodie Sabaudienſes dicuntur.Vrbes habent principalem Lutetiã, olim Pariſiorum oppidum, & Lugdunum nobile emporium.Belgæ hodie in Picardos,Flandros,Brabantos,Hollandóſque diuiſi ſunt, & quoſdam alios nõ ignobiles populos.Aquitani Gaſconiæ hodie nomen retinent. Celtæ autem innumera nomina.Ex his multi ſunt, qui Francis parent,ſunt item qui non parent.

Huic Aries ſignorum caput cum,Mercurio,Marte & Ioue præeſt. Sub propriis regibus bis mille annis fuit à diluuio ad Cæſarem.300. annis ſub.Romanis,Poſtea ab anno Chriſti 400.aut circiter ſub Frácis principibus. A Gomero nomen habet & ius. Sed Galli nomen eſt ideo quod ſint per aquas & fluctus diluuij traducti in hunc orbem ex altero,&antediluuiano. Longit.15. ad 29.14. Latit.à 42.ad 54. 12.Dies max.à 15.ad 16 hor. parall. ad mer.vt 2.ad 3.

Sub Druidarum imperiis bis mille annos regnarũt ad Cęſarem vſque.ſub Romanis autem ad Valentinum imperatorem & Theodoſiũ. Poſtea ſub Frãcis Regibus in lęgis Gallicæ tamen incommodiſsime, verba iuratis ad nos vſque.Chriſtum amplexi ſunt reges 400. anno eius. imperium penes Gallos eſt formatum in Cæſare, reformatum in Conſtantino,reſtitutum in Carolo magno,aſserendum in ſuo Vindice.

De Germania.

GErmania magna ab occaſu Rhenum habet Galliáſque,à ſeptentrione Oceanum Germanicũ, á meridie flumen Danubium.Regiones vero Rhætiam,Vindeliciã,

Noricum, Pannonias duas, ſuperiorem & inferiorem. Ab ortu Viſtulam flumen, & Carpathum montem. In hac tam vaſta ac magna natione, ex antiqua appellatione quatuor duntaxat populorum nomina manſere, Saxonum, Phriſiorum, Marcomannorum, & Sueuorum. Et Sueui quidem quondam ad Albim fluuium habitabant, patentiſsima regione, vt patet apud omneis authores. Cæterum Strabo etiam Sueuorum ad ortum Danubij meminit lib. 4. ad finem, vbi hodie quoque manet nomen. Marcomanni autem hodie vulgo Merrhenlandi dicuntur. Germaniæ maximus fluuius eſt Albis, vltra quem Romani non habuerunt imperiũ, ait Strabo lib. 7. Maxima ſylua in ea Hercinia eſt, de qua Cæſar lib. 6. elegantiſsimè diſserit: & quæ hodie Nigra ſylua dicitur, eiuſdem caput eſt. Bacenis autem ſylua longe alia eſt, videlicet nõ longe ab Albi fluuio in Sueuis. Multi hodie Peariam volunt: quæ in Turingis eſt. Tota hodie natio in multa regna & regulos diuiſa eſt, non magno ſuo commodo. Vtitur autẽ fermè vetere lingua Germania, exceptis Bohemis, ac parte Poloniȩ. Vrbes quoque in ea præclariſsimȩ, vt vrbs Norica in vmbilico propè Germaniæ, Ertphordia in Turĩgis, Praga in Bohemis, Vratiſlauia in Sileſiis, Lubecum in Cimbricæ Cherſoneſi iſthmo, & reliquæ infinitæ.

Germani ſunt dicti quaſi Gallorum eſſent fratres. Sunt autem ab Aſkenaſo primogenito Gomeri. Nam Hebræi vbiuis gentium ſcribunt, & vocant illos Aſkenazim, hoc eſt filios Aſkenazi. hinc vbi ceſſarunt Galli eorum parentes, illi in eorum locum ſucceſſerunt, & ante alios Cimbri qui à Gomero nomen habent. Subſunt etiam Arieti vnde imperium habuere, & electionem donec reſtituantur omnia. Nam vt Gomerus Gallus duo nomina habuit primum à miraculo, ſecundum à perſona, ita vniri vtrumque populum in vnũ neceſſe eſt. Sed vincat miraculoſum nomen oportet. Ob incurſiones

Septen-

Septētrionales tam ab ipſis quàm Scādinauia inſula & à Schondia peninſula & à Scythia ſunt profectæ. Vix vnquā habuere certū imperium. ab electione 600. annis fere imperant. Long. à 27. ad 46. 18. latitudo à 46. ad 59. 13. Dies maxima horarum à 15. vſque ad 18. quæ Sunt in Scandia Parallelus medius ad merid. vt 3. ad 5.

De Rhætia, Vindelicia, Norico, Pannoniis duabus, Illyri, & Dalmatia

RHętia ab occaſu Heluetiis, à Septētrione Danubio & Germania, ab ortu Lyco flumine & Vindelicia, à meridie alpibus terminatur. Hæc natio nō prorſus ita habet apud Strabonē, qui eā ad Comū vſq; extēdit. Hi origine Thuſci ſunt, vt autor eſt Liuius lib. 5. ab Vrbe cōdita. Et lingua Thuſca etiamnū apud Rhætos manet, quanquā nō incorrupta, vt idē ait Liuius. Ipſi in tria fœdera ſciſſi ſunt, licet nō eo omnino tractu, quem pingit Ptolemæus. Quinta Europę tabula

Vindelicia ab occaſu Lyco & Rhætia, à Septentrione Danubio & Germania, ab ortu Aeno & Norico, à meridie item alpibus clauditur. In ea pręclariſſima vrbs Augusta Vindelicorum ad Lycum amnem.

Noricū ab occaſu Aenū flumē & Vindeliciā, à ſeptētrione Danubiū & Germaniā, ab ortu Pānoniam ſuperiorē, à meridie alpes habet. Hæ duæ nationes nunc nomē Bauariæ habent. Pannonia ſuperior ab occaſu Noricū, à Septentrione Germaniā & Danubiū, ab ortu Pānoniā inferiorem, à Meridie Illyrim habet. Godie Auſtria & Stiria. Porrò in ea præclariſſima vrbs Vienna.

Pannonia inferior à Septentrione Hermaniā & Danubium, ab occaſu Pannoniam ſuperiorem, à meridie Liburniam ſiue Illyrim, & ab ortu Iazygas Metanaſtas habet. Hæc hodie ſub Vngaris propemodum eſt.

Illyris, quę eadā Liburnia (nā authores hæc duo nomina ferè cōfundūt) itē Dalmatia (quæ magis ad ortū ac meridiē a Ptolemæo non ſingulatim deſcripta, quanquā regionē ſingularem puto) a ſeptentrione habent vtranq; Pannoniam, ob occaſu Hiſtriam, ab ortu ſuperiorē Myſiam, a meridie Macedoniam, ac mare Hadriaticū. Tota hæc natio Sclauonia hodie vocatur, vulgo VVendenland.

Sunt hi ab Italia in hos montes profligati populi, ducéque Rheto conducti, vnde Grizones hodie quaſi Reſones, coniunctíque ſunt Heluetiis populis liberis & fidis, quique vbiuis gentium cuſtodes adhibentur principibus, & ſic imperant penes ſe rebus pub. penes alios, principum cuſtodia.

Subſunt etiam arieti, vnde iſthæc imperandi vis, atque Auſtriæ etiam fœlicitas. Long. à 29. ad 47. 17. Lat. à 40. ad 48. 7. Dies maxima 15. parallelus ad merid. vt 43. à 60.

De Italia, Corſica, Sardinia, & Sicilia,

Sexta Europę tabula

HActenus quę lib. 2. apud Ptolemæū ſunt regiones, nūc quæ lib. 3. Italia peninſula ab occaſu Alpium iugis terminatur, ad Varū vſq; flumen, & Tyrrheno pelago, quod etiā mare Thuſcum & inferū dicitur, a ſeptentrione alteris alpiū iugis, quæ Rhætiæ, atque aliijs ſequentibus nationibus imminēt, ab ortu Hadriatico mari, quod nunc Venetū vocant, olim a Romanis ſuperū vocabatur, deniq; a meridie mari Siculo. Hæc omniū regionū pręclariſſima. Caput habet Romam, olim gentiū dominam, & Tyberim amnē. Vrbes pręterea præclariſſimas, Inſubriū Mediolanum, Venetorum Veronam, & vrbem Nouam, quę nūc Italię clariſſima eſt, Ligurū Genuam, Thuſcorū Florentiā, Campanorū Capuam, nec lōge ab ea liberā quondā Neapolim. Per mediam Italiam mons Apēninus tendit,

dit, perinde atq; ſpina per tergum hominis. Eſt in Italia, togata Gallia iuxta Padum ingens flumen, ad Rubiconem vſque amnem, vbi vera Italia incipit. Hæc olim Gallia Ciſalpina vocabatur, cum altera Gallia, videlicet noſtra, Tranſalpina, Comata, ac Bracata dicertur. Italię forma, tibię demortui hominis adſimilis eſt.

Cyrnos, quæ & Corſica inſula, ab occaſu & ſeptẽtrione mari Liguſtico, ab ortu Hetruſco clauditur, a meridie mari, quod inter ipſam ac Sardiniã iacet. Hæc inſula eſt nũc ſub Genuẽſium dominio. Laudatur hodie ex ea vinum.

Quiſquis in Italia imperauit, his præfuit inſulis, niſi quia aliquãdo ſub Grecis, Chartaginenſibus, Hiſpanis & Normannis Cicilia fuit. Genuenſes imperant aliis. Italiæ autem imperium totius mundi occidui primum eſt. Eo quòd & Aries & Leo, duo prima ſigna Cœli, illud in ordine, hoc autem in ſtellæ magnitudine (vnde præcipua vis) huic parti præſunt. Inde tam ambitioſus in eam partem aduentus Græcorum, Troianorum, Pythagoreorum, Saturni. Ianus ea de re ibi ad Baſim imperij Chriſti, ſuo regno paterno & reuera aureo cum ſua ſepultura locum ſacrum aut religioſum toti mundo faciens, fecit primã electionem mundi. Ea de re voluit Gomerum primogenitum mũdi in Vmbria Gallorum nomen plantare, donec ad Samothem fratrem primo & inde ad Germanorum plagam, ne à Chameſitis corrumperetur, profectus eſt, quoad ſcelus Chameſitarum completũ eſſet, hic ſicut in Amorrhęis Chameſitis, Canaanæisue. Quandiu Imperarint Romani notum eſt. Nam ad Hirtiũ & Panſam Coſſ. notauit Varro, citante Arnobio, duraſſe imperium à Iani Diluuiiue temporibus. Vnde Romulus perditiſſimus ſategit abolere memorias Iani & concedere primum ius Italiæ Saturno, donec à Numa Iani nomen in primo menſe repoſitum eſt. Longit. à 27. ad 43. 15. Latit. à 37. ad 45. 7. Dies Maxima. à 14. ad 15. Hor. Parallelus, vt 3. ad 4. in Italia autem, Varro, aſſerente, vt dixi, Arnobio, ponit Italiæ regnum 2000 annos duraſſe à Iano ad Auguſtum, quod quidem conſtat ſic. Nam à diluuio ad Chriſtum ſub Auguſto natum ſunt 2300. anni Quod ſi ætatem Iani poſt diluuiũ exceperis (vixit enim 350 annos) ſupererunt 2000. annorum plus minus. Nam ſecundo ſuo aduẽtu Ianus 82. annos rexit Italiam. AEtates autem iſtæ poſſunt in Iohanne lucido Samotheo videri quibus idem conſtat.

Sardinia ab ortu habet Tyrrhenum pelagus, à meridie Africum, ab occaſu & ſeptentrione Sardoũ. Hęc Septima Europæ tabula.

 inſula

inſula plantæ humani pedis adſimilis eſt.

Sicilia inſula triquetra, ab occaſu & ſeptẽtrione mari Tyrrheno clauditur, à meridie Afro, ab oriente Hadriatico ſiue Ionio. Tria habet promontoria, vnde & Trinacris à Græcis dicta, quorum Pelorus ſeptentrionem ac Italiam ſpectat, Pachynus ortum, Libybæũ meridiem & occaſum. Ex Lilybæo quidam naues è Carthaginenſium portu egredientes videre poterat, vt refert Valer. Max. lib. 1. non ita longe à fine. Itaque quidam putant Siciliam plus æquo remotam ab Africa in Ptolemæi deſcriptione. Strabo tamen lib. 17. ait Carthaginẽ diſtare à Lilybęo ſpacio millium ſtadiorum ac quingẽtorum ferè, quæ cum Ptolemæi non omnino diſcrepat pictura. In hac inſula mons Aetna incendio memorabilis, Syracuſæ vrbs, ac Meſſana. Sardinia ac Sicilia hodie ſub ditione Hiſpanorum eſſe dicuntur.

A Sicelo Hiſpaniæ rege vocata Sicilia nil vnquam celebrius Platone captiuo & Archimede maius habuit. Long. à 30. ad 40. 10. Lat. à 35. ad 40. 5. Dies maxima 14. grad. Long. 48. parallelúsue ad magnum circulum eſt vt 4. ad 5.

De Sarmatia Europæ, Taurica Cherſoneſo, Iazygibus Metanaſtis, Dacia, duabus Myſiis & Thracia.

Octaua Europæ tabula.

SArmatia Europæ terminatur à ſeptentrione oceano Sarmatico, ab occaſu Viſtula fluuio & Germania, à meridie Iazygibus Metanaſtis, Dacia ac Myſia inferiore, ab ortu Sarmatia Aſiatica, fluuio Tanai, Mæotidéque palude. Hæc regio noſtra ætate in multas regiones diuiſa eſt, Poloniam, Rhuſsiam, Pruſsiam, Lituanicam, Liuoniam, Moſcouiam, Podoliam, Allam, Rhuſsiã,

Rhuſiam, Sarmatiæ maior pars, neque parua Germaniæ portio hodie ſub victorioſiſsimo principe Sigiſmundo rege Poloniæ degit. Eſt in hac Boryſthenes ſatis celebre flumen.

Taurica Cherſoneſus Mæotide palude, Cimmerio Boſphoro, ac mari Euxino penè circundatur. Hodie minor Tartaria à quibuſdam.

Licet ex ſacrorum interpretum contextu non habeam, tamen nomen Haſſar mauthi dicam impoſitum toti Sarmathiæ, eo quòd ibi reuera prouidentia poſuit ſecundum etymon conclauia & penetralia mortis. Nam inde in totius orbis mortem & ruinam prodiere, tanquam Satanæ ſeptentrionarii viribus armati Parthi, Turchæ, Tartari, Alani, Vandali, Gothi, Gepidæ, Heruli, Huni, & ſi quid peſtis mortiferę ab aquilone in totũ orbẽ quietiorẽ tranſiit, ita vt etiam inde Cimbri in ſuos parentes Gallos inſurrexerit olim. De Scythia in Aſia dicam. Longitudo eſt à 43. ad 72.28. Latit. à 47. ad 62. 15. Paralleli proportio. 11. ad 20. Dies à 15. ad 16. horas. Imperium ferè ſemper incertũ. Sed nil tota natura magis admirandum habet quam quæ circa Schondiam ſunt à Satanæ viribus ibi aſsidue perpetrari ſolita, vbi aſcẽdens poſuit ſedem. Siquidem mundus ſublimior ibi eſt.

Iazyges Metanaſtæ terminos habent à Septentrione Sarmatiam Europæ, ab occaſu & auſtro Germaniã & Pannoniam inferiorem, ab oriente Daciam, hodie ſeptem caſtra dicuntur, vulgo Sibenburg. Nona Europæ tabula.

Dacia terminatur à ſeptentrione Sarmatia Europæ, ab occaſu Iazygibus Metanaſtis, à meridie Myſia ſuperiore & Danubio, ab ortu Myſia inferiore & Danubio. Hanc hodie Tranſyluaniam vocant. Eſt autẽ longè alia ab ea, quam non rectè hodie Daciam vocant, cum ſit Dania appellanda, vulgo Danmarkz, ad Cimbricam Cherſoneſum.

Myſia ſuperior à ſeptentrione habet Daciam, ob occidente Dalmatiam, à meridie Macedoniam, ab ortu

Thraciam.

Thraciam. In ea eſt Dardania. Hæc hodie Seruia dicitur.

Myſia inferior ab occaſu habet Daciam, a Septentrione Sarmatiam in Europa, ab ortu pontum Euxinum, a meridie Thraciam & AEmum montem. Hic Danubius ſex oſtijs in pontum Euxinum effunditur. Hodie Valachia & Bulgaria.

Thracia à ſeptentrione habet inferiorem Myſiam, ab occaſu ſuperiorem, à meridie mare AEgæum, ab ortu Boſphorum Thraciũ, à Thiras Iapeti filio, ac Propontidem. In hac Conſtãtinopolis eſt, olim ByZantium.

Ad Thraciam & Helleſpontum eſt propriè Cherſoneſus, vbi vrbs Seſtus, amore Herûs & Leandri clara.

Sunt in hac Tabula omnino perturbatæ origines, ob frequentes Sarmautharũ incurſiones. Baſtarnarum regio his populis cõmunis cũ Scithia aut Sarmauthia. Arieti ſubeſt, vnde tot incurſiones, & dominandi libido. Long. eſt à 42. ad 57.15. Lat. à 40. ad.48.7. dies maxima à 15. ad 16. horas. Proportio vt 43. ad 60.

De Macedonia, Epeiro, Achaia, Eubœa, Peloponneſo, & Creta inſula.

Decima Europæ tabula.

MAcedonia limites habet à ſeptentrione Dalmatiã, Myſiã ſuperiorem & Thraciam, ab occaſu Ioniũ pelagus ſiue Hadriaticum, à meridie Epeirum atque Achaiam, ab ortu Aegæum pelagus. Ea natio rebus geſtis, & regum nobilitate, præclariſsima, præcipue verò Alexandri Magni. in ea vrbes quoque præclariſsimæ, Theſſalonica, Philippi, Demetrias: montes, Athos, Olympus, Oſſa, Pelios, & Othrys: fluuij, Sperchius, Peneus, Axius & Strymon. Ptolemæus hanc latiorẽ facit quàm vetuſta deſcriptio habet apud Liuium de bello

bello Macedonico.

Epeirus à ſeptentrione terminatur Macedonia, ab occaſu & meridie mari Ionio ſiue Hadriatico, ab ortu Achaia. Montes in ea Acroceraunea & Pindus à Theſſalis imminens. Ciuitates, Oricum, Ambracia, & Actium. Hæc natio à Romanis maximè vaſtata fuit, nobilis ſuo quondam Pyrrho rege. Inſulam adiacentem habet Corcyram, olim Phæaceã dictã, vt putant quidam, nobilem carmine Homeri, & Alcinoo rege, nunc Corfun nominant. Sunt & aliȩ adiacẽtes inſulȩ, Ithaca Vlyſſis patria, Cephaleniæ, & Echinades, ac Zacinthus.

Achaia ab occaſu habet Epeirũ, à Septẽtrione Macedoniã, ob ortu mare AEgæũ, à meridie Hadriaticum, & Creticũ pelagus. In hac ſunt Athenæ diſciplinarum altrix quondam, Delphi in Phocide oraculo Apollinis clari: montes, Helicõ, Parnaſſus, Cithæron, Hymettus. Fluuius, Aſopus. Regiones prȩclariſsimæ, Aetholia, in qua Calydon: Bœotia, in qua Thebæ: ac Phocis, in qua (vt diximus) Delphi. Item Suniũ promontorium. Achaiæ Eubœa ingens adiacet inſula, hodie Nigrapont. In ea Chalcis ciuitas clara morte Ariſtotelis. Ea eſt iuxta Euripũ è regione Aulidis portus Bœotiæ.

Generale Græcorum omnium nomen Iones à Ion ſeu Iauan Iapeti filio. Helas aut ab Eliſſah eiuſdem poſtero authore Ioſefo deductum eſt. Virgini, ſubſunt. Et ob ſpicam virginis Monarchia ſecunda poſt Leonem, vnde Aſſyriorũ & Medorum Perſarúmue natum eſt ſunt donati, ita tamen vt Leo occiduo influxa omnia receperit, donec Conſtantinus ex capricorno & Virgine in Thracia compleuit influxum Byzantij, quam mutato nomine Conſtantinopolim dixit. Longit. eſt à 44. ad 55. 11. Latit. à 34. ad 42. eſt 8. Dies maxima à. 14. ad 15. horas. proportio, vt ſeptem ad 9. temporum autem ratio ſic habet apud Græcos. Nil habent certi ante olympiadas, quæ Medorum 48. anno incœperunt. Regnarant antea Aſſyrij annos 1351. & 131. anno à diluuio

inceperant. Mundus autem 1656. annorum in diluuio fuit. 7. autem olympiade Iſraelitæ facti Samaritani ſunt abducti. 41. verò captiuitas Babylonica fuit, poſt quas deſtructiones omnia fuere perturbata, quare deus dedit tunc tempora Græciæ quamuis ſub Idololatria.

Peloponneſus limites habet à Septentrione Corinthiacum ſinum, iſthmum, & Creticum pelagus. Ab occaſu atque meridie Hadriaticum pelagus, ab ortu Creticum mare. Hodie Morea dicitur. Hæc toto orbe peninſula maximè celebrata eſt, propter Mycenarum, Argiuorum, Lacedæmoniorũ, Sicyoniorum, Elienſiũ, Arcadũ, Pyliorum, & Meſſeniorũ imperium. Multæ horũ populorum præclariſsimę vrbes, multi principes celebrati, immẽſæ res geſtæ, montes quoq; ac fluuij celeberrimi. Ab occaſu Strophadas inſulas habet duas, ab Auſtro Cythæra, ab ortu Salamina, & Aeginam maximæ famæ.

Creta inſula ab occaſu terminatur mari Hadriatico, à ſeptentrione Cretenſi, a meridie Punico, ab oriente Carpathio. Hac quoque inſula nulla ſub cœlo magis celebrata. centũ olim habebat oppida, ideóque ab Homero ἑκατόμπολις *dicta, hodie Candia. Item in Aegæo pelago inſulæ ſunt multæ, quædã ab ſitu vocantur Cyclades, quæ circa Delũ in circulo poſitæ ſunt. Reliquæ Sporades dicũtur, quòd vndiq; per mare diſperſæ ſint. De his omnibus Plin. lib. 4. cap. 12. copioſiſsimè. Hæ omnes nationes, quas hoc capite enumerauimus, ſub Turcarũ imperio ſunt.*

AFRICA.

De Africa, & eius partibus, ac primùm de Mauritaniis duabus, Africa minore, ac Numidia.

SEquitur deinde Africa, altera mũdi pars, quã Ptolemęus lib. 4. tabulis quatuor deſcripſit. Habet autẽ regio-

regiones duodecim Mauritanias, Tingitanam ac Cæſarienſem: Numidiã nouam, Africam propriè, Cyrenen, Marmaricã, Libyam, Aegyptũ inferiorẽ, Thebaida, Libyam interiorẽ, Aethiopiã ſupra Aegyptum, Aethiopiam omnibus his auſtraliorem.

Mauritania Tingitana ab occaſu habet oceanũ occidentalẽ, ad ſeptentrionẽ fretum Herculeũ & Ibericum, vſque ad Maluę fluuij oſtia, ab ortu Mauritaniã Cæſarienſẽ, a meridie Getuliã & Lybiã interiorẽ. In hac Ptolemæus duos Atlantes conſtituit, maiorem & minorem. Eſt in ea Tingis Cæſarea, & columna Herculis Abyla. Prima Africę tabula

Mauritania Cæſarienſis ab occaſu habet Tingitanã, a ſeptentrione Sardoũ pelagus uſq; ad Ampſagã fluuium, ab ortu Africã, a meridie Libycos montes & Getuliã. In hac Siphacis quondam regia, & Maſæſyliorum regnum, quod poſtea in Maſiniſſæ manus venit.

Ioſefus ſcribit ab Afer ſiue Efer filio Abrahami ex Ketura fuiſſe Africam nominatam, quum in libya ſedem potuiſſet primò. Scorpioni ſubeſt occidua pars Metagonitis Mauritania, Getulia. Longitudo à 5. ad 27. 22. Latitudo à 26. ad 36. 10. dies maxima à 13. ad 14. Proportio ad merid. vt 13. ad 15. Carthaginenſes, Romani, vandali, Iſmaëlite imperarunt in ea.

Africæ latus occidentale, terminatur Mauritania Cæſarienſi & Ampſaga fluuio: ſeptentrionale pelago Africano: orientale, Cyrene: meridionale, deſertis interioris Libyæ. in hac Carthago eſt pertinax in perniciem vſque ſuam Romani imperij æmula. Eſt Vtica, vbi poſterior Cato ſe occidit. Eſt & Numidia prouincia, quam ſuis quibuſdam, ſed non ita proprijs terminis deſcripſit Ptolemæus. In ea Cirtha regia ciuitas Secunda Africæ tabula.

maxima, quanquam Ptolemæus eam Cirteſiorum faciat vrbem. Multę ante Aphricam inſulæ ſunt, & duæ Syrtes, maior & minor, impediti ac ſalebroſi ſinus maris. Hæc tota cum duabus Mauritaniјs natio, hodie Barbaria vocatur.

Numidia & Africa propriè ſub Cancro. Origo à Punicis Fœnicibúſue. Regnarunt ibi Carthaginenſes vt ſupra. Long. à 26. ad 47. 12. Latit. 9. à 25. ad 34. Dies maxima 14 hor. proportio ad meridianum vt 13. ad 15

De Cyrenaica, ac reliquis nationibus Africæ.

CYrene ab occaſu habet Syrtim magnam, ac Africã propriè, à ſeptentrione Libycũ pelagus, ab ortu Marmaricam, à meridie deſerta Libyæ interioris. Ciuitates inſignes inter cæteras ſunt Beronice, Arſinoë, Ptolemais, Apollonia ac Cyrene. vnde & Pentapolis dicta.

Marmaricam, Libyam, ac AEgyptum, Ptolemæus non adeò accuratè diſtinxit, quanquam Marmaricam ad Cyrenem ponit, deinde Libyam, poſtremò AEgyptum ad Aſiam & ſinum Arabicum. Hæ tres etiam nationes ad ſeptentrionem habent AEgyptiacum pelagus, ad meridiem AEthiopiam ſupra AEgyptum. In Libya hac eſt Hammon oraculo Iouis clara ciuitas. In AEgypto inferiore Alexandria eſt metropolis, opus Alexandri Magni, & regum Ptolemæorũ regia, denique noſtri Ptolemæi patria. Hæc AEgyptus Nilo quotannis irrigatur, fluuio totius orbis maximo, qui ſeptem oſtiјs in noſtrum mare exoneratur, ac AEgyptum inferiorem in literæ △ formã ambit. Supra hanc Thebais regio eſt ad Nili ripas vtrinq;, ac vndiq; propemodũ mõtibus circundata. In ea multæ ac præclariſſimæ vrbes, vt Thebæ cẽtũ portis,

Homero

Homero celebratæ: quæ etiã διόσπολις, de qua Iuuenalis,

Rari quippe boni, numero ſunt vix totidem, quot
Thebarum portæ, vel diuitis oſtia Nili.

Ad ſectionem Nili, vbi Δ efficit, Babylon eſt: atq; paulo infra Tanis, vbi filij Iſraël priorem captiuitatẽ, de qua in Exodo, paßi ſunt, ac Moſe duce per rubrum mare ſiue ſinum Arabicum in deſerta Arabiæ deducti, poſtea in terram ſanctam venerunt.

Sub Geminis ſunt Marmarica, Cyrene, AEgyptus, inferior. Pharaones, Ptolemæi, Cęſares, Iſmaëlitę ibi ſunt dominati. Longitudo. à 46. ad 65. 18. Latitudo à 27. ad 32. 9. Dies maxima 14. proportio paralleli medij vt 13 ad 15. AEgyptus in hanc vſque diem Mitzir. & Mazaræ dicitur à Mizrain filio Chameſis maledicti.

Libya interior terminatur à ſeptentrione duabus Mauritaniis, Africa atque Cyrene, ab ortu AEthiopia quæ ſupra AEgyptum eſt, ab occaſu Oceano occidentali, à meridie AEthiopia omnibus his auſtraliore. Populi in hac celebres Garamantes, & Getuli. AEthiopia quæ ſupra AEgyptum eſt, terminos habet à ſeptentrione AEgyptũ, Marmaricam, & Libyam: ab occaſu interiorem Libyã, à meridie exteriorem AEthiopiam, ab ortu Arabicum ſinum ſiue mare rubrum. In hac Meroë inſula eſt Nili, in qua diuus Matthæus prædicaſſe Euangelium dicitur. Item Troglodytica natio & Aromatica. Quarta Africæ tabula.

AEthiopia omnibus his auſtralior à ſeptentrione habet Libyam interiorem & AEthiopiam ſupra AEgyptum, ab occaſu & meridie Ptolemæo incognitam terram, ab ortu ſinum Barbaricum, quæ pars eſt Oceani Indici meridionalis. In hac montes Lunæ ſunt, ex quibus Nili paludes originem trahunt. Extremum Ptolemæo cognitum

Praſſum eſt promontorium. verum noſtra ętate tota hæc portio à Luſitanis inuenta eſt, vt poſtea exponemus.

Lehabim de ſuo nomine dedit Libyæ vocabulum. Piſcibus autem & Aquario ſubeſt. Aethiopes olim Chuſſei a' Chuſſo filio Chami dicti ſunt. Longit. ab vna ad 85. Latit. 47. Partium proportio eadem fere.

ASIA.

De Aſia tertia parte mundi.

ASiam magnam Ptolemæus tribus libris deſcripſit, quinto, ſexto, & ſeptimo: item duodecim tabulis. Prouincias eius facit 48, quanquam in vltimo catalogo libri octaui apud eundem non vſque adeo clarum eſt, num Pontum ac Bithyniam duas faciat regiones, an Galatiã ac Paphlagoniam: vtręque enim illic binæ, quæ in quinto ſingulæ, nec diſtinctæ. Idem de magna Phrygia & Syria Caua dubitamus. Sunt autem in quinto hæ nationes, Põtus ac Bithynia, quæ propriè Aſia dicitur, Phrygia magna, Lycia, Galatia, Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minor, Cilicia, Sarmatia Aſiatica, Colchis, Iberia, Albania, Armenia maior, Cyprus inſula, Syria caua, Phœnice, Palæſtina, Iudæa, Arabia petræa, Meſopotamia, Arabia deſerta, Babylonia. In ſexto hæ ſunt nationes, Aſſyria, Suſiana, Media, Perſis, Parthia, Carmania deſerta, Carmania altera, Arabia felix, Hircania, Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacæ, Scythia intra Imaum montem, Scythia extra Imaum montem, Serica, Aria, Paropamiſus, Drangiana, Aracoſia

&

& Gedroſia. In ſeptimo libro ſunt hæ, India intra Gangem fluuium, India extra Gangem, Sinarum, regio, & Taprobane inſula.

Aſia ab Vxore Iapeti id nominis fœmina, quæ nomen ea de re huic parti mundi dedit, quod ius ſecundarium Aſiæ ad ipſum pertinet Iapetum, qui generis humani creditus eſt in fabulis author, eo quòd vti mundi parens & pater omnes informabat doctrinis & veluti animo donabat Et ea de re Gomerus primogenitus ipſius Aſiæ dictus eſt Prometheus quòd naturæ humanæ formãdæ ſapientiáque inſtruendæ ius haberet.

De Ponto ac Bithynia, Aſia proprie, Lycia, Galatia ac Paphlagonia, Pãphylia, Cappadocia, Armneia minore & Cicilia.

POnti ac Bithyniæ termini ſunt ab occaſu Thracius, Boſphorus & Propontidis pars, à Septentrione pontus Euxinus, ab ortu Galatia, à Meridie regio quæ propriè Aſia. In ea ſunt vrbes præclaræ Chalcedon, Nicea ac Nicomedia. Prima Aſiæ tabula.

Quæ propriè Aſia dicitur, habet à Septentrione Bithyniam, ab occaſu Propontidem, Helleſpontũ, ac AEgæum pelagus, quod iis in locis Icarium ac Mirtoum dicitur: à Meridie Rhodienſe pelagus, ab ortu Lyciam, Pamphyliam, ac Galatiam. Sed notandum regionem, quæ proprie Aſia dicitur, apud Ptolemæum comprehendere Phrygiam magnam ac Cariam. Præterea eſſe in ea Myſias duas, maiorem ac minorem, Phrygias item duas, maiorem & minorem, &

hanc

hanc quidem dici Troiadem, in qua Ilium ac Ida mõs. denique in ea eſſe Aeolida, Ioniam, ac Dorida regiones. Eſt autem hæc natio abunde apud omnes authores celebrata vrbibus præclariſsimis. Præterea fluminibus ac montibus innumeris. Carum etiam nomen in militia clarum eſt, Lydorum verò in diuitijs. Hæc hodie cũ adiacentibus regionibus magna Turchia dicitur.

Lycia terminatur ab occaſu & Septentrione, regione quæ proprie Aſia dicitur, ab ortu Pamphylia, à meridie mari porprio. In ea Xanthus flumen, ac Patara vrbs.

Galatia limites habet ab occaſu Bithyniam & partem Aſiæ proprie, à meridie Pamphyliam, ab ortu Cappadociam, à ſeptentrione pontum Euxinum. In hac Paphlagonia eſt ad pontum Euxinum. Item ciuitas Synope, & extrema Carambis, fluuius Halis, Lydij olim ac Medici Imperij diſcrimen. Galatæ á Celtis oriundi ſunt, quos Græci Galatas, Latini Gallos dixerunt. Galatarum linguam ait D. Hieronymus ſuo tempore fuiſſe ſimilem Treuirorum. Ad hos D. Paulus ſcripſit.

Piſcib' ſeu vltimo ſigno ſubiecta eſt.

Pamphylia terminatur ab occaſu Lycia ac Aſia, à ſeptentrione Galatia, ab ortu Cilicia & Cappadocia, à meridie Pamphylico mari. In hac ſunt Perga & Attalia ciuitates, quarum mentio eſt in Actis Apoſtolorum.

Cappadocia terminatur ab occaſu Galatia, à meridie Cilicia, ab ortu Armenia minore, & ſupernè etiam maiore, à ſeptentrione ponto Euxino. In hac flumẽ

eſt

eſt Termodon. Itē ciuitates maritimæ duæ, Trapezus & Temiſcyra. Item Amaſeia Strabonis patria.

Armenia minor à ſeptentrione & occaſu habet Cappadociam, ab ortu Armeniam maiorem, diſtinctam ab ea Euphrate flumine: à meridie Ciliciam.

Cilicia terminatur ab occaſu Pamphylia, à ſeptētrione Cappadocia & minore Armenia, ab ortu Ammano monte, à meridie mari Iſsico ſiue Cilicio. In hac fluuius Cydnus, qui Tharſum vrbem præclariſsimā perluit D. Pauli patriam. Hactenus Cherſoneſi regiones enumeratæ ſunt, quam minorem Aſiam vocamus. Habet autem inſulas circunquaque adiacentes. Et Troas quidem, Tenedon, & Leſbon: Lydia verò Chium: Ionia autem Icarū, & Samum. Denique Caria Con, Doris Carpathum, Lycia Rhodum, omni ætate claram inſulam.

Vltimum ſignū hic dominatur.

Nomen præcipuum habet eo quòd fuit ſemper clariſsima Aſiæ pars, in qua etiam, vt ſcribit Ioſefus, fuit habitatio Iapetitarū. Nam Iones in Græco nomine primo ſunt illic agniti: & primi habuerunt literarum vſum. Subeſt tauro, aut ſigno ſecundo, ſed Cilicia & Pāphylia piſcibus. Longitudo eſt à 55. ad 72. 17. latit. à 35. ad 44. 9. Dies maxima à 14. ad 15. horas. Parallelus eſt ad meridianum vt 3. ad 4.

De Sarmatia in Aſia, Colchide, Iberia, Albania, & Armenia minore.

SArmatia Aſiatica terminatur à ſeptentrione terra incognita Ptolemęo, ab occaſu Sarmatia Europæ, Tanai fluuio, Mæotide palude ac Cimmerio Boſphoro: à meridie Euxino mari, Colchide, Iberia ac Albania: ab ortu Scythia intra Imaum montem, & mari Caſpio. In hac ſunt Amazones, montes Hyperboræi, & Cau-

Secūda Aſię tabula.

caſus, Mithridatis regia, Alexandri columnæ. Et Turci, qui corruptè in omnibus Ptolemæi codicibus Thuſci legũtur. Hęc hodie Tartaria dicitur. Hic etiam notandum quas Ptolemęus duas Sarmatias facit, eas alios authores Scythias nominare. Ac de aliis duabus Scythiis vel nihil vel parum tradidiſſe, tametſi omnes ſeptentrionis populos Scythas nominant paßim.

De nomine Sarmauthiæ dixi ſupra. Nam alioqui Scythia dicitur tota regio ſeptentrionis à Scheth Adami filio, eo quòd a Scythica Armenia Saga eſt primo prognatum humanum genus, quod ipſi ſciebant profetæ futurum. Sed in alia tabula dicetur amplius. Longitudo eſt à 64. ad 83. 23. Latitud à 46. ad 63. 16. Dies maxima a 15. ad 17. horas. proportio paralleli vt 7. ad 12. Hic regnabant Cimmerij, hoc eſt Galli Gomeritæ ſuorum finium defenſores quando Scythę ab Armeniæ finibus in hanc venere prouinciam, ita vt a Scythis fugiẽtes, ſedem in Aſia minori poſuerint, vbi Sinopẽ ædificarũt. Herodot. ponit libr. 4. Melpome.

Tertia Aſiæ tabula.

Colchis habet à ſeptentrione Sarmatiam in Aſia, ab occaſu pontum Euxinum, à meridie maiorem Armeniã, ab ortu Iberiam. In ea Phaſis flumen, & vrbs Dioſcurias. Ex ea Medea cum Iaſone profugit in Græciã.

Cancer hic in Cholcide præcipue dominatur, Geminis ſubeſt Armenia, quòd tertium ſignum eſt. Hic fuit humani generis renaſcentia poſt diluuium, & poſtea Carduchi Celebres. hinc Scythæ & Itali ſeu Gombri Galli. Lóg. à 70. ad 87. 17. Latitu. à 38. ad 47. 9. Dies maxima à 14. ad 15. horas. Miliaria 47 ſeu vt 11. ad 15. Non longè ab illis montibus eſſe fons olei ab incolis perhibetur. Sicut olim Bituminis erat vnde & Babylon fuit conſtructa.

Iberia vndique montibus ſepta terminatur à Septentrione eadem Sarmatia, ab occaſu Colchide, à meridie maiore Armenia, ab ortu Albania.

Albania habet à ſeptentrione eandem Sarmatiam, ab occaſu Iberiam, ab ortu mare Caſpium ſiue Hircanũ, à meridie Armeniam maiorem. In his regionibus cum Mithridate rege Ponti bellauit Pompeius. Aiunt & in ea diuum Barptolomæum concionatum verbum Dei.

Gur

Gurgi ſeu Georgi vocant hanc regionem, in qua eſt Hamſem prouincia tenebrarum, nunquam videns ſolem, in qua ſunt proſcripti diuinitus Saporis Perſæ milites olim Chriſtianos perſequentes.

Armenia maior terminatur à ſeptentrione Colchide, Iberia, ac Albania: ab occaſu minore Armenia ac Euphrate, parte etiam Cappadociæ: ab oriente mari Caſpio & Media: à meridie Meſopotamia, atque Aſsyria. In montibus Armeniæ poſt diluuium arca Noë conſediſſe dicitur Gene. Cap. 8. Quidam etiam addunt in Gordiæis montibus. Euphrates in ea oritur, & Araxes, & Tigris, fluuij celeberrimi.

De Cypro inſula, Syria, atque eius partib. Phœnice, Caua Syria, Palęſtina Iudęa, Arabia, Petræa, Meſopotamia, Arabia deſerta, ac Babylonia.

CYprus inſula ab occaſu pelagus habet Phãphylicũ à meridie mare AEgyptiacũ, ab ortu Syriacũ, à ſeptẽtrione Ciliciũ. Hæc inſula Veneri quondã ſacra fuit. Habet vrbes Paphos duas, veterẽ ac nouam, & Salamina. Quarta Aſiæ tabula.

Syria terminatur à ſeptẽtrione Armeniis, ab occaſu Syriaco pelago, à meridie Iudæa Palæſtina, ab ortu Arabia deſerta, Meſopotamia, ac flumine Euphrate. Natio mire celebrata in Iudæorum ſcriptis. Sub ea Phœnice cõprehẽditur, & Syria Caua, ſiue Cœle, quã nõ rectè vocãt Curuã. Antiochiã habet ad Orõtẽ fluuium, nominatiſſimã vrbẽ in Actis Apoſtolicis. Itẽ Tirũ ac Sydonẽ, Seleuciã, Damaſcũ. Mõtes, Carmelũ, Lybanũ, et Antilybanũ.

Palęſtina Iudæa pars Syriæ, habet à ſeptentrione Phœniciã, ab ortu Syriæ partẽe, à mridie Petræã Arabiam,

ab occaſu Syriacū pelagus. In hac Hieroſolyma, Cæſarea Sratonis, Ioppe, nūc Iaphet. Multæ item aliæ in ſacris literis nominatæ vrbes. Ipſa etiā Samariam complectitur ac Galilæam. In ea Iordanis fluuius, qui Geneſar lacum effundit. Ptolemęus etiam Tiberiadis addit lacū, qui neq; apud Pliniū, neq; apud Strabonē habetur, ſed Tiberias oppidū ad Geneſaritidē lacū legitur apud Pliniū: deniq; in Aſphaltida labitur, quod mare mortuū vocāt. In ea eſt terra, quā ſanctā vocant ſacræ literę, diuiſa in duodecim tribus Iſrael. Cuius longitudo eſt à Dan ad Berſaben, latitudo ab Ioppe ad montana, quæ vndique Iordani imminent ab Arabibus.

De hac dictum eſt in ſpeciali Syrīæ deſcriptione. Fuit autem à Canaano perditiſsimo quartogenito Chami occupata ſuadente patre, eo quòd primus locus Sacer toti mundo ob ſepulchrum Adami ibi eſt, cum primo cæli aſpectu. Fuit itaque terra ſancta ſub Cananęis ad legis vſque ſcriptæ promulgationem, inde ſub Moſaicis ad Chriſtum vſque: niſi quia poſt captiuitatē Iſraël Cutthei, Medi & Perſæ, poſtea Aſſyrij, Græci, AEgyptij ſubegerunt, ſed ſemper ibi ad Chriſtum vſque durauit gens Iudaica in Ieroſolymorū poſſeſsione. Accepere poſtea Chriſtiani ob ius Iapeti & Eſau, deinde Iſmaelitæ ob ipſorū Benedictiones. Et primùm & quartum ſignum præeſt huic prouinciæ, vt ſupra docuimus, Aries ob ordinem, Leo ob ſtellæ magnitudinem.

Hæc eſt Chriſti ipſius Proprietas à Chriſtianiſsimo principe neceſſario aſſerenda, & ſummo capite authoritatis donanda. Long. à 63. ad 80.17. Latitudo à 28. ad 38.10. Dies maxima horarū à 14. ad 14 &c. Parallelus medius vt 5. ad ſex. Regnauit in Syria lex Naturę ad Diluuium 1556. & centum annis, prędicatum ibi eſt diluuium dum fieret Arca. Sem qui & Melchiſedec ibi Pontificem egit Maximū 500. annis. 367. quorum vocatus eſt Abram, anno ætatis 75. obiit autem Melchiſedec 48. anno Iaacobi reſignato illi pontificatu, 295 annis poſtea data eſt lex Scripturæ quæ durauit ſub iudicibus 437. annis ſub regibus 339.70. in captiuitate, & inde ad deſtructionē 490. Poſt libertatem alij ponunt 544. veniſſe Chriſtum. In ſumma lex 1500. annos durauit, in ſuo Leuitico pontificatu. Olympiades incœpere anno 252. ædificati templi antequam rueret Iſrael. Olympiade autem 194. anno tertio natus eſt Chriſtus, qui in ſuis diſcipulis & regno Iudę 626. annis ſua proprietate potitus eſt. Inde 950. annis Iſmael in Muhamede ad Idololatriæ profligationem contra Perſas nato. Sic autem habent tempora. Ab Adamo ad Enoch raptum 1000. anni. ad Abram 1000. ad Eliam 1000. ad Chriſtum 1000. ad Bernardū 1000. & ſunt apud Deum mille anni tanquam dies vnus ſummus in ſexta die.

Arabia

Arabia Petręa terminatur ab occaſu AEgypto, à ſeptẽtrione Paleſtina Iudæa, à meridie interiore ſinu Arabico, ab ortu Arabia Felice ac deſerta. In hac Petra eſt metropolis. Hęc olim Nabatæa dicebatur. Per huius partem filij Iſrael ex Aegypto in terram ſanctam venerunt.

Meſopotamia finitur à ſeptẽtrione Armenia maiore, ab occaſu Euphrate fluuio ac Syria, ab ortu Aſſyria per amnem Tigrim, à meridie partim Arabia deſerta, partim Babylonia per Euphratem flumen. Hæc regio, quòd inter duos fluuios Tigrim ac Euphratem media ſit, Meſopotamia dicta eſt. Moſes Geneſeos capite 11. *vocat illam Aran. In ea vrbs Carræ, cęde M. Craßi nobilis, ab Hebræorum hiſtoricis maximè celebrata. Itẽ Edeſſa Abgari regis ciuitas, cuius mentionem facit Euſebius lib.* 1. *cap.* 15.

Arabia deſerta habet à ſeptentrione Meſopotamiã, ab ortu Babyloniã, à meridie Felicem Arabiam, ab occaſu Syriam ac Arabiam Petræam.

Babylonia terminatur à ſeptentrione Meſopotamia, ab occaſu Arabia deſerta, ab ortu Suſiana, à meridie ſinu Perſico. In hac Chaldęa regio eſt, cuius vrbs Vrchoa, quæ apud Ptolemæum Orchoa legitur, patria Abrahæ, Geneſeos cap. xi. In regione Babylonia, vrbs eſt ipſa Babylon, opere ac magnificentia inter ſeptem orbis ſpectacula. Hactenus libri quinti regiones recenſuimus, ſequuntur nunc libri ſexti eiuſdem Ptolemæi.

Hic Leonis eſt virtus, vnde eſt Baſis Monarchiarum Satanæ, quę in Babylone Orientali incœperunt, & in Occidua ſunt conſummatæ.

De Aſſyria, Suſiana, Media, Parthia, Hircania, Arabia Felice, ac duabus Carmaniis.

Quinta Aſiæ tabula.

ASſyria finitur à ſeptentrione Armenia maiore, ab occaſu Meſopotamia & Tigri flumine, à meridie Suſiana, ab oriente Media. Horum Imperium & antiquiſſimum erat, & maximum. In hac eſt Ninus vrbs, ædificata à Nino Beli filio.

Media terminatur à ſeptētrione Hircano ſiue Caſpio mari, ab occaſu maiore Armenia & Aſſyria, à Meridie Perſide, ab ortu Hircania & Parthia. Horum etiā imperium olim magnum fuit, & ab Aſſyriis trāſlatum. Porrò regum Perſarum domicilium erat æſtiuo tempore Ecbatanis in Media, Hyberno in Perſide.

Suſiana habet à ſeptentrione Aſſyriam, ab occaſu Babyloniam, ab ortu Perſidem, à meridie Perſicum ſinum. Huius regionis metropolis ſunt Suſa.

Perſis terminatur à ſeptentrione Media, ab cccaſu Suſis, ab ortu Carmaniis duabus, à meridie ſinu Perſico. Hi à Medis in ſe & Suſa retulerunt regnum. Quorum nomen & lingua etiamnum toto oriente clarent.

Parthia ab occaſu habet Medos, à ſeptentrione Hircaniam, ab ortu Ariam, à meridie deſertam Carmaniam. Hi omnium orientalium maximè Romanorum imperiū, cum potiſſimum florerent Romani, retuderunt.

Hircania terminatur à ſeptentrione Hircano pelago, ob occaſu Media, à meridie Parthia, ab ortu Margiana, ferax natio Tigridum. Vnde illud Virg. AEneid. 4. Hircanæque admorunt vbera Tigres.

Quum tres ſint Aſſurim,vnus Nemrodi, alius Semi,tertius Abrahami,dubitari poſset,à quonam Aſſyria dicta fuiſſet.Sed quum à Babylone ſit Aſſur, vt eſt in ſacris Geneſeos diuinæ,dubium tollitur.Itaque nomen Babyloniorũ ab vrbe præcipua,Aſsyriorum autem ab Aſſur eſt dictum.Nà ſicut Aſſyriorũ & Babyloniorum eadem Monarchia eſt & prima:ſic Medorum ſiue Perſarũ, eſt ſecunda quia iiſdem prouinciis & finibus ſunt potiti. Sic Macedonum vel Græcorum idem eſt. Romanorum autem ſiue Italorum eſt idem. Quarto in loco & ſenili impietatis,cui quintum Elementum eſt additum impietatis ſummæ eorum,qui Chriſti & Petri abutentes authoritate myſterium iniquitatis à Symone Mago & Nerone impiis conſummatum inſtaurarunt,donec de medio facti ſunt,vt dixit Daniel in profetia, & Paulus in Epiſtolis. Tanti fuit Nemrodi rebellio & Turris Babylonicæ conſtructio.Regnarũt Aſſyrij ſub. 36.regibus,annis 1239.Medi autem annis 300.ſub regibus 9.& ſub illis Perſæ 230.regibus 14.Græci 360.annis.Nam ſunt 235.ad Syriã per Romanos poſſeſſam,& inde ad Chriſtũ 91.Cæſar præter Imperatores Galliæ imperat,1500. annos.Longit. à 75. ad 101.25.Lat.à 29. ad 43.14. Dies maxima à 14. ad 15. hor. Parallelus vt 4.ad 5.

Arabia Felix à ſeptentrione habet Petræã atque deſertã Arabias,ab occaſu ſinũ Arabicũ, à meridie mare rubrũ,ab ortu ſinũ Perſicũ & mare rubrum.In hac Saba eſt,& noſtra ætate Mecha,domicilium Machumeti. Sexta Aſiæ tabula

A Saba filio Chami Sabea,à populi mixtione Arabia dicta eſt.Iſmaelitarum eſt poſſeſsio.Ibi fuit decennio habitus Meſsias Muhamedes à centenis Samaritanorum millibus,donec ſucceſſu temporis rediere cæteri Samaritani ex Arſareth terra vltra montẽ Belgiã ſita,ex cuius cõfinio Turchæ & Tartari repedarunt ad nos facti Iſmaelitę.Sagittarius illos agittat.Longit.à 65.ad 164 39.Lat.à 9. ad 31. 22. Dies Maxima à 12. ad 14.Parallelus vt 10. ad 12.

Deſerta Carmania habet ab occaſu Perſidẽ,à ſeptentrione Parthiã,ab ortu Ariam,à meridie alterã Carmaniã.

Carmania altera terminatur à ſeptentrione Carmania deſerta,ab ortu Gedroſia,ab occaſu Perſide & ſinu Perſico,à meridie Indico pelago. Hæ duæ nationes nihil memoratu dignum habent.

De Margiana,Bactriana,Sogdiana,Sacis, duabus Scythiis,ac Serica.

MArgiana habet ab occaſu Hircaniã,à ſeptentrione Scythiã intra Imaũ montẽ,à meridie Ariã,ab ortu Bactrianã.In ea Meſſagetæ ſũt,Daæ & Tapuri populi. Septima Aſiæ tabula.

Bactriana

Bactriana terminos habet ab occaſu Margianam, à ſeptentrione & ortu Sogdianam diuiſam ab ea Oxo amne, à meridie Ariam & Paropamiſadas. In ea Bactra ſunt eius regionis metropolis.

Sogdiana terminatur ab occaſu & ſeptentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Sacis, à meridie Bactriana & India. Hactenus Alexander Magnus exercitum duxit. Sunt autem duæ Alexandriæ in ea, Oxiana ac vltima.

Sacæ terminantur ab occaſu Sogdiana, à ſeptentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Scythia extra Imaum montem, à meridie India intra Gangem. Regio Nomadum eſt: ciuitates enim non habent, nemora autẽ & ſpeluncas inhabitant, ait Ptolemæus.

Scythia intra Imaum montem ab occaſu habet Aſiaticam Sarmatiam, à ſeptentrione terram Ptolemæo incognitam, ab ortu Imaum montem, à meridie Sacas, Sogdianos, & Margianam.

Libræ ſubſunt Bactri, Caſpii, Seres. vnde Tartarorum virtus & imperia maxima Turcarum & Soſiorũ inde emerſa. Sed nil hic eſt celebrius Comaris, qui filii Gomeri erant à Iano huc deſtinati ſui iuris cauſa, vt ait Beroſus. Ibi tantis maleficiis pollent, vt aërem omnino tenebroſum ad multum tempus & ſpacium 5. dietarum reddant, vt homines in hoc capiant & vendant. Præſens fuit in eo M. Paulus, ſed euaſit in caſtrum Canoſalinum proximum, & ſocii fuere capti. Longitudo ab 85. ad 145.71. cum Hircano mari. Latitudo à 35. ad 63. 28. Dies maxima à 14. ad 15. horas. Parallelus medius vt 2. ad 3.

Octaua Aſiæ tabula.

Scythia extra Imaum montẽ terminatur ab occaſu Scythia altera & Sacis, à ſeptentrione terra incognita Ptolemęo, ab ortu Serica, à meridie parte Indiæ extra Gangem. Sanè antè admonuimus de his duabus Scythiis apud veteres raram vel nullã potius eſſe mentionẽ.

Serica

Serica terminatur ab occaſu Scythia, quæ extra Imaum eſt, à ſeptentrione atque ortu terra incognita Ptolemæo, à meridie India extra Gangem & Sinis. In hac Iſſedones ſunt, ac Sera metropolis.

Libra præeſt his regionibus. Vnde maximæ ſeptentrionis incurſiones, ob humanũ genus ibi renatũ. Nã & Scythæ aiunt ſe habere à finibus Araxis in Armenia nomen & originem. Nomen itaque eſt à Scheit ſiue à Seth hominum natorum & proborum primo. Si quidem eius iure Noachus ſategit ſeptentriones reſtituere, vbi eſt corporum vehementia. De his autem, quæ ſequuntur regionibus parum eſt certa fama & multò incertior dimenſio. Sũt itaque nobis hæ prouinciæ ex Haitono ſupplendæ. In ultimis itaque orientis finibus ad ſeptẽtriones eſt regio Belgian, vnde Tartari paſtores & Iudæi clauſi ſuę originis obliti exierunt aperto illis ad exitum diuinitus mari vt mundũ caſtigarent. Ad Meridianam eorum partem eſt Catainorum regnum præſtantiſsimum totius orbis Seribus reſpondens & clarum quum aliis rebus: tum maximè ciuitatibus maximis Cambalu, Catai & Quinſai. Illac tranſit fere Paradiſi terreſtris meridianus in ortu Syriæ ad 90. gradus videlicet poſitus.

De Aria, Paropamiſadis Drangiana, Arachoſia Gedroſia, duabus Indiis, Sinarũ regione & Taprobana inſula.

Nona Aſiæ tabula.

SEquuntur nationes à Macedonibus, duce Alexandro, Philippi filio, luſtratæ, alioqui non vſque adeo celebres.

Aria à ſeptentrione habet Margianam ac Bactra, ab occaſu Parthiam ac Carmaniam deſertam, à meridie Drangianam, ab ortu Paropamiſadas. in ea eſt Alexãdria, ab ipſo Alexandro ædificata.

Paropamiſadæ ab occaſu habent Ariam, à ſeptentrione Bactra, ab ortu Indiam cis Gangem, à meridie Arachoſiam. Nomen habent à monte Paropamiſo, qui ipſis imminet à ſeptentrione ad Sofim & Narſinge regem pertinet hæc prouincia.

Drangiana ab occaſu habet Carmaniã deſertã, à ſep-

tētrione Ariā, ab ortu Arachoſiam, à meridie Gedroſiā.

Arachoſia terminatur ab occaſu Drangiana, à ſeptentrione Paropamiſadis, ab ortu India cis Gangem, à meridie Gedroſia. In hac quoque Alexandria eſt.

Gedroſia terminatur ab occaſu Carmania altera, à ſeptentrione Drangiana ac Arachoſia, ab ortu India cis Gangem, à meridie oceano Indico meridionali. Hactenus Ptolemæi libri ſexti regiones dictæ ſunt, ſequuntur nunc libri ſeptimi. Guzrat hodie dicuntur initiati Brahmanū rita ita, vt à carnibus & vino maxima illorum pars abſtineat.

Decima Aſiæ tabula.

India cis Gangē habet ab occaſu Paropamiſadas, Arachoſiam & Gedroſiam, à ſeptentrione Imaū montem iuxta ſuperiacentes Sogdianos ac Sacas, ab ortu Gangē fluuium ac alteram trans Gangem Indiam, à meridie Indicum Oceanū. In hac Indus maximus eſt fluuius à quo India nomē habet. Itē Nagara, quæ & Dionyſiopolis, & Nyſſa apud authores, non longè ab Arachoſia vrbs. Hæc natio ingens eſt, qua vno nomine nulla maior.

Ad Calecutiorum promontoriū eſt prouincia Malabar aut Malauar, intrà autem, Narſinga regnum permaximum. Bengala regnum eſt in hac parte clariſſimum. Arabes vocant regnum Sin. Nunc Pegu & Malaca vltra eſt China in ditione Cataienſium: ſed quam tamen ob Moluccas inſulas adeunt Luſitani. ad hunc vſque locum vix venit poſt tres menſes claſſe magni Cham Cublai conductus Marcus Paulus vſque ad Iauam inſulam maximam quæ Moluccarum facile princeps eſt. Vnde licet ſit continua terra ad ſeptentrionis partes, tamen opus eſt maximę Aſiam ſinuari in eam partem ita, vt optime dixerit. vt vidit & Hayton & Paulus Catay eſſe ad finem terræ in oriente; vt & Belgian. Longitudo totius Indię eſt à 120. ad 180 60. graduum, Latitudo varia, ſed latiſſima à 10. 30. 20. Dies maxi. ab 11. in 13. Parallelus vt in Arabia.

Vndecima Aſię tabula

India trans Gangem ab occaſu habet alteram Indiam & Gangem fluuium, ad ſeptentrionem Scythiam &

Seri-

Sericam, ab ortu Sinarum regionem, à meridie Indicũ pelagus. In hac eſt aurea Cherſoneſus inter duos ſinus Gangeticum & Magnum.

Sinarum regionem terminat à ſeptentrione Serica, ab ortu atque meridie terra Ptolemęo incognita, ab occaſu India trans Gangem & Magnus ſinus. De hac regione propemodum nihil eſt apud authores.

Taprobane inſula oppoſita Indiæ cis Gangem, maxima omnium apud Ptolemęum, auro, argento, alijsque metallis abundãs, noſtra ætate nõ omnino eo modo reperta. Duodecima Aſiæ tabula.

Nunc Samothra nuncupatur, & videtur eſſe Moluccarum princeps poſt Iauas duas. Ditiſsima eſt gemmis & Aromatibus Luſitanisque perfamiliaris & cherſoneſo aureę oppoſita. Reges quidam in ea ſunt facti noſtra tempeſtate chriſtiani, vt & in toto Indico littore curatur à regis Luſitaniæ Clero. Sub æquatore eſt ad 180. gradum ferè.

E regione autẽ eius ad ortũ ſunt Moluccæ ĩſulæ, & prouincia odoris ſuauitate necans accedentes, quæ eſt Paradiſus terreſtris, unde Manucodiata auis. Ibi enĩ ſuperioris maris cõcatio, vnde ad mõtes Hemodes, Pariedros ſiue Carduchos & Niliacos Fluuiorũ origo. Artes, diſciplinæ & quicquid vitã humanã excolit, habet ea regio, de qua etiã fama ad Temiſtitã peruenit. Ibi etiã Typografia pridẽ inuẽta eſt. Tharſis ſiue regnũ Tharſæ eſt ad occidentalẽ plagã Catainorũ, Tartarorũ, Regio prædiues & nobilis nomine Iogour. vnde in hanc vſq; diẽ Turchæ vocant ſua ſectæ hoſtes oẽs & pręcipuè Chriſtianos Iagour aut Giaour aut Chaour, eo quod antequã à Turque ſtã diſcederẽt, illos habebãt infẽſos. Inde venere Magi ad colendum Chriſtum Syderũ ſcientia inducti & ſupernaturali aſtro incitati: quorũ ibi adhuc ſupereſt &

nomen & genus Chriſto credens. Vino & Carnibus abſtinent alioqui feraciſsimo rerum omnium ſolo potiti. Diuinandi arte imprimis pollent ex arte & diſciplina ſicut & Abrahmanes, quos ad meridiem in India habent. Littus autem Indicũ ferè omnino ceſsit Regi Luſitaniæ ad Moluccas vſque, quæ nobis ſunt ferè Antipodes & finis alterius Hemisfærij. Eſt autem Indiæ deſcriptio expectanda à Damiano à Goes inſigni rerum experientia & multiplicibus legationibus claro, qui ex regiis memoriis, hanc cũ ſua hiſtorica inſtituit iuſſu regio, vt cõfirmauit D. Blaſius d'Aluyde legatus sereniſsimi regis Luſitaniæ vir & humanus & doctus, & ſuo imprimis dignus munere. Tarſenſes ſequitur regio Turqueſtan, vnde primùm prodiere Turchi pridẽ à parte ſui in Tartaris relicta ſeparati, & ſola lingua conuenientes. Soli autem mortalium Turcæ in odio nomen ſuum ponunt: eo quòd ſonat derelictũ & maledictũ, quale meruere decem tribus, quũ ſunt abductæ in Perſidis fines vltimos, & poſtea ſpõte ad 18. menſes itineris abſceſſere. Sicut enim fecerant Iſraelitæ duas defectiones, primam à Danitis in Dan & alteram a 10. tribubus in Bethel & Dan: ſic & ſunt paſsi duplex exilium, vnum coactum ad orientales vſque fines regni Perſarum, & alterum volũtarium ad fines vſque orientis & Scythiæ. Remanſerunt autem in duabus partibus. Nam in ea regione, quæ ab illis vocata Turqueſtan ſubſedere cũ ſuis armentis ob paſcua. Eſt autem ea regio ab Armenia ſex ferè menſium itinere. Quum autem eſſent ibi maxima copia, tranſiuerunt paſcuorum gratia vltra montẽ

Belgiam,

Belgiã, & ibi ſunt ab Alexandro concluſi, vbi Iudæi clauſi dicebantur, & erãt, donec ſuę originis & legis, vnde ſuperbiebant, obliti vtraque pars ſunt, & vocati ſunt Turchæ eo quòd derelicti & maledicti a Deo eſſent. Tartari autem Totari ſiue Tatari, hoc eſt eorum ſuperſtites, quos eſt certiſsimum aliquando habuiſſe & diu poſt Alexandri tempora commercium, apertis rurſus & denuo occluſis montium anguſtijs, eo quòd lingua ſunt admodum vicina & penè ſimili. Miraculoſè autem (ſicut in doctrina ſecreta auditorum Moſis ſcriptum eſt frequentiſsimè debere aliquando hoc fore) Mare ſeptentrionale illis ab ortu in occaſũ venturis eſt apertum, poſt ter nouem precationes ad Deũ Opt. Max fuſas. Sic duplici exitu ad caſtigationem orbis educti ſunt, illis ipſis incogitantibus. Abrahmanes ad Tarſenſium meridiẽ in India poſiti & adhuc in priſca doctrina per ſuos ſacerdotes perſeuerantes dignitatem Indię ſeruant in Brahminorum nomine clariſsimi etiamnũ intelligentiarum ſeparatarum coactionibus, & ſilentij fide.

De regionibus extra Priſcorum cognitionẽ.

Ad polũ auſtutralẽ eſt magna regio, ſed non niſi ad fretũ Magagliani aut Martini Bohemi cognita, quã tamen prior viſus eſt indicaſſe Americus Veſpucius qui Americę nomẽ impoſuit, de hac nil eſt compertũ. Septẽtrionali autẽ polo ad meridianũ Germaniæ & Poloniæ polũ verſus eſt permagna regio Scondię, quã Zieglerus ampliſsimè deſcripſit, poſt illum Olaus Gothus Vpſalienſis Epiſcopus, ibi peninſula eſt permaxima Scondia adhærens A-

ſiæ cum Boruſia, de qua Eraſmus Stella. Scandia inſula fuit olim nota. Groenlandia coniungit nouũ orbẽ cum noſtro. Scythia magis olim fuit nomine quã reipſa nota. Africæ Chamiæue iuga ad meridiem tã latè patent, vt ad 35. grad. latitudinis tranſæquinoctiæ diſtendatur, à Luſitanis tamen quotannis per 38. gradus cura & 35 vltra æquatorẽ circundari ad occaſum ſolita, & rurſus 43. gradibus ad ortũ in meridiano, & inde ꝑ 90. gradus à ſinu Arabico ad Moluccas, ſic eundo & redeundo faciũt 416. graduum maximorum iter, quũ vniuerſum habeat ſolum 360. Orientalis Aſiæ pars cum Scythia fuit etiam fama quàm veritate notior. Quicquid ex Africa vltra Zonam Solis eſt ad 55. gradum Luſitaniæ regis opera apertũ eſt, de quo immerito Ptolemæus carpit Marinum. Inſulæ Moluccæ & quæ Malauaris ſunt ad Indi fluminis oſtia oppoſitæ, olim fuerunt incognitæ. Ad ortum Africæ eſt Zanzibar dicta S. Laurentij, in occaſu autem ſancti Thomę inſula ſaccari copia celebris, ĩcognitę etiã erãt. Athlantis ſupereſt, cuius in Timęo meminit Plato, vt & in Critia regio permaxima, quæ olim ab Athlante primo qui & Iapetus eſt, nomen accepit. Tam lata eſt quã patet latè Africa & Europa. In medio ſinu ſunt fortunatæ illæ inſulæ de quibus in ſexto Plinius ex Seboſo, ad 40. dies velificationis à freto & 34. dierũ ac noctiũ velificatione nũc repetitæ. Columbus Ianuenſis propago Iani, primus inuenit has inſulas. Aluiſius autem Cadamuſtus Venetus patricius, & Venetorũ Galliæ genus in Indiam orientalẽ ſuperato Cornu ſeu promõtorio Heſperio, quod nuuc Cap de nõ dicũt, cõduxit Luſitanos primus. Periiſſe

puta-

putabatur diluuio penes Platonẽ, hæc regio quæ nil habet celebrius fluminibus maximis Tõtonteanco & Maragnone, ꝓuĩcia Peru & Temiſtitana vrbe. Anguſtiæ ſiue Iſthmus Parias & Arabicus facerẽt circuitũ orbis breuiſsimũ ſi ſemel ſcinderẽtur pfoderẽtúrue. Terra Aulonis, Florida, Frãceſca & Britãnorũ ſequitur littora vbiuis auro copioſa præterquã inter Cannibales in America. Patet autem nouus orbis à polo in polum continuè præterquã vbi frãgitur ſemel in freto Bohemi, ad 55. gradum vltra æquato rem, qua ad circundandũ orbem tranſiuit Magaglianes, qui inde ad Moluccas iter fecit.

Conſyderatio vniuerſi.

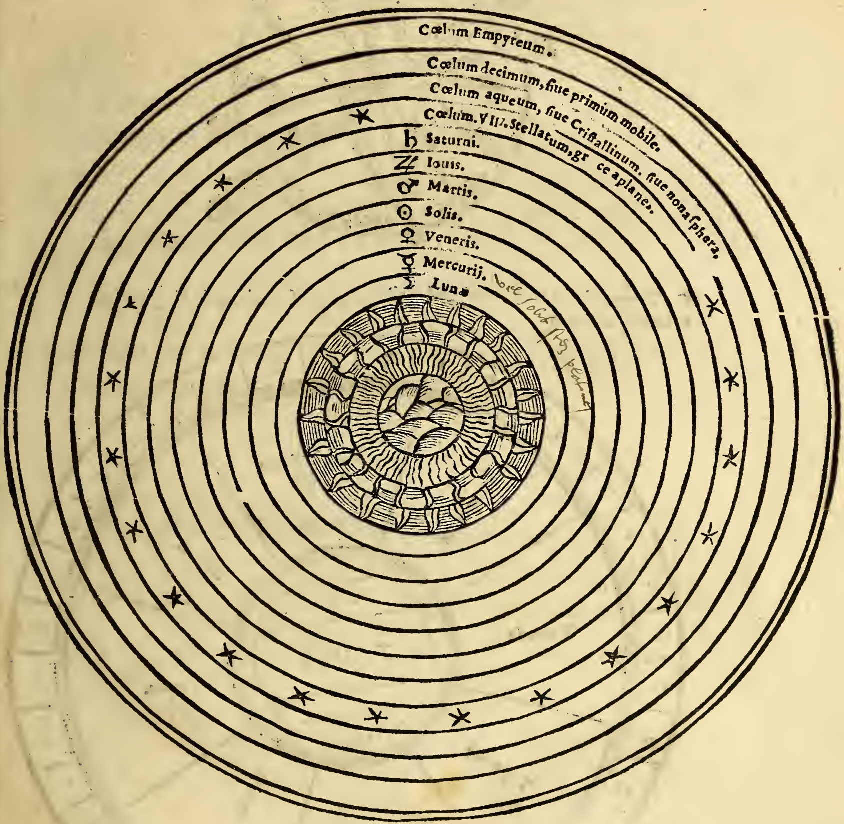
Quum Deus mundũ hominis cauſa cõdiderit, in ipſo autẽ mundo vltra æquatorẽ nil planè ſit terræ præter Africæ & Americę iuga vltræquatoria & aliquot inſulas, iure merito quis credat fuiſſe magis cauſa noſtri creatũ mundũ, quã eorũ qui nobis opponũtur nomine. Nã tota terra habitabilis eſt ferè citra æquatorem ad noſtrum polum. Quũ itaq; in noſtra habitabili ſit humani generis habitatio conſtituta, ſicut ibi piſciũ, nõ poteſt dubitari quin quum primus intellectus numerator in homine primo conſpexit Solẽ, ille ad nos in æquinoctio poſitus accederet, ad naturę opes nobis excitãdas. Sol itaq; erat in primo ſigno, Luna autẽ in ſeptimo. Et quia menſis ſeptimus erat primus ante legem ſcriptam, Moſes iuſſus eſt vtriuſque anni caput in Verno æquinoctio ea de re ponere. Nam & Iudæi obſtinati, & reformati in Chriſtianiſmo ſeruant vnà & Lunarem, & Solarem annum. Solarem, eo quòd opus eſt ante omnia ſcire Solis introitum in ſignum primũ,

priuſquam

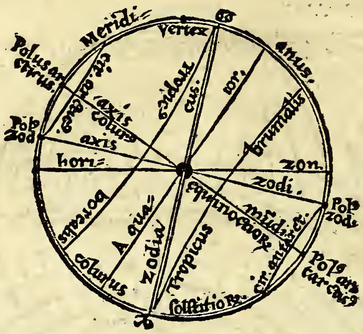
priuſquã poſsis ſtatuere quodnam ſit Pleniluniũ propius poſt Aequinoctiũ. Et ea de re Iudæi obſtinati tertio quoq; anno habẽt interiectitiũ mẽſẽ vnũ 33. dierũ ſeu ex ter xi. dieb⁹ quibus ſolaris annus lunarẽ excedit, cõpoſitũ, ut ad coniunctionem lunæ primo ſigno vnitæ redeant. In feſtis mobilibus lunaris annus, in fixis ſeruatur ſolaris. Licet itaque Iudæi in ſeptimo menſe nuncupant caput anni, tamen quum non poßit eſſe anni caput niſi tertio die a paſcha, id eſt ſi paſcha fuerit die Martis, opus eſt ſeptimo pòſt menſe die Iouis fieri Ros haſſana: ſic & nos vtrunque annum ſed ſemel inceptum ſeruamus, niſi quia dici poteſt lunaris, quum à Paſcha ſupputatur, eo quòd Dominica proxima poſt exactam decimam quartam lunæ diem facientes paſcha obſeruamus annum à luna. Sic ex vniuerſæ terræ cognitione confirmatur Eccleſiæ ſententia, & temporis radix oſtenditur, & diuerſæ de hac re ſententiæ conciliantur. Ideo Capiti præeſt ſignum primum æquinoctij videlicet verni, à quo ſunt adhuc nouem ferè menſes Fœlicis habitationis, quum à ſeptimo menſe ſuperſint vix tres, ad hyemem. Hoc dixi quia loci ratio dat tempori principium.

FINIS.

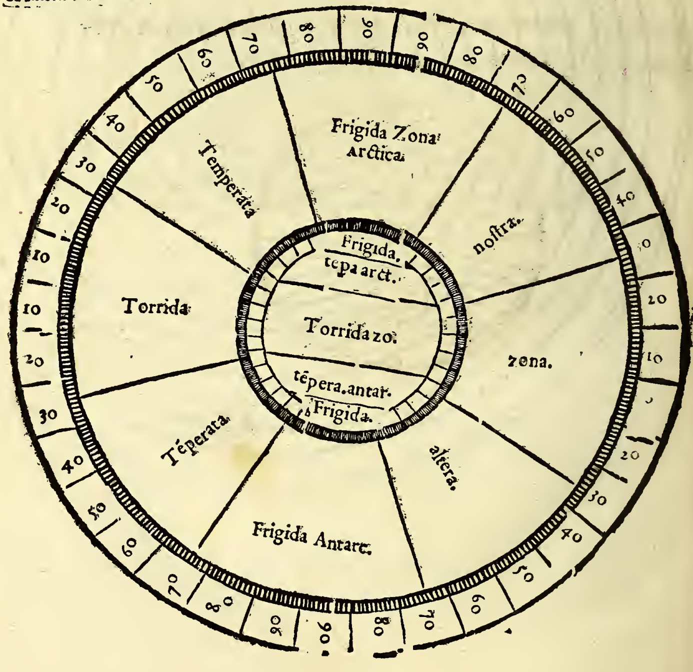
Quia incuria typographorum commiſſum eſt, vt figuræ ſuis locis non ſint inſertæ, ideo viſum eſt hoc vno quaternione huic errori ſuccurrere. Vniuerſi itaque orbis figura 14 ſſæris 4.elementorum & 10.cęlorum ſic habet.

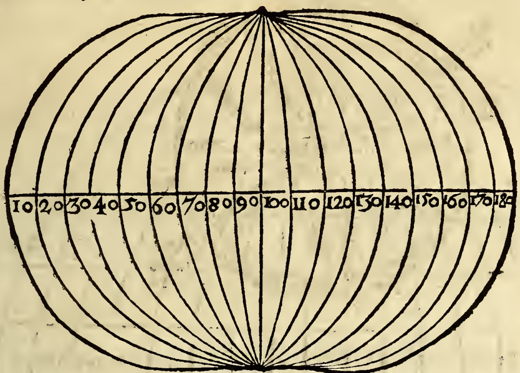
Quum ſint in ſingulis 14. illis orbibus 8. præcipui circuli, 4. maiores, & totidẽ minores, vt ſunt ſuo loco ſcripti, ſic ſolent notari, non numero coluros, ſed loco illorum meridianos duos pono.

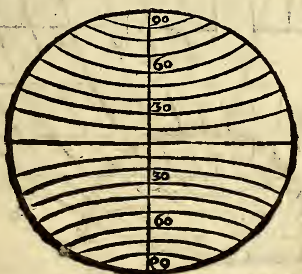
Cuilibet parti ſuperioris reſpondet aliqua pars inferioris, vnde longitudinis & latitudinis ratio.

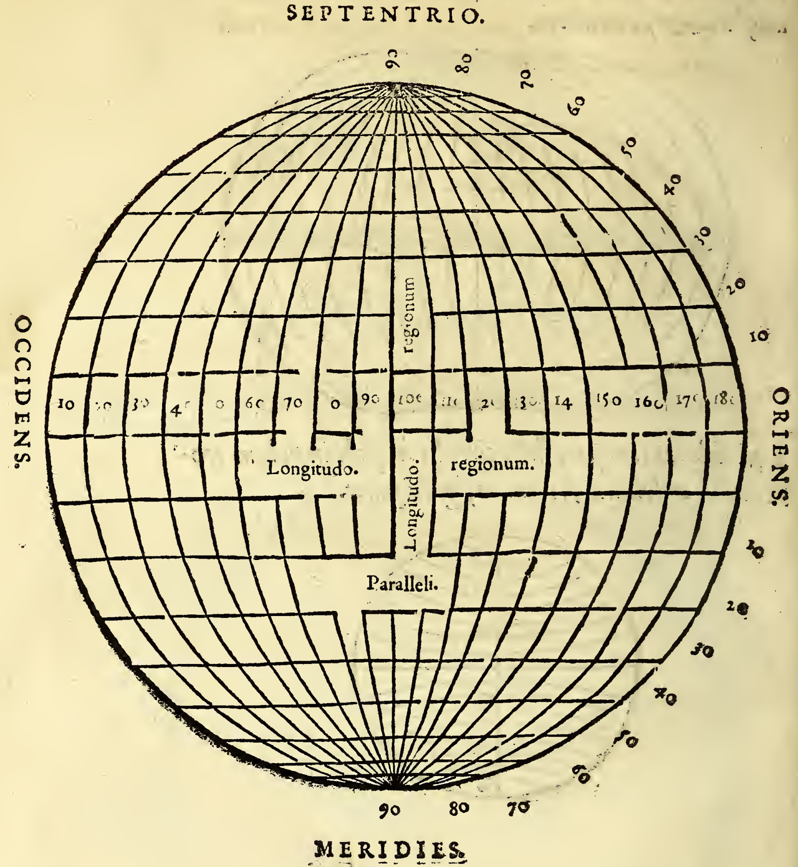
Longitudo ſecundum ortus & occaſus rationem exprimi ſolita, ſic ſolet ad 180 . gradus obſeruari in vno hemisfærio, & ſic in altero.

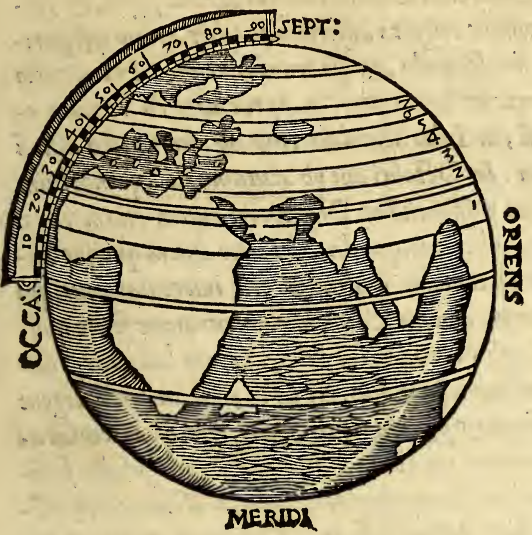
Latitudo autem parallelis circulis à polo in polum tendentibus abſoluitur, vt hac in figura patet.

Longitudo autem & latitudo ſimul coniunctæ ſic habẽt.

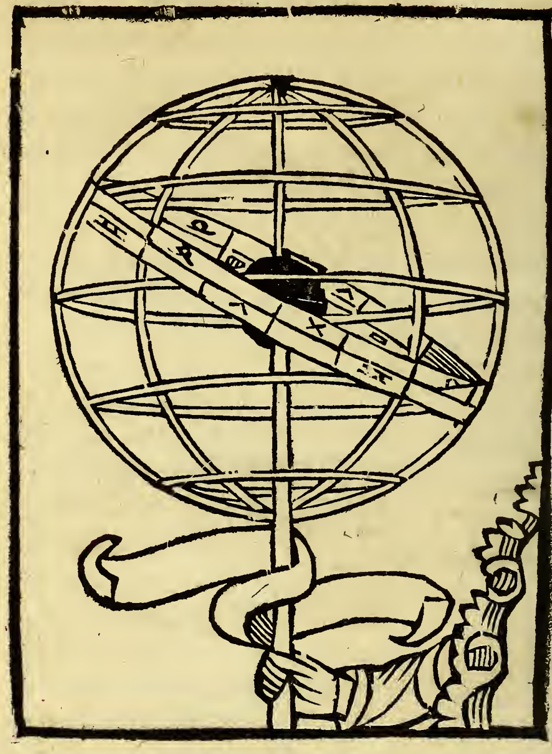
Priſca climatum ratio ad ſeptenarium protenſa ſic habet, poteſt autem facilimè ad 12.ſecundum rationes noſtras extendi,vt ſit primum clima vbi dies eſt maxima horarũ 13.vltimum vbi ſunt 24.horæ.

De ratione autem anni ad ſuos limites priſcos reducendi ſit hæc obſeruatio, qua ſola ſine tumultu Calendariū corrigitur. Annus Naturæ ſiue ciuilis incipiat ab incremento dierum cum Capricorno ſiue decimo ſigno, & ſingulis menſibus triginta adſcribantur dies, etiam ipſi purificatorio ſiue ſecundo, & ſic erunt 360. dies. In Ianuario autem vnus ob Solſtitium, in Aprili alter ob vernum æquinoctiū, in Iulio Sextiliúe vnus, ob alterum ſeu æſtiuū ſolſtitium. In Octobri aut ob Autumnale æquinoctium eſt quartus adponendus. Nouembri autem etiam vnus. ſic ſunt completi quinque dies. Quarto autem quoque anno in fine Decembris addendus erit intercalatorius, qui & biſultimus dicetur. Centeſimo autem atque ſexto quoque anno ipſi Februario ad Iubilęi notam addetur vnus biſultimus aut æquatorius. Et ſic in ęternum vnà pergent & menſium & ſignorum principia. Annus autem Gratiæ ſiue mixtus aut Lunæ affinis, ſemper erit ſolidus ſecūdum terminos Dionyſii, obſeruando ab octaua tertij mēſis ciuilis ſiue Martij vſque ad quintam quarti ciuilis ſiue primi Religioſi, quæ fuerit prima Luna ad mobilium feſtorum poſitionem. Eſt autē aureus numerus quinq; terminis deducendus inferius, & 300. quoque anno inſtaurandus, vt dies Lunę primę vbiuis conſiſtat. Sunt enim nunc quinque dies erroris, qui ſunt hoc pacto tollendi. Ianus pater noſter ſic ab ortu mūdi liberati conſtituerat, vnde eius nomini dandum eſt anni principium ſecundum incrementa naturæ, & Moſi Chriſtóque ſecundum Gratiæ inſtaurationem in mediocritate conſiſtentem & rerum omnium æquatricem.

E552
P8576

82-03
Kraus
6/27/81

vm

M 5087

11547